

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
519

Subotica, 15. ožujka 2013. Cijena 50 dinara

ČETIRI GENERACIJE
OBITELJI DŽINIĆ

NACRT ZAKONA O MEDIJIMA
NA UDARU KRITIKE

URBANISTIČKI PLANovi
I GRAĐANSKI OTPOR

INTERVJU
MIRKO SEBIĆ

OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM
U SRIJEMSKOJ MITROVICI

VRIJEME JE ZA
SLJEDEĆI KORAK

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

PLUS

MOJE KOMPLETNE INFORMATIVNE NOVINE

- Vijesti
- Zanimljivosti
- Znanost i tehnika
- Zdravlje i savjeti
- Sport
- Automobili
- Slavne ličnosti

- TV program
- Vicevi
- Horoskop
- Vremenska prognoza
- Recepti
- Križaljka
- Sudoku

Svakog utorka u
Vojvođanskoj Svaštari

VOJVOĐANSKA
Svaštara
www.svastara.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukoričene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

*Proljeće je pravo vrijeme da očistite svoje računalo!
TippNet Vam nudi izuzetnu pogodnost.
Iskoristite popust od 20% na KOMPLETNO čišćenje računala!*

**AKCIJA
-20%**

-20%

PROLJETNO ČIŠĆENJE RAČUNALA

-20%

Akcija traje od 11. ožujka do 08. travnja!

Izbor serviseru nije jednostavna odluka...

Izaberite NAJBOLJE!

UKLANJANJE VIRUSA

OPTIMIZACIJA OPERATIVNOG SUSTAVA

ČIŠĆENJE RAČUNALA

Karađordev put 2
Subotica
024/555 765

Posjetite naš servis!

Detalje akcije pronađite na sajtu: www.tippnet.rs

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Otužne perspektive

Ovaj je tjedan u Srbiji obilježen različitim programima u povodu desete godišnjice ubojstva Zorana Đinđića – održavani su skupovi, pravljene emisije, dijeljene knjige napisane o njegovu životu... Đinđić je bio na čelu prve demokratske vlade formirane poslije 5. listopada 2000. i parlamentarnih izbora u prosincu iste godine. Ubijen je 12. ožujka 2003. Nakon 5. listopada godinama se govorilo kako se u Srbiji dogodila »revolucija«. No, nakon iskustva »demokratske vlasti« posljednjih se godina mit o 5. listopada jednostavno istopio. Više nitko ne govori o petolistopadskoj revoluciji, već samo o korupciji političara i stranačkom upošljavanju te siromaštvu i besperspektivnosti svih ostalih. U tom je kontekstu i »šetnja za čovjeka koji je trčao« (naslov Večernjih novosti) njegovih nekadašnjih stranačkih kolega i nasljednika djelovala za pojedine sugovornike emisija posvećenih Đinđiću neiskreno, licemjerno, estradno...

Deset godina nakon ubojstva Đinđića o tom se desetljeću govori kao o izgubljenom desetljeću za cijelu Srbiju. Sad kad je mit o 5. listopada napušten, tema je treba li stvarati mit o Đinđiću i njegovoj politici i voditi rasprave ima li ili nema Đinđić nasljednika. Otušno.

Za sve Đinđićeve štovatelje, bilo da su bili ili ne u koloni sjećanja, jedini bi pravi potez bio bi da se riješi slučaj njegova ubojstva. Da se konačno razotkrije tko su pravi inspiratori i ubojice premijera i zašto do sada nisu kažnjeni. A glede njegovih nasljednika čini se kako je puno onih koji su bukvalno shvatili njegovu, često citiranu i vulgarno tumačenu rečenicu da onaj koji traga za moralom treba ići u crkvu. Politika bez morala, pokazalo se, urušava se sama po sebi, a društvo u kojem vladaju političari bez morala nema perspektivu.

J. D.

15. ožujka 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Prvi radni susret predstavnika hrvatskih medija u Vojvodini

STVARANJE JEDINSTVENOG INFORMATIVNOG PROSTORA...7

TEMA

Započela serija tribina posvećenih 1700 godina donošenja Milanskog edikta

VJEČNA PORUKA RELIGIOZNE SLOBODE.....17

INTERVJU

Mirko Sebić, glavni urednik i direktor časopisa »Nova misao«

ZAOKRUŽIVANJE VOJVODANSKOG KULTURNOG PROSTORA12-13

SUBOTICA

Obustavljena izrada plana za gradski centar

URBANISTIČKI PLANOV I VLAST.....18-19

DOPISNICI

Ivan Majić, predsjednik MO DSHV Odžaci

JEDNA ALKA NEDOSTAJE – KULTURNA INSTITUCIJA.....25

KULTURA

Obilježen dan rođenja Franje Štefanovića

SPOMEN NA TVORCA DJEČJE OPERE.....32-33

SPORT

Sokolsko društvo Spartak, klub ženske gimnastike

STVARANJE NOVIH ŠAMPION-KI.....49

Praznik hrvatske zajednice u RS

O bilježavanje jednoga od četiriju praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji – blagdana Sv. Josipa, zaštitnika hrvatskoga naroda, bit će održana 19. ožujka u Maloj Bosni.

Sveta misa bit će služena u 18 sati u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni, poslije čega će kratak program i domjenak biti u vjeronaučnoj dvorani.

Prvi radni susret predstavnika hrvatskih medija u Vojvodini

Stvaranje jedinstvenog informativnog prostora, odnosno sunajmljivanje servera na kojem bi se našli tekstovi i prilozi koje produciraju mediji na hrvatskom jeziku, umrežavanje i jačanje profesionalne suradnje, potreba za stručnim usavršavanjem te stvaranje jedinstvenog popisa svih novinara na hrvatskom jeziku i ustaljivanje prakse ovakvih susreta, zaključci su prvog radnog sastanka predstavnika medija na hrvatskom jeziku u AP Vojvodini. Sastanak je održan prošle subote u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća, u čijem se sjedištu u Subotici okupilo 13-ero sudionika, predstavnika tiskanih, radijskih i televizijskih kuća.

Osim pitanja uređivačkih praksi i problema s kojima se susreću urednici i novinari, na skupu je tematizirano i pitanje opstanka pojedinih medija na hrvatskom jeziku budući da se očekuje usvajanje novih zakona koji reguliraju to područje.

Predsjednik HNV-a *Slaven Bačić* podsjetio je ovom prigodom kako Vijeće na različite načine pomaže informiranje Hrvata na materinskom jeziku, što je jedno od četiriju područja u ostvarivanju prava nacionalno-manjinskih zajednica. On je naglasio i važnost suradnje svih medijskih čimbenika s ciljem poboljšanja informiranja na hrvatskom jeziku.

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za informiranje *Ankica Jukić-Mandić* naglasila je kako su ovakvi susreti prilika da se čuju različita mišljenja kako bi hrvatska zajednica ojačala svoju poziciju glede informiranja u odnosu na izazove koji nas u tom području očekuju.

D. B. P.

Hrvatska zajednica traži susret s Nikolićem

Je li hrvatska zajednica u Srbiji dovoljno velika kako bi izazvala zanimanje predsjednika Republike Srbije *Tomislava Nikolića*, ili je dovoljno mala kako ne bi smetala u (pred)izbornim nastojanjima trenutačno vladajuće stranke u Srbiji, pitanje je koje se nameće nakon više mjeseci šutnje vrha države na molbu koju je uputilo čelništvo hrvatske zajednice predsjedniku Srbije radi službenog susreta.

Ministar vanjskih poslova *Ivan Mrkić*, prilikom nedavnog posjeta Hrvatskoj, u razgovoru za Hrvatsku radio-televiziju, rekao je kako ne zna za takvu molbu i da bi predsjednik

sigurno reagirao da zna za nju. Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* još jednom podsjeća da je takva molba poslana još koncem kolovoza prošle godine. Postoji i preslik tog dokumenta koji je ponovno upućen Kabinetu predsjednika Republike Srbije.

»Na sjednici Predsjedništva DSHV-a u kolovozu donesena je odluka da se zatraži prijam kod novoizabranog predsjednika *Tomislava Nikolića*, što je i učinjeno«, ističe *Petar Kuntić*. »Od tada do danas nikakav odgovor nije stigao, a iznenađenje je bilo kada je ministar *Mrkić* izjavio kako nije upoznat da je hrvatska zajednica to zatražila. Nakon toga smo odmah reagirali. Poslali smo preslik zamolbe za primitak kod predsjednika, koja je zaprimljena u njegovu kabinetu koncem kolovoza, kao i svu drugu dokumentaciju koja uz to ide. Očekujemo da ćemo za nekoliko dana dobiti službeni odgovor hoće li do susreta doći ili će se to i dalje odgađati.«

Kuntić je mišljenja kako stranka na vlasti veoma pozorno prati vlastiti rejting kod birača, a kada se uzme u obzir visok stupanj animoziteta prema Hrvatima u Srbiji, realna je opasnost da bi im birači komunikaciju s nepoćudnima mogli zamjeriti na sljedećim izborima.

»Hrvatska je zajednica dovoljno mala da je se ne zamijeti u pojedinim slučajevima, recimo prilikom tiskanja udžbenika za nastavu na hrvatskom, ali je dovoljno velika da se i te kako zamijeti službeni primitak njezinih čelnika kod predsjednika republike, od birača koji bi mogli svoj glas dati komu drugome«, kaže *Petar Kuntić*.

(Radio Subotica)

Uskoro izmjena Zakona o nacionalnim vijećima?

Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost spolova pri Skupštini Republike Srbije pomno prati provođenje odgovarajućih zakona i ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava, ali se mora konstatirati da postoje određenu »sumovi« tj. problemi kod praktičnog ostvarivanja pojedinih zakonom propisanih prava, konstatirao je predsjedavajući ovoga odbora *Meho Omerović*. Odbor je 8. i 9. ožujka održao sjednicu, seminar i svojevrstu dvodnevnu radionicu na Paliću, u suradnji s misijom OEES-a u Srbiji.

Tijekom susreta razgovaralo se o dijelovima zakona koji se tiču ljudskih i nacionalno-manjinskih prava. Članovi Odbora žele vidjeti kako se ti zakoni u praksi provode, tko ih krši i postoje li problemi s onima koji zakone krše, kazao je *Omerović*. On kaže kako želi da se praksa promijeni i da zastupnici aktivno prate zbivanja na terenu, komuniciraju s ljudima i slušaju njihove probleme, suočavaju se sa zastojima u ostvarivanju ljudskih, ali i manjinskih prava, te da vide kako možemo jedni drugima pomoći.

»U tom kontekstu su dakako prava nacionalnih manjina koje žive u Srbiji jedna od primarnih ovlasti Odbora za ljudska i manjinska prava pri Skupštini Srbije. Na svaki mogući način želimo izaći u susret rješavanju problema koje imaju manjinski narodi. Ne možemo zaobići činjenicu da problemi postoje,

ali im treba otvoreno i iskreno pristupiti, a ne skrivati ih pod tepih», inzistira Meho Omerović.

»Nažalost, ne možemo reći da se sve odredbe striktno provode i poštuju. Često su državne institucije spore, inertne ili čak ne žele provoditi zakon. Primjerice, postoji nastava na hrvatskom ili mađarskom jeziku, što piše u zakonu. I onda

se javi ravnatelj škole i kaže da nije dobio nikakve upute od resornog ministra. Ove probleme moramo riješiti, jer ne može biti odluka jednog ravnatelja hoće li ili neće poštovati zakon.« Već su u planu i konkretni potezi u vezi rješavanja problema nacionalnih zajednica, otkriva Meho Omerović.

»Nastojimo već od danas otvoriti cijelu jednu seriju razgovora s predstavnicima nacionalnih vijeća. Otkako je konstituiran Odbor, imao sam cijeli niz primjedaba na postojeći Zakon o nacionalnim vijećima. Već koncem ovoga i početkom sljedećeg mjeseca započet ćemo razgovore s predstavnicima nacionalnih vijeća kako bismo saslušali njihove primjedbe na ovaj zakon. Uz pomoć Ministarstva pravde i misije OEES-a u Srbiji, vjerujem da će do konca ljeta nastati jedan novi tekst Zakona o nacionalnim vijećima, koji bi odgovarao prije svega stvarnim potrebama i interesima svih manjinskih naroda u Srbiji«, kaže Meho Omerović.

S.J.

Prijedlog sporazuma o procesuiranju ratnih zločina

Hrvatska je Srbiji nedavno uputila prijedlog sporazuma o procesuiranju ratnih zločina, ali ga Beograd ne može prihvatiti zbog zakonskih prepreka, objavili su u utorak u Zagrebu hrvatski i srbijanski ministri pravosuđa i najavili da će načine rješavanja toga pitanja predložiti stručnjaci dviju zemalja na sastanku idućega mjeseca.

Međudržavnim sporazumom trebao bi se urediti kazneni progon ratnih zločina počinjenih u ratu 90-tih godina prošloga stoljeća, uključujući i problem optužnica bivše JNA protiv hrvatskih državljana koje povremeno stižu iz Srbije, prenosi Jutarnji list.

»Hrvatsko ministarstvo uputilo je prijedlog sporazuma u Srbiju, no postoje zakonske prepreke za njegovo zaključivanje u tome obliku. Upravo je to glavni cilj sastanka stručnjaka idućega mjeseca«, rekao je srbijanski ministar

Nikola Selaković na zajedničkoj konferenciji za novinare s hrvatskim kolegom Orsatom Miljenićem. Pojasnio je da se prepreka sastoji u tome što je, prema srbijanskom zakonu, posebni odjel suda u Beogradu za ratne zločine nadležan za područje cijele Jugoslavije.

Miljenić smatra da je sporazum koji je predložio Srbiji ipak dobra osnova za rješenje toga pitanja. »Jasna su nam ograničenja u Srbiji i upravo zato smo predložili međunarodni sporazum koji je iznad (nacionalnog) zakona«, istaknuo je hrvatski ministar. Dvojica ministara također su razgovarala o međudržavnom ugovoru o izvršenju kazni, sukcesiji, pitanjima vlasništva i prijenosu hrvatskih iskustava iz pregovora s EU-om.

Paula Thiede u HNV-u

Vršiteljica dužnosti šefa Misije OEES-a u Srbiji Paula Thiede posjetila je prošloga četvrtka Hrvatsko nacionalno vijeće. Cilj posjeta bilo je upoznavanje s trenutačnim stanjem u ostvarivanju prava pripadnika manjinskih zajednica. »Naše je glavno opredjeljenje, u suradnji s Vladom Republike Srbije, upravo unapređenje i dosljedno ostvarivanje manjinskih prava. Svakako želimo vidjeti postoji li mogućnost poboljšanja procesa ostvarivanja tih prava, a Vojvodina pruža odličan primjer«, izjavila je Pula Thiede.

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić upoznao je dužnosnicu OEES-a s problemima s kojima se susreću Hrvati u Srbiji, ističući kako je zakonski okvir za ostvarivanje manjinskih prava dobar, ali da se problemi javljaju u njihovoj implementaciji.

Podnesen zahtjev za izvanredne izbore u APV

Redovita sjednica Skupštine APV održana je u četvrtak 7. ožujka. Tijekom sjednice pokrajinski zastupnici izabrali su dr. Radovana Latinovića za zamjenika pokrajinskog tajnika za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju. Također je izabran i novi pokrajinski javni pravobranitelj, Danijel Tomašević, diplomirani pravnik iz Novog Sada. Skupština Vojvodine prihvatila je informaciju o utvrđivanju javnog interesa na katastarskim česticama u javnom vlasništvu AP Vojvodine.

Pozivajući se na tvrdnju da je aktualna većina u Skupštini izgubila svoj legitimitet, Srpska napredna stranka predala je u Skupštini Vojvodine zahtjev za raspisivanje izvanrednih pokrajinskih izbora i zatražila da predsjednik pokrajinske Vlade dr. Bojan Pajić podnese ostavku, kako bi bili stvoreni i formalni uvjeti da izbori budu raspisani.

Ovaj prijedlog izazvao je različita reagiranja zastupnika u pokrajinskom parlamentu, a predsjednik vojvođanskog parlamenta István Pásztor izjavio je kako ostaje pri stajalištu da nema razloga za raspisivanje izvanrednih izbora.

M. H.

Na pragu rješenja?

U Republici Hrvatskoj smo dostigli najviše standarde u području zaštite manjina, što se također odnosi i na pripadnike srpskog naroda koji žive u Hrvatskoj i za što vrlo često dobivamo pohvale. Željeli bismo da na jednak način postupi i Republika Srbija i veselilo bi nas jako da i mi možemo izricati takvu vrstu pohvala kad je riječ o hrvatskoj manjini u Srbiji, kaže Daria Krstičević

Dugogodišnji zastoj u rješavanju pitanja udžbenika za djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji bio je razlogom službenog posjeta predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske Beogradu ovoga tjedna. Predstojnicu Ureda *Dariu Krstičević*, veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu *Željka Kuprešaka*, opunomoćenu ministricu *Valentinu Šarčević* i generalnog konzula u Subotici *Dragana Đurića* primio je u ponedjeljak ministar prosvjete Republike Srbije *Žarko Obradović*. Na sastanku kojoj je nazočila i pomoćnica ministra *Vesna Fila*, među ostalim zadužena za praćenje i usavršavanje obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina, te odobravanje i upotrebu udžbenika i nastavnih sredstava, razgovarano je o formalnim koracima koje je potrebno učiniti da bi se krenulo u konkretnu realizaciju prijevoda udžbenika sa srpskog na hrvatski jezik te o otvaranju lektorata na Sveučilištu u Novom Sadu. Dogovoreno je i da pomoćnica ministra *Vesna Fila* primi predstavnike Hrvatskog nacionalnog vijeća kako bi se napokon krenulo u konkretnu realizaciju tiskanja udžbenika na hrvatskom jeziku, na što se čeka već deset godina.

Prije sastanka s ministrom u Veleposlanstvu Republike

Hrvatske u Beogradu održan je konzultativni sastanak s čelnicima hrvatske zajednice u Srbiji na ovu temu.

ŽELJELI BI POHVALITI SRBIJU

»Upravo zbog dugogodišnjih i ozbiljnih problema u obrazovanju na hrvatskom jeziku u Srbiji organiziran je konzultativni sastanak s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji. Na sastanku smo razgovarali o modalitetima rješe-

smo mi potpisali. Dobro je i to je za pohvalu da su konačno u Srbiji stvari pokrenute s mrtve točke i za jedan predmet su tiskani udžbenici, ali vjerujemo da se problemi u tiskanju udžbenika više neće ponavljati kao do sada i da će u vrlo kratkom vremenu biti tiskani svi udžbenici koji su potrebni hrvatskoj nacionalnoj manjini za školovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji«, kaže Krstičević.

Krstičević kaže kako je Republika Hrvatska sustavno

problema hrvatske manjinske zajednice u Srbiji«.

Krstičević dodaje da »svaka manjina ima drugačije uvjete života. Hrvatska zajednica u Srbiji je u bitno složenijem položaju koji je dakako rezultat općenito složenih odnosa u regiji i prije svega između Srbije i Hrvatske kao posljedica agresije na Republiku Hrvatsku, zbog čega su se i pripadnici naše zajednice u Srbiji našli u vrlo složenim i teškim uvjetima koji se reflektiraju do dana današnjeg. Ali

Predstavnici hrvatske zajednice s Darijom Krstičević

nja toga pitanja jer smo mi u Republici Hrvatskoj dostigli najviše standarde u području zaštite manjina, što se također odnosi i na pripadnike srpskog naroda koji žive u Hrvatskoj i za što vrlo često dobivamo pohvale. Željeli bismo da na jednak način postupi i Republika Srbija i veselilo bi nas jako da i mi možemo izricati takvu vrstu pohvala kad je riječ o hrvatskoj manjini u Srbiji. Naime, riječ je o sporazumima koje

angažirana na svim razinama u zaštiti prava hrvatskih manjina izvan Hrvatske, ali je ocijenila da je rješavanje ovoga problema prije svega pitanje političke volje u Srbiji.

»Hrvatska je sustavno angažirana na svim razinama, ali to je i pitanje političke volje i ja vjerujem da u Srbiji sad ima političke volje za rješavanjem ovih pitanja. Dakako da će Republika Hrvatska nastaviti na svim razinama djelovati po pitanju rješavanja

s obzirom na normalizaciju odnosa i na sve postignuto u odnosima između Srbije i Hrvatske, vjerujemo da su se danas stekli uvjeti da se i ova pitanja počnu rješavati i to puno, puno brže nego što je to išlo do sada«.

MINISTARSTVO NE RADI SVOJ DIO POSLA

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. *Slaven Bačić* je nakon sastan-

RSTVU PROSVJETE REPUBLIKE SRBIJE

ka izrazio zadovoljstvo što je došlo do susreta s predstojnikom Ureda ocjenjujući da se time iskazuje jedno sinergijsko djelovanje i hrvatske diplomacije i Ureda za Hrvate izvan Hrvatske i predstavnika hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. »U Državnom uredu su dobro upoznati s cjelokupnom problematikom obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji. Nekoliko je bilo važnih pitanja a jedno od nama najvažnijih je pitanje tiskanja udžbenika na hrvatskom jeziku, jer evo već jedanaest godina postoji školovanje na hrvatskom jeziku i tek je za ovu školsku godinu tiskan prvi udžbenik za hrvatski jezik od prvog do osmog razreda osnovne škole. Razgovarali smo o tome kako izvršiti politički pritisak na vlasti u Republici Srbiji, prije svega Ministarstvo prosvjete, kako bi se nastavio taj proces tiskanja udžbenika.«

Bačić ističe kako je nedavna izjava ministra vanjskih poslova Republike Srbije *Ivana Mrkića* »da je to započet proces i da to niti nije problem« prilično daleka od prakse i da je i dalje prepiska HNV-a s Ministarstvom prosvjete kao razgovor gluhih telefonom. Jedno od pitanja, kaže Bačić, koje se treba riješiti je i pitanje ostvarivanja ravnopravnosti djece koja se školuju na hrvatskom jeziku u projektu besplatnih udžbenika. »Ministarstvo prosvjete odbija financirati odnosno refundirati HNV-u troškove za udžbenike hrvatskog jezika za prva četiri razreda osnovne škole, a koje je Hrvatsko nacionalno vijeće kupilo i darovalo djeci. Za razliku od djece koja pohađaju nastavu na srpskom ili drugim manjinskim jezicima i koja dobivaju

besplatne udžbenike, djeca koja uče na hrvatskom jeziku tu mogućnost nemaju«. Bačić kaže kako je ovaj predmet već u postupku kod Zaštitnika građana te da će potaknuti i druge pravne mogućnosti pred povjerenikom za zaštitu ravnopravnosti zbog očite diskriminacije djece koja slušaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Pokrenuto je i pitanje ostvarivanja 20 posto nacionalnih sadržaja iz predmeta povijesti, zemljopisa, glazbene i likovne kulture i pitanje udžbenika za predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, međutim, kaže Bačić, »ako nam država uskraćuje ovako simbolična sredstva za financiranje udžbenika za prva četiri razreda onda teško možemo očekivati da će HNV moći ostvariti projekt pisanja novih udžbenika, odnosno dijelova udžbenika, jer će to teško moći biti financirano«.

Naime, objašnjava Bačić, često se na HNV prebacuje da skrbi i o pisanju udžbenika i organiziranju tiskanja i čak i financiranju, a da se zatim ta sredstva ne refundiraju. Međutim, ti poslovi nisu u ovlasti HNV-a. »Kao izlika je od Ministarstva prosvjete govoreno kako HNV nije izvršio svoje obveze. HNV je doista ono što su mu zakonske mogućnosti vezane za proceduru iskoristio. Ono što nedostaje mi naravno možemo raditi i dalje – prevoditi udžbenike ili naći autore koji će napisati udžbenike ili dijelove udžbenika, ali za to su neophodna sredstva. A vidimo da država jednostavno ne želi isplatiti niti sredstva za mnogo minornije stvari kao što je isplata 150 udžbenika za djecu prvih četiri razreda.«

HNV REAGIRAO NA IZJAVE MINISTRA IVANA MRKIĆA U INTERVJUU ZA HRT

Neistine glede obrazovanja na hrvatskom jeziku

Vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća ocijenilo je neistinitim više izjava srbijanskog ministra vanjskih poslova *Ivana Mrkića* vezanih za obrazovanje na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, izrečenih prigodom njegova nedavnog posjeta Zagrebu. Naime, ministar vanjskih poslova Srbije je gostujući u emisiji »Tema dana« Hrvatske radiotelevizije izjavio kako je »već počelo tiskanje udžbenika na hrvatskom jeziku«.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnoga vijeća *Darko Sarić Lukendić* je ocijenio kako je ta izjava »apsolutna neistina«.

»Pitanje osiguravanja udžbenika za učenike hrvatskih odjela u Vojvodini nije riješeno, štoviše s rješavanjem toga problema se nije niti počelo, iako je to zakonska obveza resornog Ministarstva prosvjete Republike Srbije. Istina je da HNV svojim financijskim sredstvima nastoji osigurati prijevode, recenzije i sve ostale aktivnosti potrebne za udžbenike. A Ministarstvo prosvjete ništa po tom pitanju ne čini, dapače, oni se o naše dopise oglašuju, prepiska s njima ponekad podsjeća na igru 'gluhih telefona', kaže *Sarić Lukendić*.

Vodstvo HNV-a neistinitom smatra i izjavu ministra *Mrkića* koji je naveo da se ne bi smjelo dopustiti da se »umjetno prave problemi pošto se krenulo putem njihovih rješavanja«.

»Pitanje udžbenika nije novo pitanje, ono postoji već duže od deset godina. Ono je pokretano u više navrata na Međuvladinom mješovitom odboru i kroz druga radna tijela između dviju država. Ovakve i slične izjave mogu izazvati ozbiljnu zabunu kako u Republici Hrvatskoj, tako i ovdje u Republici Srbiji«, dodaje *Sarić Lukendić*.

Vodstvo hrvatske manjine je također iznenađeno izjavom srbijanskog ministra koji je rekao kako se radi na formiranju lektorata za hrvatski jezik.

»Mi u HNV-u o tome ne znamo ništa, a ako se takav proces i odvija mi u njega nismo uključeni. Imamo ogromne rezerve prema procesima koji se odvijaju u korist hrvatske zajednice, a pritom mimo svih institucija naše zajednice u Republici Srbiji«, navodi *Sarić Lukendić*.

D. B. P.

»Hrvatska manjinska zajednica je nedvojbeno uskraćena za svoje ustavno pravo na obrazovanje na hrvatskom jeziku. Vjerujem da će Hrvatska, nakon ulaska u EU, kao i do sada iskoristiti svoje političke mogućnosti radi pritiska na prosvjetne vlasti RS da hrvatska zajednica

napokon dobije udžbenike na hrvatskom jeziku, s obzirom da je taj problem nepostojanja udžbenika već deset godina i uzrok određenog smanjenja upisa djece na nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji«, zaključuje Bačić.

J. Dulić

Na udaru kritike javnosti

Član radne skupine Aleksandar Avramović naglasio je kako svi mediji koji se financiraju iz državnih sredstava moraju pristupiti privatizaciji u rokovima danim u zakonu i tu izuzetaka nema

Prva u nizu javnih rasprava o Nacrtu zakona o javnom informiranju i medijima održana je u Skupštini AP Vojvodine 5. ožujka. Javnosti su predložena nova zakonska rješenja u području javnog informiranja koja je pripremila radna skupina Ministarstva kulture i informiranja. Usvajanjem Medijske strategije 2011. godine država je prihvatila i obvezu donošenja većeg broja zakona, a među njima i ovoga koji je u središtu interesiranja javnosti, posebno one koju čine mediji o čijoj sudbini se ovim zakonom odlučuje. Ova veoma važna tema, koja se reflektira na cjelokupni život građanskog društva, predmetom je javnih rasprava koje se poslije Novog Sada održavaju u Novom Pazaru, Nišu i Beogradu.

IZLAZAK DRŽAVE IZ VLASNIČKE STRUKTURE MEDIJA

Otvarajući skup u Novom Sadu, državna tajnica u Ministarstvu kulture i informiranja *Gordana Predić* naglasila je kako je radna skupina koja je radila na Nacrtu težila da se u medijskoj regulativi nađu suvremena rješenja, standardi i principi demokratskih zemalja. Polazeći od činjenice da je donošenje Strategije o razvoju sustava javnog informiranja bio jedan od ključnih uvjeta da Republika Srbija 1. ožujka 2012. godine stekne status kandidata za članstvo u EU naglasila je kako Nacrt

prati strateška opredjeljenja države da izađe iz vlasničke strukture u medijima, da štiti javni interes u području javnog informiranja kroz projektno sufinanciranje, da osigura transparentnost vlasništva, potiče razvoj medijskog pluralizma i neovisnih profesionalnih medija. »Zakonom će se štititi prava građana na istinitu i pravodobnu informaciju, pružiti zaštita novinarima da iznose informacije a da to ne utječe na njihov radni status. Država također ima obvezu stvoriti regulatorni i ekonomski okvir u kome će neometano raditi i razvijati se slobodni i neovisni mediji. Sloboda medija je neophodni dio funkcionalne demokracije, koja je ključna u procesu pridruživanja EU«, kazala je tajnica.

DEFINIRANJE JAVNOG INTERESA

Nacrtom zakona definira se javni interes u području javnog informiranja kao ostvarivanje prava javnosti da bude informirana, što bi trebalo osigurati slobodnim razvojem neovisnih, profesionalnih medija i medijskog sustava, bez diskriminiranja. U javnom interesu je da se osiguraju raznovrsni i kvalitetni medijski sadržaji za sve pojedince i društvene skupine.

Nacrt predviđa da radi sprečavanja eventualnih monopola i ograničenja u ostvarivanju slobode javnog informiranja, izdavači medija ni izravno niti neizravno ne mogu biti Republika, autonomna pokra-

jina i jedinica lokalne samouprave, kao ni ustanova, poduzeće i druge pravne osobe koje su u pretežnom dijelu u državnom vlasništvu. Kako bi se spriječio bilo kakav nedozvoljeni utjecaj na medije čiji su izdavači nacionalna vijeća nacionalnih manjina utvrđeno je da se oni osnivaju kao ustanove ili fundacije, te da se aktom o osnutku i statutom ustanove, odnosno fundacije, posebno uređuju način izbora i imenovanja tijela upravljanja fundacijom i odgovornog urednika takvog medija, pri

- mogu li mediji koji objavljuju informacije na jezicima nacionalnih manjina izaći na tržište ili ne mogu? Ukoliko ne mogu, moraju postojati mjere afirmativne akcije kojima će država pomoći u tome. Mišljenja sam da je ovaj Nacrt dobar imajući primjedbama na konačno definiranje javnog interesa. Postoje izuzeci kada je u pitanju javni servis, kada su u pitanju mediji kojima su osnivači nacionalna vijeća, kao i mediji koji informiraju javnost na srpskom jeziku za potrebe građana na Kosovu

REDOVITIM JAVNIM NATJEČAJIMA DO SREDSTAVA ZA RAD

Nacrt predviđa, u cilju ostvarivanja prava nacionalnih manjina i etničkih zajednica u području informiranja na vlastitom jeziku, da Republika, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave osigura iz proračuna dio sredstava za rad medija koji objavljuju informacije na jezicima nacionalnih manjina raspisivanjem redovitih javnih natječaja.

čemu većinu članova upravnog odbora fundacije moraju činiti neovisni članovi i članovi iz reda zaposlenika.

PRAVO NA INFORMIRANJE U LOKALNOJ SREDINI

Objašnjavajući financiranje medija koji informiraju na jezicima manjina *Kalman Kuntić*, član radne skupine Ministarstva, naglasio je kako svakome tko vodi brigu o ostvarenju javnog interesa jeste briga i pravo pripadnika nacionalnih manjina da budu informirani na materinjem jeziku. »Postavlja se pitanje

i Metohiji, ali prema Nacrtu nije definiran javni interes kao pravo građana da budu informirani u lokalnoj sredini. Natječajno financiranje kao način koji je Nacrtom predviđen je dobar, jer definira način kako se pomaže medijima da se potakne informiranje, ali mediji ne mogu živjeti samo od poticanja informiranja, oni moraju živjeti i od osnovne djelatnosti. Tu je napravljena iznimka, jer je lokalna sredina ostavljena bez mogućnosti da bude pokrivena i osnovna djelatnost. Pokrajinska uprava smatra da ovaj segment ne smije ostati nepokriven«, kazao je Kuntić ističući, kako

na lokalnu lokalni mediji još uvijek mnogo bolje znaju uraditi posao.

UKIDAJU LI SE MEDIJI?

Predstavljanje novih zakonskih rješenja izazvalo je veliko negodovanje nazočnih. Čula su se pitanja: ukidaju li se ovim zakonom mediji, što će biti s malim medijima, koji su to elementi javnog interesa koje treba zadovoljiti...? Također su se mogla čuti mišljenja da ovakvim definiranjem javnog interesa i ovim rješenjima idemo u smjeru da se troše sredstva svih građana u javnom interesu, do onih da je javna rasprava besmislena i da je to već gotova stvar, a javna rasprava samo farsa. Pojedini sudionici iznosili su osobne mailove i prepiske članova radne skupine kojima su željeli potkrijepiti svoja stajališta da je raspravljati o onome što je već odlučeno besmisleno.

Odgovarajući na neka od pitanja i tvrdnji iznesenih tijekom rasprave, član radne skupine *Aleksandar Avramović* naglasio je kako svi mediji koji se financiraju iz državnih sredstava moraju pristupiti privatizaciji u rokovima danim u zakonu i tu izuzetaka nema. Ni jedan državni medij, bez obzira je li mu osnivač država Srbija ili lokalna, gradska samouprava, neće moći biti na proračunu za 2014. godinu. On je kazao da ti mediji kako ne bi prestali postojati koncem ove godine, uslijed roka za privatizaciju, na natječaju koji će se raspisati 15. rujna 2013. imaju jednako pravo sudjelovanja jer će na tržištu 2014. godine svi biti jednaki i nitko neće moći dobiti financije iz proračuna. Na ovaj način svima se osigurava putem projektnog metoda jednaka mogućnost

KALMAN KUNTIĆ, POMOĆNIK TAJNIKA ZA KULTURU I JAVNO INFORMIRANJE

Po našem stajalištu postoje četiri moguća modela na kojima će se osigurati javni interes na lokalnoj razini: da se gotovo ništa ne mijenja, ali da ne postoje više javna poduzeća nego se ona pretvaraju u ustanove i nemaju pravo sudjelovanja na bilo kakvim natječajima i nemaju pravo oglašavanja, sljedeće je da se izuzetno u onim lokalnim sredinama koje nemaju elektroničkih medija omogući da lokalna samouprava, i ako nitko od privatnika nije zainteresiran krenuti u takvu vrstu inicijative, omogući postojanje medija kao i u nacionalno mješovitim sredinama, tamo gdje je netko manjina s više od 5 posto, kao i u sredinama gdje su Srbi manjina u odnosu na većinu stanovništva. Ono što je po nama najprihvatljivije jest da se omogući vlasnička transformacija medija i da oni mediji koji su mediji civilnog sektora budu financirani i da se smatraju nejavnim servisom, ali medijem koji je medij zajednice. Kao četvrta mogućnost jest ta da mediji koji su u privatnom vlasništvu, a isto tako ne mogu opstati, imaju mogućnost potpisivanja javno-privatnog partnerstva na razdoblje ne dulje od 5 godina, ali ni kraće od mogućeg maksimalnog mandata odnosno lokalne samouprave.

DARKO SARIĆ LUKENDIĆ, PREDSEDNIK IO HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

»S obzirom da se mediji koji svoje sadržaje plasiraju na jezicima nacionalnih manjina obraćaju ograničenom tržištu, to znači da su i njihove mogućnosti za priskrbljivanje vlastitih izvora financiranja krajnje ograničene. Jedini način da ovi mediji opstanu jest da se osigura stabilno financiranje«, ustvrdio je Sarić Lukendić. On je uputio pitanje - da li koncept financiranja putem natječaja podrazumijeva potpuno ukidanje koncepta financiranja redovite djelatnosti manjinskih medija, i da li će se za istu masu sredstava natjecati i mediji koji informiraju na većinskom jeziku i mediji na manjinskim jezicima, konstatirajući da ukoliko se svi natječemo za ista sredstva onda je konkurentnost bilo kog manjinskog medija daleko slabija i s daleko manje šansi.

IVAN KARAN, DIREKTOR NIU »HRVATSKA RIJEČ«

»Na ovoj javnoj raspravi se moglo čuti dosta povišenih tonova. Meni je zasmetalo to što je već u prvom članku izbačeno da je javno informiranje u službi javnosti. Smatram da je u Nacrtu dobro to što su mediji nacionalnih zajednica izuzeti iz procesa obvezne privatizacije, a predviđeno je formiranje fundacija koje bi bile spona preko projekata ka državi koja bi financirala djelatnost manjinskih medija. Izuzetno mi smeta što su lokalni mediji izuzeti iz tog procesa jer smatram da su potrebni sredinama u kojima djeluju. Mislim da nije bilo dovoljno razumijevanja od strane predlagača, kao niti od strane neovisnih novinarskih udruga i od strane radne skupine koja je pripremila Nacrt za tu problematiku«, kazao je Karan. Podsjetio je da su se predstavnici Radio Subotice i Radio Sombora na svim dosadašnjim sesijama zalagali da se nađe rješenje za lokalne medije kako ne bi bili ugašeni. Ukoliko se zakon usvoji u ovom obliku, ne piše se dobro ni jednom od ova dva radija.

da prežive vrijeme do privatizacije. Iako, po njegovom mišljenju, niti jednim zakonom se ne može odrediti koliko će lokalna samouprava rasporediti sredstava za određenu poziciju, moguće je kroz pritisak kvalificirane javnosti

i zbog obveze prema građanima utjecati na lokalnu samoupravu da prepozna potrebu medija.

Raspravu su organizirali Misija OESS-a u Srbiji i Ministarstvo kulture i informiranja, uz potporu Pokrajinskog

tajništva za kulturu i javno informiranje i Veleposlanstva Velike Britanije, a moderatorica je bila *Dragana Nikolić-Solomon*, šefica Odjela za medije Misije OESS-a u Srbiji.

Mila Horvat

Zaokruživanje vojvođanskog kulturnog prostora

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Vojvodina ima vrlo raznovrsnu, široku i minucioznu produkciju. Na žalost, ovo često nije dovoljno vidljivo i od institucija dovoljno prepoznato, kao i javnosti prezentirano

Preko dva desetljeća dugo i bogato novinarsko, uredničko, teoretičarsko i kultur-menadžersko iskustvo dovelo je novosadskog filozofa *Mirka Sebića* sredinom 2009. do novoga izazova – pokretanja časopisa za suvremenu kulturu Vojvodine »Nova misao«. Poslije tri godine i dvadeset brojeva, prelistavajući dosadašnje »Nove misli«, možemo dobiti reprezentativnu sliku aktualne vojvođanske kulturne produkcije. Sve navedeno Mirka Sebića čini odličnim sugovornikom o prilikama u suvremenoj kulturi u Vojvodini i njezinoj poziciji u širim regionalnim okvirima.

HR: Kažite nam nešto više o ideji zbog koje je pokrenut časopis »Nova misao«, kao i o njegovoj koncepciji?

Kada smo prije tri godine *Milorad Đurić*, tadašnji pokrajinski tajnik za kulturu, i ja razgovarali o pokretanju časopisa koji će se baviti suvremenom kulturom u Vojvodini, nekako se spontano iskristalizirala jedna fraza: »zaokružiti vojvođanski kulturni prostor«. Tu sam frazu i sam često ponavljao objašnjavajući što je cilj jednog ovakvog časopisa. Ona je zgodna i prilično dobro zvuči, ali nije baš sasvim precizna, naime, naša namjera je bila i ostala da, razvijajući koliko je to

moguće komunikaciju među različitim odvojenim i često nevidljivim kreativnim žarištima rasutim diljem ravnice, dodemo do nekog novog oblika komunikacije. To bi naravno učinilo i mnogo vidljivijim u medijskom smislu različite vrijedne pojave, ličnosti i institucije koje čine kulturni pogon koji zbirno nazivamo vojvođanska kultura.

Poslije tri godine i dvadeset brojeva kad prelistate sadržaj i pogledate naslovne strane možete vidjeti reprezentativnu sliku aktualne vojvođanske kulturne produkcije. Ali isto tako možete postati i bolno svjesni da i dalje mnogi od tih stvaralaca i kreativaca nisu izašli iz sjene medijske anonimnosti. Drugim riječima, oni drugi mediji, prije svega video mediji, ne prepoznaju ništa od onoga što im se podastire na stranicama naše revije. Nadao sam se i još uvijek se nadam da će doći do nekog makar i sporog komunikacijskog preokreta i sadejstva više faktora, koji će utjecati na promjenu stvaralačke atmosfere i razbijanja provincijalnog štimunga začahurenih sredina kakva je, nažalost, i naša. Otud naša nastojanja da djelujući za i iz vojvođanske kulture djelujemo i regionalno i da istovremeno predstavljajući nas drugima predstavimo i druge srodne

kulturne pojave u regiji. Jer samo tako možete učiniti kulturu jedne regije vidljivom na mapi europske kulture.

HR: Kako ocjenjujete stanje u vojvođanskom suvremenom kulturnom stvaralaštvu? Je li ekonomska kriza utjecala na procese u njemu?

Podsjetit ću vas da su nas prvi talasi ekonomske krize zapljusnuli upravo prije tri godine, što se podudara sa startom našeg projekta. Suočeni s baukom svjetske ekonomske krize mnogi su se kulturni poslenici zabrinuli za svoje proračune, za novac i načine raspodjele tog novca. I onda umjesto da se postave prava pitanja i da se počne razmišljati o modelima i strukturalnim promjenama i pravim ozbiljnim promjena-

ma, desilo se upravo suprotno. Gotovo svi su uglas dregnuli »ne dirajte nam novce«. Dakle, ekonomska kriza nije utjecala na promjenu načina razmišljanja o kulturi, samo je učvrstila jedan broj predrasuda i loših tehnika rada. Kod onih kreativnih i pravih istraživača očigledna promjena ekonomskih uvjeta rodila je želju za promjenom, želju da se ide do kraja i postave prava pitanja, da se radi još više i da se strožije cijeni vlastito postignuće. Kako će se stvari dalje razvijati, ovisit će od odnosa te dvije grupe, odnosno hoće li nadvladati logika onih koji su skloni borbi za promjenu ili onih koji su za status quo.

HR: Gdje se vojvođanska kultura nalazi u odnosu na neke druge regionalne kul-

Foto: Branimir Stojanović

ture? S druge strane, koje su naše specifičnosti koje bi se mogle promatrati i kao eventualne prednosti?

Moram kazati kako razgovarate s čovjekom kome su uvijek bile mrske ofucane, ali veoma frekventne izjave, prisutne naročito u bulevarskim autonomističkim medijskim kuhinjicama, »o Vojvodini kao o najkulturnijem dijelu države«, »o multietničnom i multikulturalnom raju«, sve te figure i žanr sličice idu dobro na živce. To je jezik koji u sebi nosi neku skrivenu imperijalnu drugost i skovan je jednom kao mobilizacijski poklič za obnovu i izgradnju neke nove države i naravno nove elite. Dakle, takve metafore, izraze i figure uvijek sam smatrao pogrešnim jezikom, koji ne komunicira ni s kim, osim možda s nadmenošću onih koji ga uz doboše izvikuju.

Danas se jasno vidi da koncepti o Vojvodini, kako oni politički tako i oni kulturalni, moraju zahvatiti duboko, mnogo dublje od dnevne pragme. Da oni ne smiju ostati na jednodimenzionalnosti partikularnog interesa, već moraju razvijati neku vrstu mikrotetorijalne ontologije i multidimenzionalnog energetskog prostora koji preobražava predstave i tijela. Geografija i kritičko mišljenje se spajaju i grade pojam koji nam otkriva neki svoj specifičan panonski lik. A Panonija, to jest Ravnica, prelijeva se preko državnih i administrativnih granica, gradi i razgrađuje i rađa nešto novo. Pojemovni likovi, kako kaže *Deleuze*, imaju zadatak polagati apsolutne teritorije, detetorijalizacije i reteritorijalizacije mišljenja. Pojemovni lik čini neko mišljenje opipljivim produktom, on zapravo omo-

gućava kulturnu mapu.

Ako danas pogledate medijske produkte komercijalno kulturnog mapiranja Vojvodine naspram ostatka Srbije, dakle ono što se pojavljuje pod znakom propagandne poruke, vidjet ćete da u igri nisu samo puke turističke relikvije. Naša prednost bi mogla biti ta okrenutost prema biću Ravnice, prema osluškivanju njene transcendentne melodije. Takvih stvaralaca je bilo i ima ih na ovim prostorima, no, na žalost, često su obitavali na marginama kulturnog života koji je često, kao što sam već rekao, udarao u praporce palanačke.

HR: Koje biste trenutačno aktivne vojvodanske umjetnike izdvojili kao najznačajnije?

Pa sve koje smo stavili na naslovne strane »Nove misli« (smijeh). To je valjda jasno. Šalu na stranu, Vojvodina ima vrlo raznovrsnu, široku i minucioznu produkciju. Na žalost, ovo često nije dovoljno vidljivo i od institucija dovoljno prepoznato, javnosti prezentirano. Ali to je već drugi problem. Kao što je problem da sjajni umjetnici koji su ovdje ponikli i koji se ovdje povremeno vraćaju ipak biraju da mjesto njihovog stalnog boravka i rada bude negdje u »bijelom svijetu«, jer im ova sredina ne pruža ništa, pa čak ni dovoljno medijske pažnje. Mi na to ukazujemo prije svega pišući o tim ljudima kao stvaralcima, ali mi kao časopis ne možemo zaokrenuti u produkciju i pomoći da ovi ljudi budu trajno sa svojim djelom prisutni u tokovima vojvodanske kulture.

HR: Ima li nekih novih, mladih snaga na koje biste nam ukazali posebnu pozornost?

Čini mi se da se dosta zanimljive stvari događaju u poeziji, mnogo mladih intesantnih pjesnikinja i pjesnika, to još možda nije dovoljno vidljivo ali ja očekujem da će se za godinu-dvije to prilično snažno osjetiti, naravno brojni su i mladi teoretičari, prevoditelji koji uglavnom surađuju upravo na stranicama našeg časopisa. Nešto se događa i u nekim manjinskim književnostima gdje mladi debitanti pomjeraju preovlađujuće kliše prisutne na tim kulturnojezičnim otocima. U vizualnim umjetnostima stvar je nešto usporenija, ali i tu se nazire barem nekoliko zanimljivih autora koji će možda uskoro pokazati svoje zrele domete. Mislim da nije problem u nedostatku mladih i talentiranih ljudi ozbiljno posvećenih vlastitom stvaralaštvu, mislim da je problem u nedostatku fokusne točke koja bi trebala objediniti te napore i proizvesti zajedničku svijest o vlastitoj vrijednosti i misiji.

HR: Pratite li zbivanja i domete u kulturi vojvodanskih Hrvata? U tom smislu, koja su vaša zapažanja, ocjene?

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata kao mlada ustanova učinio je dosta za ovo kratko vrijeme svog rada, uprkos ne tako bogatoj financijskoj potpori. Financiranje se od ove godine napokon dovelo do zadovoljavajuće mjere usprkos kriznim vremenima, što svjedoči o svijesti aktualnog tajnika za kulturu i javno informiranje *Slaviše Grujića* o važnosti kulturne produkcije uopće, a posebno u tako krhkim organizmima kakve su manjinske etničke zajednice. Treba reći da je spomenuta institucija uz »Hrvatsku riječ« jedina profe-

sionalna ustanova vojvodanskih Hrvata, što znači da je teret uspostavljanja kriterija i vrednovanja, ali i poticanja stvaralaštva, izuzetno velik. S jedne strane treba osvijestiti ono što je tradicija i korijen kulture vojvodanskih Hrvata na ovim prostorima, a s druge strane treba potaći nove produkte stvaralaštva, osloboditi ih provincijalnog kompleksa prema nacionalnom centru, učiniti da ravnopravno komuniciraju i s matičnim tokovima, ali i sa drugim kulturama u okruženju. Nesumnjivo je da se treba još mnogo raditi i da su mnoga iskušenja pred onim malobrojnima koji zalažu svoj profesionalni i moralni autoritet na tom zadatku.

HR: Predsjednik ste Novinskog vijeća NIU »Hrvatska riječ«. Naš tjednik izlazi deset godina, kako ocjenjujete ono što je ostvareno u navedenom razdoblju?

Ne samo da sam na toj dužnosti, nego sam imao čast surađivati upravo u prvim godinama stvaranja tog tjednika pišući redovito tekstove iz broja u broj. »Hrvatska riječ« ima ulogu tzv. medija trećeg sektora, medija zajednice, a ta uloga, pokraj informativne, podrazumijeva i ostvarivanje kohezije i građenje vrijednosnih kriterija jedne zajednice. On isto tako mora hrabro ući u borbu za vidljivost i prisustvo naspram drugih medija koji se objavljuju na takozvanom većinskom jeziku, jer ne postoji suštinski razlog zašto čitalačku publiku ne bi mogao potražiti i među građanski orijentiranim čitateljima koji pripadaju većinskoj populaciji. Na taj način čini isto toliko za zajednicu koliko i kad pomaže komunikaciji unutar njenih stratificiranih skupina.

OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM JEZIKU U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Temelj opstanka nacionalne manjine

Velika je radost i značaj što se u Srijemskoj Mitrovici ponovno, nakon više od pola stoljeća, u školama uče hrvatski jezik, hrvatski običaji, povijest matične domovine te povijest hrvatskog naroda

Učenje materinjeg jezika, kao i povijesti, običaja i kulture svog naroda predstavlja temelj opstanka nacionalne manjine. Na djeci je da ostanu

ono što su im očevi i djedovi bili, a dužnost roditelja je da im prenesu ljubav prema svom narodu putem učenja o svemu onome što predstavlja nacionalnu kulturu.

Podučavanjem o materinjem jeziku i kulturi izvan okvira doma, odnosno njegovo izučavanje u školama, predstavlja značajan iskorak za svaku nacionalnu zajednicu po pita-

nju ostvarivanja svojih prava i boljem upoznavanju djece sa svojim kulturnim naslijeđem. Shvaćajući značaj svega ovoga, u Srijemskoj Mitrovici koncem 2008. i početkom

UČENICI O NASTAVI

Ana Štefanec, I. razred srednje škole

Nastavu iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture počela sam pohađati u 6. razredu, a poslije tri godine u osnovnoj školi nastavila sam je pohađati i sad kada sam upisala prvi razred srednje škole. Premda nastave nema u školi, drago mi je što je pohađam u župnim prostorijama predviđenim za mladež. Tu se okupljaju i moji vršnjaci iz drugih škola pa se bolje upoznajemo. Hrvatica sam i smatram da treba upoznati jezik, povijest i kulturu svog naroda. Sviđaju mi se ekskurzije po Vojvodini gdje smo se upoznali s običajima i kulturnim blagom Hrvata iz drugih mjesta. Osobito mi se sviđaju ekskurzije po Hrvatskoj gdje se upoznajemo s kulturom i ljepotama Hrvatske.

Andrea Darabašić, VI. razred

Hrvatski jezik pohađam već tri godine. Hrvatski volim jer učim svoj jezik, običaje i saznam više o povijesti Hrvatske kao i zemljopisu. Također ga volim jer imam

priliku družiti se s mojim vršnjacima iz drugih škola, ali i s vršnjacima iz drugih gradova jer imamo priliku putovati. Na satima hrvatskog jezika saznala sam puno toga o narodnim nošnjama i običajima. Od profesora svakog mjeseca dobivamo časopise »Kužiš« i »Hrcko« i čitajući ih imamo priliku saznati što rade naši vršnjaci u drugim gradovima.

Sara Lovrić, IV. razred

Na sate hrvatskog jezika krenula sam u prvom razredu. Volim ići na hrvatski jer učimo puno zanimljivih stvari, ne samo o hrvatskom jeziku nego i o nošnjama i običajima. Svakog mjeseca dobivamo časopis »Hrcko« i u njemu ima mnogo zanimljivosti i igara. Nastavnik nas često vodi na ekskurzije gdje se upoznajemo s našim vršnjacima i s njihovim nošnjama i igrama. Svake godine sudjelujemo na priredbi za Svetog Nikolu i idemo na maškare u Hrvatski dom. Ove smo godine prvi put išli na maškare u Suboticu gdje je bilo jako lijepo jer se proslavljao »Hrckov« 10. rođendan.

2009. godine novoosnovana hrvatska stranka Hrvatska srijemska inicijativa u suradnji s HKC »Srijem-Hrvatski dom« pokreće rad na poticanju roditelja da se putem anketne izjasne o upisivanju svoje djece na fakultativni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Rezultat

Školske 2009./2010. godine predmet je pohađalo 70 učenika, 2010./2011. – 86 učenika, a 2011./2012. – 102 učenika. Veliki broj osmaša koji su u svibnju 2012. završili osnovnu školu doveo je do smanjenja učenika školske 2012./2013. godine, te nastavu ove godine pohađa 84 učenika.

Udžbenici i pomagala

kao bitnim dijelom hrvatskog identiteta; učenici 5. i 6. razreda osim hrvatske književnosti uče o narodnim nošnjama i običajima Hrvata u Vojvodini, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini; učenici 7. i 8. razreda uče o zemljopisu Hrvatske i povijesti Hrvata. Učenje o povijesti Hrvata odnosi se na učenje povijesti

Zbog ograničenih financija nije nabavljen dovoljan broj knjiga, te je tako primijenjen sustav »jedna knjiga na jednoj klupi«, odnosno gdje dva učenika imaju jednu knjigu. Osim hrvatskih čitanki od 1.-8. razreda, te knjige »Povijest i zemljopis Hrvatske za škole u inozemstvu«, kao dodatna literatura

HRVATSKI I POSLIJE OSNOVNE ŠKOLE

Ono što najbolje svjedoči o želji za pohađanjem ovog predmeta jest da su djeca koja su završila osnovnu školu izrazila želju za pohađanjem ovog predmeta i u srednjoj školi. Kako hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture nije uveden u srednje škole, nastava za srednjoškolce započeta u listopadu 2011. godine održava se u Hrvatskom domu ili u župnim prostorijama za mladež. U sklopu nastave do sada su organizirane ekskurzije u Suboticu, Sombor, Bački Monoštor, Petrovaradin, Slankamen i Sot, gdje su se djeca upoznala s nošnjama i običajima Hrvata iz ovih mjesta. Godine 2011. za djecu uzrasta od 5. razreda

ovog rada bilo je uvođenje tog predmeta u rujnu 2009. godine u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici. Cilj i zadaća ovog predmeta jesu očuvanje nacionalnog identiteta kod djece i upoznavanje djece s hrvatskom književnošću, kulturom, etnologijom, zemljopisom i povijesti.

PLAN I PROGRAM RADA

Kako je nastava uvedena za sve uzraste, u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem donesen je detaljni plan i program rada koji okvirno obuhvaća sljedeći program: učenici 1. i 2. razreda upoznaju se s hrvatskom dječjom književnošću i hrvatskim dječjim piscima uglavnom putem glazbenih sredstava i dječjih slikovnica; učenici 3. i 4. razreda osim s hrvatskom književnošću upoznaju se s hrvatskim narodnim nošnjama na području Vojvodine

Đaci iz Srijemske Mitrovice na Oltaru domovine

Hrvata ne samo u Hrvatskoj nego i u Vojvodini te Bosni i Hercegovini, čime djeca stječu znanje o autohtonosti i povezanosti Hrvata i Hrvatske s ovim područjima.

Knjige potrebne za ovaj predmet osigurane su uz pomoć HNV-a i HKC »Srijem-Hrvatski dom«.

koriste se časopisi »Hrcko« i »Kužiš«. Ti su časopisi osobito zanimljivi djeci mlađeg uzrasta, koji čitanjem zanimljivih tekstova te kroz razne igre gdje se koriste hrvatske riječi u velikoj mjeri obogaćuju znanje o hrvatskom jeziku.

osnovne škole do 4. razreda srednje škole započet je projekt »Upoznaj domovinu«, u kojem se djeca upoznaju s ljepotama i kulturno-povijesnim naslijeđem domovine Hrvatske. Do sada su djeca u sklopu ovog projekta, a putem dviju ekskurzija (2011. i 2012. godine) upoznala

Zagreb, Rijeku i Krk, mjesta u kojima su obišli muzeje vezane uz povijest i etnologiju, kao i ostale znamenitosti ovih gradova. Učenici osnovnih i srednjih škola redovito sudjeluju na literarnim natjecanjima vezanim uz hrvatski jezik, kao i na recitatorskim smot-

rama na hrvatskom jeziku gdje su postigli zavidne rezultate. Posebice treba izdvojiti uspjeh učenice *Ane Dujčić*, koja je na literarnom natjecanju »Zlatna ribica« koji organizira Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka, a na kojem je sudjelovalo 428

učenika iz 14 zemalja, osvojila peto mjesto u svojoj dobnoj skupini. Velika je radost i značaj što se u Srijemskoj Mitrovici ponovno, nakon više od pola stoljeća, u školama uče hrvatski jezik, hrvatski običaji, zemljopis naše domovine te povijest našeg naro-

da. Ovo svakako predstavlja jedan od najsigurnijih temelja opstanka hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici, a na nadležnim institucijama ostaje da se ovaj predmet uvede i u škole u ostalim srijemskim mjestima.

Dario Španović

RODITELJI O NASTAVI

Franja i Pava Žurovski

Ovdje u Srijemskoj Mitrovici predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture ima jedno veliko bogatstvo, a to je da nastavu pohađa izvjestan broj djece koja nisu Hrvati. Ovim je postignuto da

se i druga djeca upoznaju s hrvatskim jezikom, kulturom i poviješću. Premda je moja obitelj poljske nacionalnosti, djeca su željela pohađati nastavu hrvatskog jezika, redovito su pohađala predmet u osnovnoj školi, a i sada kao srednjoškolci slušaju ovaj predmet. Moram priznati da, kad je projekt pokrenut, nisam bio siguran da će zaživjeti, međutim, djeca su puna energije i nespautana lošim iskustvima nas starijih mnogo bolje i opuštenije prihvatila novi predmet. Djeca su nam, na našu radost, uključena u život župe, folkloru i hrvatskog centra za mladež, a ovaj predmet im je pomogao da objedine sve ove institucije i još bolje sudjeluju u njihovom radu. Ono što se nama roditeljima, a i djeci, osobito sviđa jest to da nove običaje i kulturu djeca upoznaju i putem ekskurzija u druga mjesta, gdje se povezuju sa svojim vršnjacima. Djeca su posjetila Zagreb, Krk i Rijeku, gdje su obišli dosta muzeja, upoznali se s kulturom tamošnjih Hrvata te vidjeli prirodne ljepote Hrvatske. Želja za upoznavanjem svojih korijena je uvek lijepi i topli osjećaj, a ovaj predmet omogućuje da taj osjećaj djeca sačuvaju i, što je izuzetno važno, imamo ponovno pravo i hrabrost svjedočiti svoje podrijetlo i vjeru.

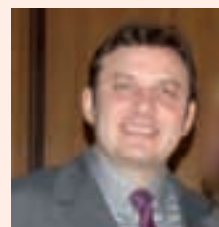

Kristina Zeman

Živim sa svojom obitelji u Srijemskoj Mitrovici, u Srijemu, u dijelu Vojvodine, odnosno Srbije, koja je duboko i trajno bila pogođena dešavanjima devedesetih. Tada sam sa svojom obitelji, koja nije autohtono iz ovih krajeva (otac je iz Hrvatske,

a majka iz Poljske) dobro osjetila što znači biti stigmatiziran, ne moći živjeti svoj vjerski i nacionalni identitet, biti građanin drugog reda. Zbog tadašnje politike i utilitarne ideologije jednog totalitarnog režima koja je za cilj imala umanjivanje i brisanje obilježja nacionalnog hrvatskog identiteta, mladost sam provela u promišljanju i shvaćanju značenja slobode u svakom smislu. Danas, nakon 20 godina, izmijenile su se okolnosti u kojima živimo. Moji

dečki danas slobodno uče katehizam, i u školi i u crkvi, te fakultativno pohađaju sate hrvatskog jezika na kojima se upoznaju s osobitostima jezika i kulture koji određuju oblikuju njihovo individualno i društveno biće, identificiraju ih, tvore i karakteriziraju. Putovanja i izleti, ekskurzije u Hrvatsku, na osobit način daju im spoznaju da su i oni dio te bogate kulture, prirode, naše prekrasne Hrvatske. Posjetili su također Poljsku i tako upoznali i drugi korijen svojega obiteljskog stabla. Imam potrebu reći s psihološko-antropološkog aspekta, da ovakav proces priznavanja i očitovanje razlika u drugom nacionalnom i socijalnom okruženju, upoznavanje bogatstva kulture, jezika i folkloru hrvatskog naroda, pogodno utječe na približavanje pripadnika istoga, ali i različitog podrijetla bolje no obrasci koji su im se prije nametali. Stoga moramo shvatiti da ovakve slobode podrazumijevaju blagodeti demokratskog duštva, ali i odgovornost. Osobito nas kao roditelja koji trebaju motivirati svoju djecu da postanu svjesni svojih korijena, s ciljem da to bogatstvo integriraju u svoj sustav vrijednosti, koji će sutra biti temelj njihovog ponašanja, razmišljanja i življenja. Na koncu, spoznaja bogatstva identiteta svake osobe jest nezaobilazni korak u razvoju individualnosti svakoga čovjeka. Stoga je to dobra duhovna investicija u sretnu budućnost svih nas, a naše djece napose.

Damir Pismestrović

Među osnovne apostolate manjinskih prava spada izražavanje vjerskih i nacionalnih osjećaja, očuvanje kulturnih i tradicijskih vrijednosti, informiranje, a kao osobitu vrijednosnu kategoriju izdvojio bih učenje materinjeg jezika i slobodu govora na istom. Za hrvatsku zajednicu od izričitog značaja je uvođenje hrvatskog jezika elementima nacionalne kulture u osnovne škole, gdje će djeca kroz ovaj predmet obogatiti znanje o materinjem jeziku i kulturi i učvrstiti svoj identitet. Isto tako neiscrpno bogatstvo jezika pružit će djeci različite mogućnosti za njihovo osobno usavršavanje i napredovanje. Također, željeli bismo biti pravodobno informirani u vezi obrazovanja i kulture i sudjelovanja naših đaka s područja Srijema u zajedničkim projektima u domovini. Poslije četiri godine nastave u osnovnoj školi mislim da je došlo vrijeme za sljedeći korak, odnosno za uvođenje predmeta u srednje škole. Ovim će korakom djeca moći kroz cijelo svoje osnovno i srednjoškolsko školovanje učiti o svom materinjem jeziku i kulturi.

Vječna poruka religiozne slobode

U Augustinianumu se evociralo vrijeme rimskog cara Konstantina Velikog i njegov utjecaj na kršćanstvo

Prošlotjedna tribina »Trijumf kršćanstva – Crkva u vrijeme Milanskog edikta« napunila je dvoranu Pastoralnog centra Augustinianuma Subotičke biskupije. Zainteresirana publika se nakon prezentacije uvodničara zanimala za razne povijesne i religiozne aspekte tog vremena i Konstantinova života.

Prvi uvodničar, ugledni bizantolog, prof. dr. *Radivoj Radić* s Filozofskog Fakulteta Sveučilišta u Beogradu, autor knjige posvećene ovom rimskom vladaru, nadahnuto je opisao njegov životni put:

»To je bio period najveće krize Rimskog Carstva, kada se smijenilo 50 careva za kratko vrijeme, bilo je umorstava, a i uzurpatora. Izazovu odgovaraju dva genijalna cara: *Dioklecijan* i *Konstantin*, koji su carstvo izvukli iz krize putem provođenja ekonomskih reformi. Ali, to je bilo i vrijeme progona kršćana. Dioklecijanov progon je ipak bio najstrašniji, čak su i pogani bili zgroženi. Od 50 milijunskog stanovništva svaki sedmi je bio kršćanin. Dioklecijan se uplašio da se time poganska pobožnost carstva uništava. Tada je postojalo preko 300 kultova, a kršćani su bili otvoreni, primali su i bogate i siromašne, bilo ih je i primjerice u državnoj službi. Pogani su o kršćanima imali sliku kao dobrih, naivnih, bogatih ljudi. Konstantinova majka je bila naklonjena kršćanstvu. Neki

povjesničari kažu da je bio branitelj kršćana, a drugi da je bio hladnokrvni političar sa svojim interesom, no obje su teze ekstremne. Nakon smrti oca, Konstantin je vojska proglasila carem, tada je bio u tijeku građanski rat i

Franjevac iz Novog Sada *Károly Harmath*, stručnjak crkvene povijesti, ukazao je kako je kršćanstvo u tom periodu primilo i razne utjecaje poganstva, jer nije sve samo rušeno, neke su se vrijednosti i očuvale:

je napravio jedan od najvećih koraka u tom procesu. No, prelaska na kršćanstvo je bilo ne samo iz osobnog uvjerenja, već i kao danas kada ljudi prolaze iz stranke u stranku. Počela su se pojavljivati razna nova pitanja, primjerice ako

Károly Harmath, Radivoj Radić i Tomislav Žigmanov

on je krenuo prema Rimu s manjom vojskom. Tada mu se ukazalo znamenje, vojska je taj simbol oslikala na štitove i pobijedili su nadmoćnog protivnika. Neki kasniji povjesničari su to kritizirali kao izmišljotinu kršćana, ali je bitno da je on u bitku ušao kao vjerujuća osoba. Kasnije je podigao novi Rim, Konstantinopolj, nije izgubio nijednu bitku, a Milanski edikt o vjerskoj toleranciji je potpisao skupa s Licejem. To je vječna poruka, njome je pripremljen teren da kršćanstvo kasnije ostane državna religija«, naveo je profesor Radić.

»Najveći progon je tada bio u Srijemu i Cibaciji (današnji Vinkovci). No, to je bilo i vrijeme rasta Crkve. Postoji izreka da je krv mučenika sjeme Crkve. Konstantin nije učinio kršćanstvo državnom religijom, ali je smatrao da carstvo treba ujediniti i spasiti od propasti. U ta vremena Crkva je častila samo mučenike, da bi se to kasnije proširilo i na svece. Konstantin je ukinuo razapinjenje, žigosanje ljudi, radio je na povratku Crkvi oduzetih imanja, uveo je svetkovanje nedjelje. Kršćanstvo je jačalo, a kroz jaču strukturu raslo. On osobno nije donio pobjedu kršćanstvu, ali

država pomaže Crkvi, treba li je kritizirati? Pod utjecajem kršćanstva rimska se kultura pretvorila u europsku, no ostala je prožeta poganskim elementima«, rekao je Harmath.

Temeljem ovih izlaganja razvio se razgovor, a moderator skupa, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* najavio je sljedeću tribinu za sljedeći mjesec, od ukupno 6 koliko će se organizirati u sklopu obilježavanja donošenja Milanskog edikta prije 1700 godina.

Nikola Perušić

GRADANI NATJERALI GRADSKU VLAST DA OBUSTAVI IZRADU PLANA ZA GRADSKI CENTAR

Urbanistički planovi i vlast

Devastiranje gradske jezgre moglo bi prouzročiti i ozbiljnije neugodnosti pravne prirode nekim arhitektima, vlastima i vodećim građevinskim poduzetnicima, kojima vjerojatno nije posve ugodna misao da bi pravna država mogla profunkcionirati makar malo bolje nego do sada

Valjat će zapamtiti ovaj Dan žena u Subotici, jer su prvi puta u novijoj povijesti građani natjerali gradsku vlast da uvaži njihove zahtjeve, a kako stvari stoje, u vremenima koja slijede dosta toga upravo će ovisiti o građanskom angažmanu i građanskom otporu, i to ne samo u području urbanističkog planiranja. Ukratko, pod pritiskom građana nezadovoljnih predloženim urbanističkim planom gradskog središta, vijećnici gradske Skupštine na izvanrednoj sjednici 8. ožujka ipak su donijeli odluku o obustavi izrade Plana generalne regulacije za gradski centar i uže gradske jezgre i ponovnoj izradi njegovog koncepta. Pokazalo se kako Generalni urbanistički plan može biti krasna podloga za devastaciju, ukoliko bi je netko pokušao provesti, ali i da pruža neke instrumente obrane od takvih pokušaja, ukoliko ima dovoljno snažne stručne javnosti, građanske hrabrosti i upornosti da ih iskoristi.

PLAN ZA TAJKUNE

Sporni je plan još polovicom listopada prošle godine bio prvi puta na javnoj raspravi kada se ispostavilo kako je njime predviđeno rušenje oko tisuću objekata i izgradnja

više katnica na njihovom mjestu, a arhitektica dr. Viktorija Aladžić ispred grupe građana »Nasmiješi se Subotici« upozoravala je da plan predviđa rušenje »doslovno cijelog šireg centra grada«. Pod pritiskom građana, koji su tijekom javne rasprave gradsku vlast optužili da Plan generalne regulacije donosi »za potrebe pojedinaca i tajkuna«, Povjerenstvo za planove je vratilo Nacrt plana na dopunu. Međutim, sredinom veljače kada je održana druga javna rasprava navodno dopunjenog Plana, ponovila se gotovo identična situacija. Građani su se usprotivili Planu premda je glavni urbanist *Károly Terteli* više puta ponovio kako niti jedna kuća nije planirana za rušenje, a dr. Aladžić je pak iznijela da se uvidom u plan može uočiti kako je ipak veliki broj obiteljskih kuća i dalje predviđen za rušenje. Uslijedila su potom priopćenja, najprije nezadovoljnih građana koji su ponovno tražili izmjenu plana, ali i smjenu *Nebojše Janjića*, predsjednika Povjerenstva za planove, zbog gomilanja dužnosti kao i zbog optužnice za djelo iz područja organiziranog kriminala. Građani su tražili i da ubuduće svaki vlasnik kuće bude obaviješten o planovima za njeno rušenje. Potom je uslijedilo pismo koje je potpi-

sano sa »Spasimo Suboticu« u kojemu se diskreditira docentica Građevinskog fakulteta dr. Viktorija Aladžić i smatra idejnim »vođom« građanske pobune. Oglasili su se zajedničkim priopćenjem Zavod za urbanizam i Ravnateljstvo za izgradnju grada u kojemu navode kako Grad neće rušiti niti jednu kuću, te da je isključivo pravo vlasnika kuće da odluči hoće li svoju parcelu prodati investitoru. No, niti riječi o tome da se planiranjem izgradnje više katnica na mjestu obiteljskih kuća umanjuje njihova vrijednost, a vlasnicima mogućnost da ih održavaju i renoviraju.

RUŠENJE GRADA ILI KOALICIJE

Inicijativu građana podržao je Savez vojvođanskih Mađara podnošenjem zahtjeva za zakazivanje Skupštine Grada i tražnjom da se obustavi izrada spornog plana, ali i ostali detaljni urbanistički planovi za središte grada, kao i razrješenje članova Povjerenstva za planove. Predsjednik Gradske organizacije SVM-a *Jenő Maglai* kazao je kako planska dokumenta razrađuju koncept kojim se gubi povijesni identitet grada i razara arhitektura stvarana posljednja dva stoljeća, te »ne vidimo perspektivu

u betonskim džunglama koje potiče interesni lobi investitora«. On je pozvao stranke u vladajućoj koaliciji, ali i oporbene, da podrže zahtjev. »Svjesni smo težine ove odluke, ali smo spremni i na raskidanje koalicije i može se dogoditi da izađemo iz vlasti, ali smatramo da ne možemo praviti greške iz prošlosti«, kazao je Maglai.

Upravo ova izjava izazvala je spekulacije u javnosti da će ovo biti i kraj vladajuće koalicije koju vode SVM i DS, a koju skoro od prvog dana formiranja prate glasine da je na ivici opstanka. Međutim, koji dan poslije gradonačelnik *Modest Dulić* izjavio je kako će Plan generalne regulacije gradskog centra biti obustavljen i preispitan, kao i svi slični planovi iz prethodnog razdoblja, te članovi gradskog Povjerenstva za planove razriješeni dužnosti. On je kazao kako razumije reakciju velikog broja građana Subotice koji su se uplašili

Maglai uz ocjenu kako vlada veliko rasulo u lokalnoj izvršnoj vlasti.

Pokrajinski zastupnik DS-a *Slavko Parać* kaže kako veliku lokalnu koaliciju trenutno broji 20 stranaka i jedna nestranačka osoba što je »ogroman konglomerat koji je veoma teško organizirati, usuglasiti i složen mehanizam koji zahtijeva napore kako bi svi bili konzultirani i svačije se mišljenje čulo«. On međutim smatra da nezadovoljstvo SVM-a koalicijom ne potječe od cijelog članstva. »Zašto Jenő Maglai tako govori ne znam, ali u komunikaciji s ljudima iz SVM-a koji rade u Gradskom vijeću imam sasvim drugi dojam, ovdje se svakodnevno dogovara i ništa što se ne usuglasi na kolegiju ne ide na Gradsko vijeće. Možda postoje neke stvari koje su izvan ovih prostorija za koje ne znam«, kaže Parać u izjavi za Hrvatsku riječ.

Vratimo se urbanističkim planovima. Osim što je građanska inicijativa za izmjenu plana naišla u pravo vrijeme kada u gradskoj koaliciji očito ima i dovoljno »političke volje« za njeno konkretno rješavanje, postoji još jedan snažan motiv koji unekoliko mijenja odnose na sceni. Devastiranje gradske jezgre u svrhu privatne komercijalne djelatnosti moglo bi prouzročiti i ozbiljnije neugodnosti pravne prirode nekim arhitektima, vlastima i vodećim građevinskim poduzetnicima. Vjerojatno im nije posve ugodna misao da bi pravna država u Srbiji mogla profunkcionirati makar malo bolje nego dosad.

S. Mamužić

da će im kuće biti srušene bez njihove suglasnosti, ali je naglasio da je riječ o dezinformacijama, te dodao kako stručnjaci Zavoda za urbanizam nisu na pravi način predložili plan vlasnicima kuća u zoni koja je njime obuhvaćena. »Nikada nećemo dopustiti rušenje stotina obiteljskih domova niti bismo narušili građevinsko naslijeđe Subotice«, rekao je gradonačelnik Dulić.

Da je koalicija ipak bila ozbiljno uzdrmana, te da nije pretjerano očekivati da će dvije stranke sve češće biti na suprotstavljenim stranama, upućuje i Dulićeva izjava: »Naši stavovi i stavovi Saveza vojvođanskih Mađara se ne razlikuju i ja sam s *Istvánom Pásztorom*, predsjednikom SVM-a, za pet minuta našao zajednički jezik. Za mene je sporno što je Maglai ovaj problem s naših koalicijskih sastanaka prenio u medije, premda nije bilo osnova za to. Ipak, podržavam njegovu

inicijativu da se preispitaju svi planovi centra grada u posljednje vreme, jer onda će na dnevni red doći i Narodno kazalište, čije je rušenje bio stranački projekt SVM-a, a koji sada gradu donosi velike probleme, kako vizuelne, tako i financijske prirode.«

ZDRAV RAZUM I PRAVNA DRŽAVA

Nadgornjavanje je nastavljeno i pred početak izvanredne sjednice Skupštine koja je kasnila gotovo sat vremena, jer se vladajuća koalicija usuglašavala oko amandmana koje su podnijele Povjerenstvo za statutarne pitanja i Savjet za urbanizam. Amandmani su predviđali preispitivanje postojećeg nacrtu plana, ali ne i ponovnu izradu koncepta plana. Također se umjesto smjene kompletnog povjerenstva predlagala samo dopuna stručnim članovima. Na koncu su predlagači povukli amandmane, a odluku o obu-

stavi izrade plana podržali su i vijećnici oporbe.

U izjavi za »Hrvatsku riječ« Jenő Maglai kaže kako je kriza koalicije oko planskih dokumenata prevladana jer je »prevladao zdrav razum« da se ne ulazi u sukobe na sjednici Skupštine koji bi mogli »otvoriti pitanja vezana uz cjelokupan postupak od donošenja prijedloga plana, te tko je što radio i iza kulisa pokušavao, tko je eventualno rušio a tko glasao za kazalište. Pretpostavljam da bi poslije takve sjednice Skupštine koalicija pala ili neminovno bila dovedena pred raspad«. Maglai međutim kaže kako je još mnogo problema čijim je (ne)rješavanjem SVM nezadovoljan: »Nadam se da će biti razumijevanja jer će se otvarati još mnoga teška pitanja unutar koalicije, počevši od Narodnog kazališta do čišćenja Palića. Ili ćemo se oko bitnih stvari dogovoriti i postići dogovor, ili će biti ponovno problema«, kaže

Ograda oko salaša (II. dio)

Bilo je i veliki ledina, blizu prtenog puta, di se za ogradu sadio šenflik, gusti žbunjovi bodljivi prutova (grana), koji friško raste i vrimenom se toliko raskoreni da se kroz njeg ni pile u paperju nije moglo provući

Kad su željezare ovla-
dale znanjem kako
istegnit ili izvaljat
salivanac (sirovo gvožđe),
počeli su praviti i vučeni drot
u više debljina. U željezari
ili u obaškoj fabriki crni drot
su pocinkovali, a u manjim
fabrikama i podikoj zanatnici
su iz drota ispleli oplet. Posli
I. svickog rata u Futogu su
napravili i fabriku u kojoj su
radili pocinkovanje drota i od
tanjeg drota pleli oplete. Taj
tanji drot su najviše trošili na
oplete za ograde i dr.

Posli Prvog svickog rata
za ograde se sve više hasni-
ro oplet od drota. Ograda od
opleta završljena je bodljivim
drotom. Ovaka ograda bila je
najskuplja od svi dotleg prav-
ljeni ograda ledine i salaša, a
nije trajala ni približno dugač-
ko ko ograda od cipalja, čak
ni ko ograda od okrajaka. Nije
bila podesna ni zato što je, u
ušorenim salašima, nasrtljiv
josag mistimice zauvik istego
u guru.

OGRAD OD ŠENFLIKA

Bilo je i veliki ledina, blizu
prtenog puta, di se za ogradu
sadio šenflik, gusti žbunjovi
bodljivi prutova (grana), koji
friško raste i vrimenom se
toliko raskoreni da se kroz
njeg ni pile u paperju nije
moglo provući. Šenfli, kako
zovu ogradu od šenflika, friš-
ko se širi. Rastu joj novi zgu-
snuti i do 3 m dugački prutasti
prema napolje savijeni izdan-
ci, načičkani sitnim bodlji-
cama, koji smetaje čeljade-
tu kad ide jardom nuz taku

Šenflik u ogradi

ogradu. Najviše su se žene
klonile take ograde, jel ako su
išle blizu nje, a vitar je duvo,
moglo se trevit da se suknja
zaplela u šenfli. Kraj takoj
pataliji (nevolji) bio je da se
žena prilično izbola dok nije
oslobodila suknju, pokatkad i
skute (podsuknju).

Narod šenflik rad njego-
vog izgleda nije volio, a kaki
je zna najbolje onaj ko ga
upozno izbliza. Ime mu je
otaleg jel nit je trava nit je
drvo (madž. se fű – se fa), a
radi njegovi odlika narod mu
nadio ime vražji konac i višti-
cin konac.

OGRADA OD CIGALJA

Marni salašari u vrimenu
od zagrčanja kuruza do risa
(sridina V. m.-kraj VI. m.), kad
nisu imali šta raditi, a da ne
dangube latili su se izvrcanja
valjaka, pekli su ciglje. Kako
su kazali ciglja kruva ne ište,
a kad zatriba ima je, samo
triba podmetnit leđa. Pritekle

ciglje su uštosovali
(složili) u štos obič-
no po 100-125 kom.
i poslagali za makar
za jedan dio ograde
ledine. Cigljava su
podzidivali načetu
nabijanicu, trošili ih
za kuću u varoši, ozi-
đali kriptu, flasterova-
li koješta u salašu.

Na velikim majuri-
ma ulaz i najveći dio
ograde oko njeg bio
je ograđen cigljanim
zidom visokim i do
2 m. Taki je bio ulaz
u majur Laze Bešlića
na Šari. O takoj,
zidanoj ogradi, pripovido
je Veco Jaramazović, a bila
je na majuru Međanskog u
Plagi. Majur sa ledinom od
oko 5 lanaca bio je ograđen
zidanim zidom. Zidane ogra-
de na salašu njegove majke,
udate u Grbošove (Vukov),
sića se i Lazo Vojnić Hajduk.
Na domazluku oko 200 lana-
ca pod Žednikom, na ledini
od dva lanca, komad ograde
bio je od štosovani cigalja.
Ovaku ogradu, prema ataru,
imali smo i mi na našem sala-

šu u Đurđinu, a vido sam
naslagane ciglje na više
salaša. (Posli konfiskovanja
majura Međanskog od cigalja
iz ruševina u Đurđinu je sazi-
đan dom kulture i magazin
za otkup nuz gvozden put, a
doteblo je ciglja i za dom
kulture u Žedniku. Svidok:
Jakov Tumbas.)

NEOGRAĐEN SALAŠ

Naritko je bilo neograđe-
ni bunječki salaša. A taki su
najčešće bili usamljeni sala-
ši. Poklem su i u tim salaši-
ma od oko Đurđeva do oko
Mijolja puštali josag iz staja
na ledinu, kogod je pazio da
blago ne ide u štetu na litinu.
Dida ili veće dite je makar s
jednim pulinom čuvo josag i
čim se kogod primako rubu
ledine pulin ga čakskom vratio
u čopor. Vrimenom se i josag
naviko na pulina pa se klonio
ruba ledine.

U neograđenom salašu
pilež je išo kupiti bube po litini
i pasit po zelenoj ditelini, ali
su nuz štetu bili i od hasne jel
su se ranili bubama iz iz litine,
pa je i njevo odranjivanje bilo
jeptinije.

U to vrime narod je znao da
se i u neograđen salaš ide kroz
put koji vodi u salaš i niko
nije išo prikim putom i u salaš
došo kroz neograđenu ledinu.

SA ROGLJA

Hasna od šenflika

Podikoja stanarica je misto listova mlade koprne hasni-
rala na sitno isickane mlade vrvove prutova šenflika izmi-
šane sa pućijim sirom i prikupom dok se pućiji ne izbo-
baju (pućiji sir je od mlika brez skorupa, danas mladi sir.)

Prutove su mu hasnirali i za pravljenje vučni brana s koji-
ma su kadgod u oranje zavaljivali omaškom (rukum) posi-
jano žito. Brana se posli nekoliko godina istrošila zaminili
su je čakskom i zabadavad napravljenom novom branom,
a stara je skončala kao ogriv u katlanki.

IZMJENA PRAVILNIKA O REGISTRACIJI POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA DO APSURDA PODIJELILA POLJOPRIVREDNIKE I UJEDINILA ŽENE

Rastave zarad očuvanja brakova

Koliko je god akcija obnove registracije gospodarstva (koja traje do 31. ožujka) obradovala poljoprivrednike i vratila im povjerenje u sustav, toliko je jedna izmjena Pravilnika iziritirala dio njih, uglavnom njihovih suprug. Riječ je o tome da se izmjenom Pravilnika dojučerašnja dva nositelja poljoprivredna gospodarstva moraju spojiti u jedno, što u praksi znači da će se netko – suprug ili suprug – morati odreći prava i obveza koje je do sada uživao. Neslužbeno obrazloženje ovakvog poteza je da se time sprečavaju zlouporabe pojma nositelja poljoprivrednog gospodarstva, kojih je, nesumnjivo, bilo, a koje su, po pravilu, drugima bole oči prigodom ostvarivanja prava na poticaje.

LAŽNI GAZDA STIPAN MALI

Izmjena Pravilnika podijelila je i same poljoprivrednike. Pristaše ove izmjene, kakav je, primjerice, predsjednik Kluba proizvođača »Čantavir« *Gábor Domonkos* kažu kako se ona i tako odnosi na tzv. velika gospodarstva, ona iznad 100 hektara, a »takvih u Čantaviru nema«. Drugim riječima, kada se već ne naslađuju tuđom nevoljom, Domonkos i njegovo članstvo ne žele se niti češati tamo gdje ih ne svrbi. Mnogo je konkretniji u pozdravljanju ove odluke predsjedavajući Udruge seljaka »Stari Žednik« *Ivan*

Vidaković. On kaže »fala Bogu« da se u Ministarstvu poljoprivrede konačno netko sjetio stati na put malverzacija pojma nositelja poljoprivrednog gospodarstva. Kako veli, zlouporaba nije bilo samo kada je riječ o državnom nego i privatnom zemljištu, jer se jedno gospodarstvo – zarad ostvarivanja prava poticaja na maksimalnih 100 hektara – formalno cijepalo na više drugih tako što su se kao nositelji pojavljivali, ne samo oba supružnika nego i bliža i daljnja rodbina, a da je u praksi posao obavljalo jedno kućanstvo u koje se slivala i glavica novca. Mogućnost za zlouporabe otvarala se, upravo kao i kod pravnih osoba, i prigodom sudjelovanja na licitacijama za izdavanje državnog zemljišta u najam, s obzirom na to da se više formalnih nositelja registriranog gospodarstva moglo javiti na dražbu, a što je u praksi izgledalo tako da su pojedina poljoprivredna kućanstva obrađivala, što svojih što tuđih, i preko tisuću hektara zemlje i na nju dobivala poticaje. Ograničenjem na 100 hektara po jednom gospodarstvu nije teško izračunati da bračni parovi ove godine potencijalno dobivaju 1.200.000, namjesto planiranih 2.400.000 dinara na ime poticaja, a za što je uvjet registracija.

Za razliku od Domonkosa ili Vidakovića, predsjednik Udruge seljaka »Subotica« *Árpád Kiss* smatra da ova

izmjena nije dobra, jer duboko zaidre u privatnost samih poljoprivrednih bračnih parova. On se slaže da se u većini slučajeva, iako formalno podijeljen, posao obavlja unutar jednog gospodarstva baš kao što – iako stižu s različitih računa – sredstva na koncu završavaju u jednoj novčarki. Kiss, međutim, dodaje da nisu rijetki slučajevi da su parovi u bračnu zajednicu unijeli i svoje privatno vlasništvo za koje su često emotivno vezani i kojega se ne žele tako lako odreći. Slično njemu misli i predsjednik Udruge odgajivača svinja *Antal Cindel* iz Bajmoka, koji kaže kako se ne bi začudio kada bi u bližoj perspektivi došlo do porasta rastave brakova, jer ovakva izmjena Pravilnika supružnike koji žele zadržati svoju registraciju potiče upravo na to.

VAŽNA GAZDARICA NEZAŠTIĆENA MILICA

Ipak, najoštrije reakcije na izmjenu Pravilnika stižu od žena koje su i same bile nositeljice gospodarstva. Tako, primjerice, *Jacinta Dulić* iz Starog Žednika, slično Cindelu, kaže kako se na ovaj način potiču parovi koji žive u izvanbračnoj zajednici. Ona postavlja i pitanje gdje je sada priča o ruralnom razvoju i poticanju žene da ostane na selu, dodajući kako će se vrlo brzo pokazati da će se supruge u preko 90 posto slučajeva odreći registracije. S njom se slaže i *Ljubica Dulić*

iz Đurđina, jedna od tridesetak sudionica prošlogodišnjeg USAID-ovog projekta »Žene u agraru«. Kako navodi, tijekom pohađanja ovog tečaja stalno je bilo isticana važnost uloge žene na selu, pri čemu registracija gospodarstva nije imala samo simboličan značaj nego i prijeku potrebu za dobivanje određenih materijalnih sredstava. *Snežana Babičković* iz Subotice kaže kako će odricanje od prava nositeljstva gospodarstva imati i velike posljedice po bračne parove, jer nije rijedak slučaj da se oboje nalaze u sustavu PDV-a, da su zahvaljujući tome podizali kredite i da banke zacijelo neće imati razumijevanja za gašenje nečijeg računa zbog izmjene Pravilnika.

Ipak, možda ključno pitanje otvorila je *Marija Jenei* s Čikerije tvrdnjom da u svim drugim slučajevima – osim registracije poljoprivrednog gospodarstva – nitko bračnim parovima ne dovodi u pitanje pravo da oboje imaju registrirane tvrtke. Ta konstatacija otvara i pitanje ustavnosti, odnosno zakonitosti izmjene Pravilnika o registraciji koja vjerojatno dobrim dijelom zadire i u pojam slobode privređivanja. Stoga ne bi bilo veliko iznenađenje da se spomenute žene ili udruge poljoprivrednika vrlo brzo dosjete da svoj osjećaj nepravde pokušaju ispraviti ne samo putem medija nego i konkretnije: na sudu.

Z. R.

VJERSKA ZNAMENJA KOJA JE PODIGLA OBITELJ SKENDEROVIĆ U PROŠLOSTI I DANAS INSPIRIRA

Lešin križ i kip sv. Antuna pokraj nekadašnjeg salaša

*Na svom imanju u tadašnjoj pustari Vantelek križ je podigao Ivan Skenderov 1895. godine, a u neposrednoj blizini križa kip sv. Antuna njegov sin Antun 1929. godine * Njihovi potomci i danas održavaju sveta znamenja i pridaju im veliku važnost u očuvanju obiteljske tradicije i njegovanju uspomena i vjere*

Tamo gdje se nekad uzdizao salaš Skenderovićevih iz obiteljske grane Lešinih, i nosio adresu »Salaš 448 Mala Bosna«, na prostranoj zemlji gdje pogled puca daleko i puni dušu, dva su vjerska znamenja sačuvana iz prošlosti, podignuta od ove obitelji: Lešin križ i u atarima jedinstven kip sv. Antuna. Dragocjeni čuvari svjedočanstava o vjeri i molitvama predaka, a za potomke koji ih i danas čuvaju, uređuju i redovito obilaze, uz to su i čuvari sjećanja, uspomena i predaja o željama i nadanjima onih od kojih su potekli. Tu i potomci iskazuju svoju vjeru, molitve i želje, pronoseći obiteljsku tradiciju kroz nekoliko generacija. Blagodatno je boraviti na ovom mjestu.

»Ovaj križ podigo je na slavu Božiju Ivan Skenderov listopad miseca 29 tog 1895 godine« – uklesano je davno u ploču ugrađenu u kamen i sačuvanu do danas s križom, u nekadašnjoj pustari Vantelek (Pavlovac).

»Ovaj spomenik se podiže iz velike zahvalnosti za dobročinstvo Božje prema obećanju u svitskom ratu 1917. godine sve na veću slavu Božju i svetom Antunu u čast. Antun Skenderović i supruga mu Etuška Krmpotić 1929.« – zapis je na ploči drugog svetog znamenja, napravljenog u blizini prvog nakon tri desetljeća.

Antun Skenderović je djed Marije Skenderović Brejar i Marije Tumbas, rođene Skenderović, koje nam govore o povijesti obitelji i svetih znamenja, u jednom od svojih čestih posjeta mjestu gdje su križ i kip. One su sestre po stričevima, kćeri dva rođena brata, Neste (otac Marije Skenderović Brejar) i Albe Skenderovića (otac Marije Tumbas).

OBITELJSKE PREDAJE

Bližu lokaciju znamenja, prepoznatljivu među poznavateljima toga kraja, precizira Marija Skenderović Brejar:

»To je Lešin do, Skenderovi su se među prvim doselili

Nesto Skenderović s unucima kraj kipa sv. Antuna koji je podigao njegov otac Antun, na skupu povodom 70. obljetnice ovog znamenja

ovamo. Ivanu što je podigao križ kćeri su se radale, ali muško potomstvo nije ostajalo, dva su mu sina rano umrla. Onda je obećao da će podići križ ako mu se rode sinovi. I tako je i bilo, rodila su se tri sina: Antun, Mihajlo i Julije. Naš djed je Antun, iza koga je ostalo veliko potomstvo, ima nas 150, možda i 200. Sedam sinova mu se rodilo«.

Ivanov sin Antun je podigao drugo sveto znamenje na obiteljskom imanju, kip sv. Antuna, a po predaji koje čuvaju potomci to je bilo ovako:

»Djed Antun je bio u Prvom svjetskom ratu i obećao je da

ni u koga neće pucati, samo u zrak. Rekao je da će podići kip sv. Antunu ako dođe živ i zdrav iz rata. Vratio se živ iz rata, ali u takvoj neimaštini kakve su poslije ratova nije odmah podigao kip. Jednom mu se anđeo javio u snu. Tada je napravio kip. Ovo što sam ispričala je tako kako su nama potomcima naši pričali i prenosili. To svi znamo. Meni je moj otac Nesto ispričao«.

Brojni potomci Antuna okupili su se na ovom mjestu povodom 100-godišnjice Lešinog križa (1995.) i 70-godišnjice podizanja kipa sv. Antuna (1999.), a hodočaste ga i brojnim drugim

RAJU I NADAHNJUJU

prigodama. Oba znamenja su i danas u svom autentičnom izgledu iz vremena kada su nastali, vrijeme ih nije upropastilo a obitelj ih u kontinuitetu posjećuje i uređuje. Antunov sin Albe je svojevremeno napravio ogradu oko kipa, a oko križa uređuje Albin sin *Vince Skenderović* iz Male Bosne, najstariji među Antunov unucima koji žive u Subotici.

PORUKE PREDAKA

Do Lešinog križa i susjednog kipa sv. Antuna osim obitelji dolaze i ljudi iz okolice, kao i oni koji su nekada ovdje živjeli, pa i drugi tragom glasa o ova dva vjerska znamenja.

»U ovom prostoru ljudi nalaze mir«, kaže Marija Tumbas. »Ostanemo i po dva sata u tom miru i tišini. Ugodno je biti ovdje. Čovjek mora vjerovati i iskreno moliti ako želi da mu se ostvari. S 11 godina sam otišla s ovog salaša, ali se i u mislima često vraćam ovom mjestu, poput onog malog djeteta kakvo sam bila dok sam tu čuvala krave. Mi smo se kao djeca svaki dan molili ispred križa i kipa sv. Antuna, tako su nas naši učili i upućivali.«

Na ovo je mjesto i Marija Skenderović Brejar dolazila u djetinjstvu, iako je njezina obitelj stanovala prvo na Verušiću, a potom u gradu, ali je dolazila kod stričeva.

»'Vuklo' me ovamo i tada dok sam bila dijete, osjećala sam da su tu svi moji preci.«

I ta čvrsta veza između prostora na kojem su živjeli preci i kuća i radnih mjesta koje su potomci nalazili u gradu i drugdje u okruženju, ostala je intenzivno trajati.

»Za mene je ovo mjesto jedinstvo predaka i nas, cjelina, poštovanje, osjećaj koliko su željeli ostaviti nam prave, duhovne vrijednosti kroz život. Tu se istinski i najdublje osjeća poruka koju su nam ostavili i predali«, kaže Marija Skenderović Brejar. »Bilo je mnogo teških vremena u životu deda Antuna, bilo je i oduzimanja imovine u obitelji i siromaštva, ali nam je ipak ostavio bogatstvo u velikom potomstvu i duhovne vrednote kako se cijeniti i poštivati. To je za nas važna pouka koju slijedimo.«

K. Korponaić

15. ožujka 2013.

Lešin salaš i vjerska znamenja na slici Lajče Burčara

Misa 1999. u povodu obljetnice kipa sv. Antuna

Marija Skenderović Brejar i Marija Tumbas

A gdje su Hrvati?

Do ruku mi je nedavno došao Plan grada Šida, tiskan ne tako davno, mada pomnim pregledom nisam shvatio tko ga je i gdje tiskao. Nema niti godine tiskanja, tek u jednom kutu piše da je autor izvjesni *Miloš V. Bošnjak*. Ruku na srce, plan je doista detaljno urađen, sadrži sve ulice i neophodne simbole, koji označavaju važne ustanove, tvrtke, groblja i sakralne objekta. Priručnik je krcat promidžbenim porukama, što nije zamjeriti, jer tim sredstvima je očito i financiran. Čestitka autoru!

Osim? Na poledini sam zamijetio tekst naslovljen »korisno je znati«, gdje stoji da su općina i grad Šid u Republici Srbiji, da grad Šid prema popisu iz 2002. godina broji 16.311 stanovnika a općina 38.973 žitelja, a ispod toga je nacionalna struktura. Autor kaže kako je Srba 76,18 posto, Slovaka 5,51 posto, Mađara 0,36 posto i ostalih 17,95 posto. Ne sumnjam u statističke podatke, ali se pitam gdje su tu Hrvati kojih je bilo 20-ak posto i Rusini, kojih je nekada bilo više nego Slovaka. Evo, to mi je zapelo za oko.

U šidskoj sam općini živio bezmalo 50 godina, rođen sam u Gibarcu, školovao se u Šidu, tu se i zaposlio, svio obiteljsko gnijezdo i tu odradio više od polovice radnoga vijeka. Nitko nikada nije zaniijekao Hrvate. Evo, pozvat ću u pomoć i nekolicinu kroničara.

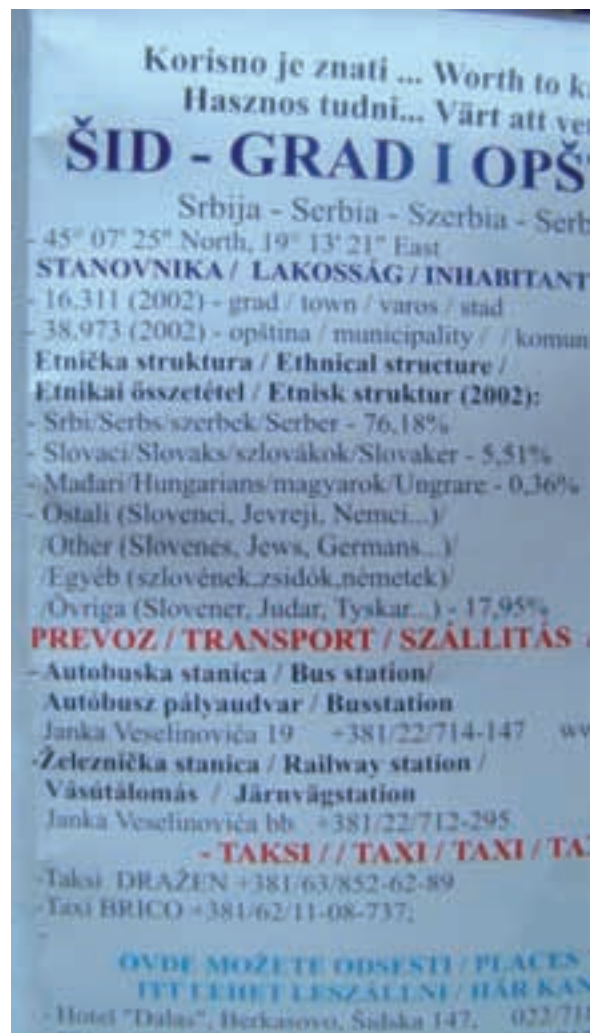
Dr. *Petar Milošević* u svojoj knjizi »Srijem u prošlosti« (1981.) i *Radomir Prica* u knjizi »Naselja u Srijemu« (1991.) ne daju brojčane pokazatelje, no kažu kako u Šid u 18. stoljeću doseljavaju Hrvati i Nijemci, a u 19. Rusini i Slovaci. Dr. *Rudolf Horvat* u svojoj knjizi »Srijem-naselja i stanovništvo« (1936.), rukopis, no knjiga je u izdanju Instituta za hrvatsku povijest-Podružnica za povijest Slavonije, Baranje i Srijema iz Slavenskog broda tiskana 1994. godine, kaže da je Šid prema popisu iz 1931. godine imao 5.926 žitelja od kojih 3.156 pravoslavnih, 922 rimokatoličke, 1.030 grkokatoličke i 701 luteranske vjere. I ovako deklarirano govori dostatno. Mr. *Radovan Đurčić* puno je iscrpniji u svojoj »Geografskoj monografiji općine

Šid« (1984.), prema podacima popisa od 1981. godine, pa kaže: Općina Šid je tada imala 37.459. žitelja, a prema nacionalnom podrijetlu sastav je sljedeći: Srba 21.740 ili 58,03 posto, Hrvata 6.628 ili 17,68 posto, Slovaka 3.208 ili 8,56 posto, Jugoslavena 3.074 ili 8,20 posto, Rusina 1.782 ili 4,75 posto, Mađara 412 ili 1,09 posto i tu su još pobrojani: Crnogorci, Ukrajinci, Makedonci, Romi, Albanci, Muslimani, Slovenci, Rumunji, Nijemci, Česi, Rusi, Bugari, Turci, Poljaci, Židovi, Talijani, ali svi ispod 1 posto. Još jedan autor, *Nikola Zatezalo*, dugogodišnji ravnatelj Škole učenika u privredi, u svojoj knjizi »Zanatstvo, trgovina i ugostiteljstvo u općini Šid«, tiskanoj 1992. godine, radi usporedbu nacionalnog sastava u općini u odnosu 1981./1991. iz čega je vidljivo da broj Hrvata, Slovaka i Rusina polako ali sigurno opada, dok kod Srba taj pokazatelj raste.

A prema popisu iz 1961. godine, Hrvata je bilo znatno više, gotovo 8.000 ili 21,0 posto. Otada na ovamo, broj Hrvata u šidskoj općini konstantno pada, jer Hrvati su među prvima sredinom 60-ih krenuli na privremeni rad u Njemačkoj i drugim europskim državama, mnogi sele nakon 1971. i Hrvatskog proljeća, kada su proganjani kao Matičari, a poglavito nakon 1991. i agresije na Republiku Hrvatsku. Tih godina, od 1991. do 1995. iz Srijema je otišlo 40 – 45 tisuća Hrvata, pa je taj odnos rapidno smanjen, tako da danas relativni pokazatelji govore da je Hrvata u šidskoj općini oko 5,0 %, ili oko 2.000, a nekada ih je samo u Kukujevcima živjelo toliko.

Toliko glede pokazatelja i apsolutnih i relativnih, a zašto autor ne spominje Hrvate, ne znam. Znam samo da Hrvati i danas žive tamo, da svjedoče o opstojnosti u Gibarcu, Kukujevcima, Moroviću, Batrovcima, Vašici, Šidu i Sotu, a lokalna je samouprava nedavno, sukladno odredbama Statuta općine, donijela odluku da se hrvatski jezik i pismo priznaju kao službeni u mjestima Sot i Batrovci.

Slavko Žebić

IVAN MAJIĆ, PREDSEDNIK MO DSHV ODŽACI

Jedna alka nedostaje – kulturna institucija

Promijenila se svijest ne samo u srpskom, nego i u hrvatskom korpusu, poglavito zahvaljujući promjenama u globalnoj politici, te pozitivnim pomacima u hrvatsko-srpskim odnosima na razini dviju država

Odžaci – te 1983., privlačna sredina za mnoge stručnjake, prigrllila je i obitelj mladog Ivana Majića, koji je svoj profesionalni procvat doživio u tadašnjem gigantu kemijske industrije »Hipolu«. Sve do konca osamdesetih suživot u Odžacima se odlikovao vrlo visokom kvalitetom. Pojavom višestranačja na površinu su isplivali ljudi s margina društvenih zbivanja, trezvenim razmišljanjima bilo je sve manje mjesta. Razboriti se povlače u mir i kakvu-takvu sigurnost svojih domova, kako ih ne bi pomeli nadolazeći vjetrovi rata. Rat dovodi u ovu općinu i neke nove žitelje, tvrda nacionalna politika pripadnika većinskog naroda sve je izraženija. Dulji niz godina na vlasti u Odžacima bila je radikalna opcija. U takvom odnosu snaga pripadnici hrvatske nacionalne zajednice po inerciji su bili »krivi« za sve nedaće, odnosno bili su najomraženija grupacija žitelja ove općine. Nije moglo biti govora o njihovom bilo kakvom političkom djelovanju, sve do promjene vlasti i dolaska demokratske opcije na čelo općine.

»Mudri ljudi kažu da i najteže rane zacijeli jedino vrijeme. Ratne godine ostale su za nama, kako smo ih proživjeli, znamo samo mi. Sjećanja na sve ono najružnije što čovjek može proživjeti bila su jaka, strahovi veliki, a ljudi kažu da su u strahu i velike oči. Mnogi su podlegli pritiscima i otišli, neki u matičnu domovinu,

neki u veće urbane sredine u Srbiji. Priznajem, na posljedice djelovanja radikalne opcije na vlasti u Odžacima, Bogu hvala, nikada nisam imao povoda gledati izdvojeno, samo s pozicija pripadnika hrvatske nacionalne zajednice, prvenstveno zbog toga što, po mojem mišljenju i spoznaji, nikakvih organiziranih aktivnosti nismo ni imali«, kaže Majić.

BUĐENJE HRVATA

Nakon duge, uvjetno rečeno pritajenosti Hrvata u odžačkoj općini, ozračje se u znatnoj mjeri promijenilo. Stekli su se i uvjeti za njihove političke aktivnosti. Početkom lipnja prošle godine osnovana je prva institucija hrvatske nacionalne zajednice, Mjesna organizacija DSHV-a Odžaci. Za predsjednika je izabran mr. Ivan Majić. »Inicijativa za osnivanjem Mjesne organizacije DSHV-a Odžaci potekla je od skupine Hrvata, poduzetnika, intelektualaca, radnika, žitelja Odžaka, na čelu sa Stankom Krstinom. Povod za utemeljenje organizacije bilo je više puta opetovano pitanje mnogih Hrvata s ovoga područja zbog čega pripadnici ostalih nacionalnih zajednica imaju svoje političke i kulturne institucije, mi ne. Ovi zahtjevi i razmišljanja Hrvata iz naše općine poklopili su se s povoljnim političkim ozračjem, pa je MO DSHV-a, kao prva institucija s hrvatskom odrednicom u Odžacima, formirana na osnivačkoj skupštini 16. lipnja 2012. godine.

Sa sigurnošću se može reći i da ozračje straha od proživljenog u ratnim devedesetim nestaje. Promijenila se svijest ne samo u srpskom, nego i u hrvatskom korpusu, poglavito zahvaljujući promjenama u globalnoj politici, te pozitivnim pomacima u hrvatsko-srpskim odnosima na razini dviju država. Na podizanje svijesti u odnosima srpskog i hrvatskog korpusa na lokalnoj razini veliki utjecaj imali su i imaju ugled i ponašanje poduzetnika i intelektualaca Hrvata s ovoga područja, koji upošljavaju stručne i vrijedne ljude, bez obzira na njihovu nacionalnost, redovito isplaćuju plaće i sve zakonom definirane obveze i doprinose«, pojašnjava Majić.

DRUŠTVENO-POLITIČKI ŽIVOT

Organiziranog udjela hrvatske nacionalne zajednice u društvenom i političkom životu Općine Odžaci do sada nije bilo, što ne znači da Hrvati nisu prisutni kao pojedinci. »Prisustvo Hrvata u društveno-političkom živo-

tu Odžaka je minorno, ali ipak, po mojem mišljenju značajno, jer je njihov ugled u sredini u kojoj žive i rade na visokoj razini. Postigli su značajne rezultate na sportskom polju, time se ponose i o tome pričaju. Tako je Ivan Kežić dugi niz godina igrao za NK 'Tekstilac' iz Odžaka i za juniorsku reprezentaciju Vojvodine, a značajne rezultate i ugled u društvu postigli su još i Ivan Moguš, Željko Kampel i drugi. Glede vjerskog života Hrvati su u najvećem broju župljani katoličke crkve sveti Mihovil u Odžacima. Ovu župu odlikuje veliko nacionalno šarenilo vjernika, pa su tako, osim Hrvata, župljani i Mađari, Nijemci, Slovaci, Srbi katolici i drugi. Velika mi je čast što sam izabran za predsjednika pastoralnog vijeća jedne ovakve župe, na čelu s našim župnikom vlč. Jakobom Pfeiferom. Još jedna alka mi u cijelom ovom lancu nedostaje, a to je institucija koja bi djelovala na području kulture«, završava svoju priču Ivan Majić.

Ivan Andrašić

PROLJETNI SAJAM U OSIJEKU

Ponuda sve bogatija

Od 8. do 10. ožujka u Osijeku, na Pampasu, održan je jubilarni 20. proljetni sajam, poznat kao sajam poljoprivrede i prehrane. Na više od dvije tisuće četvornih metara zatvorenog i pet tisuća otvorenog prostora predstavilo se dvjestotinjak izlagača iz Hrvatske i susjednih zemalja, a od gradova prijatelja tu je bila Tuzla, predstavljena Privrednom komorom Tuzlanskog kantona. Goste, izlagače i posjetitelje pozdravio je direktor Osječkog sajma d.o.o. *Hrvoje Kralj*, a predstavili su se i pokrovitelji sajma, *Ivan Begović* iz Hypo Alpe Adria banke i *Krešimir*

Kvaternik iz Petrokemije. Sajam je otvorio osječko-baranjski župan *Vladimir Šišljagić*, a gradonačelnik *Krešimir Bubalo* zahvalio se izlagačima i izrazio zadovoljstvo što je unatoč teškoćama osječka sajamska priredba sve snažnija, a ponuda svakom godinom sve bogatija.

Na otvaranju sajma bili su i gosti iz Vojvodine, pa sam *Nikolu Lovrića*, direktora direkcije za kvalitetu na Novosadskom sajmu, pitao kakve će dojmove ponijeti u Novi Sad. Pohvalio se kako već godinama odlično surađuju s Hrvatskom gospodarskom komorom i na njihovom je Sajmu svake godine sve

više tvrtki iz čitave Hrvatske, a posebice iz Slavonije i Baranje. Dogovoreno je da će Osječani ove godine nastupiti na više od 300 četvornih metara, pa je očito kako je ta suradnja Osijeka i Novog Sada protkana neraskidivim nitima prijateljstva i daje opipljive rezultate.

Dalibor Marić je u Osijek došao iz Futoga i nudi Osječanima kotlove za grijanje na bio-masu. U vremenu kada su energenti svakim danom sve skuplji, sve više se građana okreće jeftinijim rješenjima, a Vojvodina i Slavonija najpoznatije su poljoprivredne regije, pa je logično sve veće zanimanje

za njihove peći u koje stane čitava bala slame ili cijeli snop kukuruzovine, što itekako snižava cijenu grijanja. Cijena takvog kotla, kojega su izložili, iznosi oko tisuću eura, pogodna je za zagrijavanje obiteljske kuće do 250 četvornih metara, što je investicija isplativija već za nekoliko sezona grijanja.

Razgovarali smo i sa *Zvonimirom Zdunićem*, ravnateljem Poljoprivrednog instituta u Osijeku, koji se hvali kako je Institut sudionik svih dosadašnjih sajmova poljoprivrede i prehrane. Slavonija i Baranja su poljoprivredne regije, a hibridi Instituta su najzastupljeniji na njihovim parcelama i na više od 50 posto ukupnih poljoprivrednih površina u Hrvatskoj, pa za predstojeću proljetnu sjetvu nude najnovije hibride kukuruza, soje, sunčokreta, krmiva i sl. Poznati su i kao izvoznici, pa su im hibridi zastupljeni u mnogim zemljama svijeta. Susreo se s gostima iz Novog Sada i potvrdio nazočnost na njihovom sajmu, jer Srbija je veliko tržište i godišnje se posije više od milijun i dvjesto hektara kukuruza, a hibridi su prihvaćeni i u Vojvodini, jer ono što nude za Slavoniju i Baranju svakako je zanimljivo i proizvođačima s druge strane Dunava.

Slavko Žebić

Proslavljen Dan žena u HKD-u »Šid«

Užupnoj kući u Šidu u subotu, 9. ožujka, predsjedništvo Hrvatskog kulturnog društva »Šid« organiziralo je svečanost i druženje s članicama tog društva povodom proslave Dana žena - 8. ožujka. Tom prigodom okupile su se žene iz HKD-a,

a predsjednik društva *Josip Hodak* uručio im je prigodne darove u znak pažnje i poštovanja. Druženje se nastavilo do kasnih večernjih sati uz pjesmu i zvuke tamburice, a žene su za tu prigodu priredile razne poslastice.

S. D.

ODRŽANA KONSTITUIRAJUĆA SJEDNICA SAVJETA MZ SONTA

Složni: Za dobrobit sela

Čelnici novoga saziva Savjeta MZ Sonta su: predsjednik **Željko Dekan** iz SPS-a, tajnik **Renata Kuruc** iz DSHV-a i dopredsjednik **Dragan Radojević** iz SNS-a

Konstituirajuća sjednica novoizabranoga Savjeta MZ Sonta održana je u četvrtak, 7. ožujka. Sjednicom je, do izbora predsjednika, predsjedavao najstariji član novoizabranoga Savjeta **Andrija Ađin**. Tajnica MZ Sonta **Renata Kuruc** prezentirala je izvješće Općinske izborne komisije, po kojem je u novi saziv Savjeta s 561 glasom izabrano 5 članova s liste SPS-a, s 437 glasova 3 člana s liste DSHV-a, s 356 glasova 3 člana s liste SNS-a,

s 340 glasova 3 člana s liste DS-a, i sa 174 glasa 1 član s liste SRS-a. Nazočnima se obratio i dr. Smiljanić i poželio im uspješan rad u predstojećem mandatnom razdoblju, uz napomenu kako bi bilo naj mudrije zaboraviti sve međustranačke nesuglasice i zajednički raditi na dobrobit Sonte. Tako će u naredne 4 godine probleme Sonte rješavati: **Tomislav Silađi**, **Željko Dekan**, **Magda Stojčeska**, **Goran Matić** i **Savo Miloš** iz SPS-a, **Renata Kuruc**,

Andrija Ađin i **Marko Šegrt** iz DSHV-a, **Dragan Radojević**, **Milica Veselinović** i **Kamenko Jotović** iz SNS-a, **Igor Jakšić**,

Veljko Bačić i **Danijela Šestan** iz DS-a, te **Dragan Popović** iz SRS-a. Po prethodnom neformalnom dogovoru, a na temelju broja osvojenih glasova, izabrani su i čelnici novoga saziva Savjeta: predsjednik **Željko Dekan** iz SPS-a, tajnica **Renata Kuruc** iz DSHV-a i dopredsjednik **Dragan Radojević** iz SNS-a. **I. Andrašić**

KOMENTARI

Željko Dekan, predsjednik Savjeta:

Očekujem korektnu suradnju svih političkih opcija u novom sazivu Savjeta. Svi moramo biti jednostušni, jer smo prije svega svi Sonćani. Izbori su prošli, ratne sjekire moramo zakopati i raditi za dobrobit našega sela.

Renata Kuruc, tajnica MZ Sonta

U ovom mandatu očekujem još bolje rezultate od do sada postignutih. Dobar dio članova Savjeta iz prethodnoga mandata je i u novom sazivu, pa će nam dobro doći i primjena iskustava koja su za nama. Očekujem da ćemo sve projekte koje smo već pokrenuli privesti kraju i da ćemo, ukoliko svi budemo korektno surađivali, biti još uspješniji u realizaciji projekata kojima ćemo riješiti ključne potrebe našega sela.

Dragan Radojević, dopredsjednik Savjeta

SNS je vrlo mlada stranka i prvi put smo izabrani za rad u Savjetu. Pružit ćemo ruku svima, a fer i korektan odnos očekujem i od ostalih. Nećemo biti broj na papiru i dizati ruke radi formalnosti, bit ćemo kritičari i samih sebe i drugih. Ukoliko se bude radilo protiv interesa našega sela i njegovih žitelja, najvjerojatnije ćemo se povući, jer ne želimo da nam ljudi upiru prstom u leđa i govore kako smo prodali Sontu.

OSKVRNUTO GROBLJE U GOLUBINCIMA

Razvaljeno na desetine spomenika

Učestale krađe po golubinačkim kućanstvima nastavljaju se nekoliko godina. Krađe se sve – novac, akumulatori iz traktora, naftni derivati, sve vrste metala, pa se čak pokušavaju izvesti goveda iz štala. Sad u zimskom razdoblju poslije svinjokolja na meti su i pušnice s dimljenim mesom.

Ipak, u noćima prošloga tjedna lopovi nisu ostavili mimim ni grobove na golubinačkom groblju. Pod okriljem noći razvalili su na desetine spomenika ne bi li došli do metalnih cijevi uglavnom aluminijskih i bakarnih. Oskvrnuto je katoličko i pravoslavno groblje pa nema mjesta sumnji zbog čega je

uništavano, tako da su mnogi prijavili materijalnu štetu. Mještanima je čudno da policija nikad ne uhvati počinitelje, a nekim slučajem ako se oni i pronađu za dan-dva isti ponovno rade kriminalne radnje. Vrlo se često događa da vrijednost pljačke ne spada u kazneno djelo nego prekršaj. Postavlja

se pitanje ako netko razvali 30 spomenika i napravi štetu po spomeniku 200 eura, je li to prekršaj ili kazneno djelo. Iako država puno čini na suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala, običan bi građanin volio da država zaštiti njega i njegovu imovinu.

I. R.

ČUVANJE, NJEGOVANJE I PROMICANJE ŠOKAČKE BAŠTINE

Bogata ponuda posnih jela

Još jedna ugodna večer sa Šokačkom granom u Osijeku, a na korizmenom stolu bogata ponuda posnih jela, pa i ova, 8. manifestacija nosi naziv »Što su jeli naši stari u Korizmi«. Sva ponuđena jela svjedoče o porijeklu Graninih snaša, od Srijema do Slavonije i Baranje, i dok su izgledom i okusom gotovo ista, ili do detalja slična, nazivi su im sasvim različiti, drukčiji od sela do sela. Naravno da to jest bogatstvo Šokačke grane, a bogata ponuda posnih jela govori nam da su naši stari baš

kaša, pohanog šarana i babuške-porcijašice, a mnoštvo se okupilo oko pijanog šarana, specijaliteta kojega iz godine u godinu priprema predsjednica *Vera Erl*.

Graninim snašama u goste su došle snaše iz Udruge žena u Koški, te članice KUD-a »Sloga« iz Draža i dobrano dopunile korizmenu ponudu. Slastan je zalogaj valjalo zalijevati domaćom graševinom iz Draža, a sve je začinjeno primjerenim programom - korizmenim dječjim igrama u izvođenju dječjeg folklora Šokačke

dobro jeli i tijekom Korizme.

Mlade šokačke snaše doista su pokazale kako su vješte u iznovljavanju starih jela, da bi im i bake pozavidjele, pa je tu bilo popare, cicvare, papule, tenfanoga grava, grava na čorbu s valjušcima, paradajzjuhe i rasol-juhe, krumpira s tijestom, restanog krumpira i tenfanog krumpira, krumpira u mundiru, tašaka i rizanaca s makom i orasima, čikova s mrvicama, čoravog paprikaša i ajpren čorbe. A kolači, da prste poližeš. Kifle u slano i slatko, s pekmezom i s orasima, perci, mušakoni, šape s medom, pite na sto i jedan način, provaladnjača i provalbalmajača. I riba je bila nezaobilazna na šokačkom stolu, pa je i ovdje bilo riblje čorbe i ribljeg papri-

grane, šokačkim poskočicama uz samicu *Franje Verića* i korizmenim pjesmama ženske pjevačke skupine »Šokice«.

»Šokačka se grana obvezala da će čuvati i njegovati, iznovljavati i promicati bogatu šokačku baštinu, tako da je ovo osma manifestacija u osmoj godini postojanja Šokačke grane«, rekla je *Ana Muhar*, autorica ovogodišnjeg okupljanja, a u suradnji s Glasom Slavonije Šokačka je grana pokrenula izdavačku djelatnost, koja je i započela Gastro-korizmom, receptima korizmenih jela koja su dominirala Šokadijom, a za Božić je izašlo već peto izdanje Graninih kuharica, a ta će se lijepa suradnja nastaviti.

S. Žebić

ČETIRI GENERACIJE OBITELJI DŽINIĆ ZAJEDNO ŽI

Generacijska slo

*U vremenima kada ni dvoje ljudi u braku nemaju zajednički jezik, četiri generacije obitelji Džinić žive skupa i skladno funkcioniraju * Svima im je radost najmlađa Nevena koja se rodila prije dva mjeseca*

Čatalinski put, smješten između Nenadića i Bezdanskog puta, imao je nekada petnaestak salaša. Danas je ostao samo jedan, a na tom salašu živi i radi obitelj *Džinić*. Od središta grada udaljeni su pet kilometara, ali kada zavije snijeg ili krenu kiše, tih pet kilo-

ZEMLJOM VEZANI ZA SALAŠ

Najduži »staž« na salašu ima majka Roza Džinić, rođena Firanj, koja se na taj salaš udala davne 1958. godine. Napominje kako je i ona tu iz okolice, pa je udajom otišla samo nekoliko salaša dalje.

Obitelj Džinić

metara i nije baš tako blizu. Opet, kada dođu proljeće i ljeto neme ničeg ljepšega od života na salašu okruženom bačkim oranicama. A u lijepo uređenom salašu do koga se stiže preko Nenadića, a kada je suho i preko Bezdanskog puta žive *Roza Džinić*, njezina kćerka *Lidija*, zet *Šima*, Lidijini i Šimini sinovi *Antun* i *Josip*, njihove supruge *Ivana* i *Valentina* i najmlađa kćerkica.

Sjeća se majka Roza kada je Čatalinski put bio pun salaša. Godinama su svi napuštali svoje stare salaše i odlazili na »asfalt«, a oni su ostali. »Oko salaša nam je bila sva zemlja, pa smo odlučili i mi ostati tu gdje nam je zemlja. Kada sam se udala nije bilo struje i život je bio pravi 'salašarski'. U kući su bili svekar i svekrva i red se znao«, priča majka Roza, a dopunjuje je kćerka Lidija koja kaže kako je tada u kući bio samo jedan

ŽIVE NA SALAŠU KRAJ SOMBORA

loga i poštovanje

buđelar. »Kada su predane svinje, prodani kukuruzi ili žito, novac je davan didi, a od prodaje sira majki«, kaže Lidija. Majka Roza na somborskoj tržnici provela je više od 30 godina sa sirom, kajmakom, mlijekom, voćem. Prije dvadesetak godina naslijedila ju je kćerka Lidija. Danas je to sve mnogo lakše i drugačije. Do tržnice se ide automobilom, a nekada je to bilo biciklom, fijakerom, saonicama, a i mliječna tržnica u Somboru danas je pod krovom, pa se ne stoji na suncu i na kiši. Lidija je rođena i odrasla na ovom salašu, tu je rodila svoje sinove, pa dočekala i unuku. »Navikla sam da uvijek u kući ima više generacija. Drago mi je što su s nama ostali naši sinovi i naše snahe. Moja je mama godine provela na tržnici, a ja sam uvijek govorila kako nikada neću ići na tržnicu, a evo sada i ja na tržnici prodajem sir, kajmak, mlijeko. Imamo sedam krava i ne predajemo mlijeko mljekari već sve kroz sir i kajmak prodamo na tržnici. Ovako se više isplati, a i odmah dobijate gotov novac«, kaže Lidija koja je utorkom i petkom za svojom tezgom na somborskoj mliječnoj tržnici, a među mušterijama su i oni koji su kupovali i od njezine mame Roze.

KĆERKA JEDINICA OSTALA NA DJEDOVINI

Lidija je kćerka jedinica, pa je logički bilo da i poslije udaje ostane na salašu. Zanimljivo, poslije udaje nije mijenjala prezime jer

se udala za Šimu Džinića s Bezdanskog puta. »Na ovom salašu sam 28 godina. Imao sam posao, ali nije se moglo i raditi i skrbiti o zemlji, pa sam odlučio napustiti posao i bavim se isključivo poljoprivredom. Za sada smo svi okupljeni oko salaša, jer su s nama posije žendibe ostali i sinovi Antun i Josip. Antun sa mnom radi na zemlji, dok je Josip uposlen u somborskoj pošti, ali naravno da pomaže i kod kuće, kaže Šima. Pitamo ga i za to kako danas izgleda baviti se poljoprivredom, a on odgovara kako se puno toga posljednjih godina promijenilo. Sjeća se i on vremena kada se s maksimumom, što je 10 hektara zemlje, moglo dobro živjeti, a danas je to drugačije pa ova obitelj obrađuje četiri puta više zemlje. Prije dvije godine moglo se od zemlje nešto odvojiti i uložiti u novu mehanizaciju ili proširenje proizvodnje, ali prošla godina bila je katastrofa, jer je suša desetkovala prinose. »Jutro zemlje na Nenadiću sada je četiri do pet tisuća eura. Nekada je bio odnos jedan bik – jutro zemlje, a danas to više ne važi. Bilo je vremena kada su svi bježali od zemlje, a danas zemlju kupuju i oni koji nikada nisu radili na zemlji. Zemlja je kapital koji ne gubi vrijednost i oni koji

Majka Roza s praunukom Nevenom

imaju novca danas ulažu u zemlju«, priča nam Šima. Na priču se nadovezuje Antun, koji kaže kako se nije pokajao što je odlučio ostati na zemlji. Dileme nije imao i čim je završio školu latio se poljoprivrede. »Imamo zemlju, mehanizaciju, i bilo bi šteta da nitko ne ostane nastaviti raditi ono čime se naša obitelj oduvijek bavila. Planiram izgraditi novu štalu za bikove, registrirati farmu, treba onda i nova mehanizacija, silosi. Ako hoćeš napredovati, stalno treba ulagati u unapređenje proizvodnje«, priča o svojim planovima Antun. Stariji Josip je našao uposlenje u pošti u Somboru, ali ne izbjegava pomoći oko stoke i zemlje. Ako bude boljih dana planira ipak izaći na asfalt, jer i on i Valentina svakodnevno idu na posao u Sombor, a kada zavi- je snijeg onda se bez traktora ne može proći.

DVIJE SNAHE

Ivana je iz Sombora udajom za Antuna došla na salaš, ali radi kao medicinska sestra

u somborskoj bolnici. Kaže, poslije dvije i pol godine još se privikava na život na salašu. »I u mojoj obitelji bilo je više generacija zajedno, tako da sam navikla«, kaže Ivana i dodaje kako se i njezin otac bavi poljoprivredom kao i suprug Antun. Josipova supruga Valentina ima brač- ni staž tek od nekoliko mjeseci, a praktički udala se u susjedstvo, kaže – sa salaša je došla na salaš. U šali kaže kako su ona i Josip zapravo bili susjedi iako ih dijeli pet kilometara. »Salaš moje obitelji je na kraju Nenadića s kućnim brojem 76, a udala sam se na salaš čija je adresa Nenadić 75. Tako sam praktički došla u susjedstvo iako od kapije do kapije salaša ima pet kilometara. I moji se bave poljoprivredom, do prije nekoliko godina bilo nas je u kući sedmero jer su s nama bili majka i dida, tako da sam navikla na obitelj s više generacija«, kaže Valentina koja je uposlena u Somboru kao knjigovođa.

I tako redaju se priče na salašu Džinića. Ali, vratimo se na kraju majka Rozi s početka našeg teksta. Dočekala je na svom salašu ne samo dva unuka, već i praunuku Nevenu kojoj su tek dva mjeseca. Stigla je tako i četvrta generacija pod krovom obitelji Džinić, pa će se s Čatalinskog puta i dalje čuti dječja graja.

Zlata Vasiljević

Šima Džinić i sin Antun bave se poljoprivredom

Samouprava u srednjem vijeku na primjeru Iloka

Piše: dr. Zsombor Szabó

Jedan nepoznati francuski dominikanac 1308. godine u svom djelu Opis istočne Europe (Descriptio Europae Orientalis) navodi kako u zemlji (Ugarskoj) postoji deset gradova (među njima spominje Zagreb), a u Dalmaciji pet i da ima jako puno oppiduma. Interesantna je i ova opaska nepoznatog dominikanca: »U ovoj zemlji postoji mnogo manjih gradova, tvrđava i kaštela, kao i bezbroj sela, ali usprkos ovome, zbog veličine kraljevstva izgleda skoro prazna.« Putnik dominikanac je konstatirao malu gustinu stanovništva i »rastresitu« strukturu naselja.

JESU LI OPPIDUMI GRADOVI?

Nepoznati dominikanac je primijetio kako ima jako puno oppiduma. Možemo li oppidume smatrati naseljima gradskog karaktera? Veber je ovako definirao grad¹: Gradom možemo smatrati ono naselje koje ima svoju samoupravu, lokalno tržište, da je na raskrižju putova i da ima svoje posjede. Oppidumi su imali samoupravu, ležali su na raskrižju putova, bili su vašarišta i pripadao im je određeni posjed (i) sela, naselja. Samostalno su odlučivali o eksploataciji oranica, vinograda, pašnjaka itd. Za korištenje ovih posjeda plaćali su zakup vlastelinu. Prema ovome oppidume u srednjem vijeku trebamo smatrati gra-

dovima. Kako se birala gradska samouprava, saznat ćemo iz statuta grada Iloka.

STATUT-ZAKONIK GRADA ILOKA²

Statut-Zakonik grada Iloka sastoji se iz preambule, pet knjiga i dva dodatka, cehovskih pravila, krznarskog i krojačkog ceha i završnice (zakon o provođenju). Statut je najviši pravni akt za jedno naselje. On je zapravo i zakonik i zbirka raznih propisa, do visine raznih taksa. Prvi dio (prva knjiga) je zapravo stariji, raniji statut koji su građani od ranije posjedovali, koji je 1453. godine potvrdio i kralj *Ladislav V.* (V. László), dok su bili pod vlašću *Nikole Iločkog* (Miklósa Újlakija), znači dok je grad statusno bio oppidum u vlasti feudalca. Prva knjiga statuta grada Iloka (koja je zapravo starija od ostalih knjiga) u pedeset glava (paragrafa) upravo govori o reguliranju tih pitanja i iz nje možemo iščitati ili pretpostaviti kakvi su privilegiji u XIII. i XIV. stoljeću postojali u ostalim gradovima-oppidumima u feudalnom vlasništvu: vlastelina, Crkve, odnosno kralja. Ovisno o samom feudalnom

² Original u Beču, Nationalbibliothek broj 8624. Latinski transkript je objavio Rudolf Schmidt: Statutum civitas Ilok anno MDXXV, Monumenta historico-jurisdica Slavorum meridionalium XII. JAZU, Zagreb 1938. Hrvatski prevod Lovro Kiš: Statut grada Iloka In: Godišnjak Matice hrvatske 1970/38-110. Mađarski prijevod Antal Hegediš, Hegedűs Antal: Népelet és jogalkotás a középkori Újlakon, Forum, Novi Sad, 1983.

Detalj južnog zida grada Iloka (XV. stoljeće)

vlasniku ti su privilegiji bili po formi i sadržaju slični, ali i različiti u nekim detaljima, jer su bili prilagođeni danom gradu. Najbitniji dio su način izbora i funkcioniranje gradske samouprave, kao i reguliranje trgovine. Većina od pedeset glava prve knjige govori o tome.

IZBOR SAMOUPRAVE GRADOVA, OPPIDUMA I CIVITASA

Prvi čovjek grada je bíró (biro lat. judex), njega bira skupština zakletih građana, koju čini sto čestitih i poštenih građana, koji od više kandidata biraju biroa. Nakon njegova izbora od predloženih kandidata za vijećnike, on ima pravo izabrati dvojicu kao svoje pomoćnike, a ostalu desetoricu biraju pozvani zakleti građani. Gradsko vijeće se sastojalo (uglavnom) od 12 zakletih građana i suca. Izbori su održavani svake godine jedinstveno u cijeloj zemlji na dan Svetog Jurja (szent György). Svih sto građana, izbornika (danas bismo rekli elektora), dobivaju pismeni poziv i trebaju se okupiti u Kući vijećanja (Tanácsháza). Zanimljivo je da statut ne upotreblja-

va termin Gradska kuća (Városháza). Novoizabrani biro morao je tjedno tri puta – ponedjeljkom, srijedom i petkom »raditi«. Građani su imali pravo i izbora plebanoša. Feudalni vlasnik je svoja prava ostvarivao preko svog predstavnika koji se nazivao šafar (sáfár). Iz prve glave II. knjige saznajemo kako je Ilok dobio isti status kao i ostalih osam slobodnih gradova civitas regis. Sljedeće četiri knjige (zakonici) približnije reguliraju probleme koji se javljaju u gradu: naslijeđivanje, krađe, prijevare, ranjavanja i umorstva, probleme oko oporuka. Peta knjiga govori o ulozi nove ličnosti u upravljanju gradom koja se naziva vašarbiro ili kišbiro (vásárbíró, kisbíró). Njega bira sada već glavni bíró (főbíró) iz redova dvanaest izabranih vijećnika. Na njegovo se mjesto bira novi vijećnik da bi vijeće imalo dvanaest članova. Kišbiro ima i svog bilježnika (jegyző) koji je dužan sve slučajeve detaljno zapisati, za njegov rad određena je taksa od 5 denara za svaki zapisani slučaj. Iz gore iznesenog vidimo kako u pravnom smislu neke bitnije razlike nema između oppiduma i civitasa, jedina je razlika da civitasi imaju detaljnije razrađene pravne propise i razvijeniju upravu – »administraciju«. Interesantno je kako statut ne obvezuje građane da oko grada moraju sagrađiti obrambene zidove.

¹ Maks Veber: Privreda i društvo. Prosveta, Beograd, 1976.

Predstava mladih glumaca HBKUD-a »Lemeš«

LEMEŠ – Dječji dramski odjel HBKUD-a »Lemeš« izveo je 11. ožujka pred općinskim selektorom *Srđanom Aleksićem* predstavu »Tko je smjestio vuku« po tekstu *Đurđa Gligorića*. Redatelj je *Kristijan Kovač*, stručni suradnik je *Ilija Ezgeta*, a ekipu iza zavjese čine: koreografinja *Katarina Kovač*, scenograf *Danijel Kanjo*, šminku i frizure je radila *Ljilja Tadić*, a šaptačica je *Aleksandra Ačai*. Na sceni je bilo trinaest glumaca koji su dočarali klasičnu priču u modernoj verziji. Sve je bilo prošarano plesom i modernom glazbom. Po riječima selektora, predstava je lijepa i maštovita. Posebno je pohvalio kostime i scenu.

L. K.

Slikari udruge »Cro Art« u KTC-u

SUBOTICA – Svoj prvi radni dan u 2013. članovi HLU »Cro Art« održali su slikajući u restoranu KTC-a u Subotici. Sudjelovalo je 10 slikara. Ovo je bilo treće gostovanje ove udruge u KTC-u, a ovom prigodom dogovorena je i daljnja suradnja.

Dražen Prčić u OŠ »Jovan Jovanović Zmaj«

SUBOTICA – U okviru serije promocija u školama, subotički pisac *Dražen Prčić* je u srijedu 13. ožujka gostovao u OŠ »Jovan Jovanović Zmaj« u Subotici. Tom je prigodom razgovarao s učenicima o svojim knjigama i načinu na koji ih piše.

»Čudan ovaj bili svijet« u Vajskoj i Bođanima

VAJSKA/BOĐANI – Knjiga poezije za djecu »Čudan ovaj bili svijet« bođanskog pjesnika *Josipa Dumenžića Meštra* bit će predstavljena danas (petak, 15. ožujka) učenicima u osnovnim školama »Aleksa Šantić« u Vajskoj i »Ivo Lola Ribar« u Plavni. Predstavljanje knjige organiziraju Hrvatska čitaonica (nakladnik), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Književna večer u Vajskoj

VAJSKA – HKPU »Zora« i Mjesni odbor DSHV-a Vajska priređuju književnu večer pod nazivom »Na krilima pjesme i riječi« u subotu, 16. ožujka, s početkom u 19 sati, u župnom uredu crkve sv. Jurja u Vajskoj.

Sudjeluju *Anita Điparov*, *Željko Šeremešić* i pjevačka skupina »Kraljice Bodroga« iz Monoštora te *Ivan Karan* i *Josip Dumendžić Meštar*.

»Bunjevački put križa« u crkvi sv. Roka u Subotici

SUBOTICA – Nakon prošlogodišnjeg premijernog izvođenja, Bunjevački put križa autora Tomislava Žigmanova bit će

izveden drugi put u crkvi sv. Roka u Subotici, u subotu 16. ožujka, s početkom u 16,45 sati, u okviru devetnice sv. Josipu.

Bit će ovo prigoda za sve one koji žele pretplatiti se na knjigu »Bunjevački put križa« i dati svoj doprinos za obnovu naših križeva krajputaša. Dragovoljnim priložima planira se u 2013. godini obnoviti Kopilovićev križ na Somborskom putu, poslije Male Bosne, i raspelo na Kalvariji u Bajmoku.

Tamburaški koncert »Iznad duge«

SUBOTICA – Koncert juniorske skupine Subotičkog tamburaškog orkestra pod naslovom »Iznad duge« bit će održan u nedjelju, 17. ožujka, u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 18 sati i 30 minuta. Na programu su evergreen, svjetski poznati hitovi, kao i skladbe pisane za tamburaške orkestre. Ulaznice, po cijeni od 150 dinara, mogu se kupiti u Suvenirnici ispod Gradske kuće.

Festival vojvođanske tambure u Subotici

SUBOTICA – Deseti po redu, Festival vojvođanske tambure bit će održan u srijedu 20. ožujka u Subotici. Natjecanje mladih tamburaša iz Vojvodine na programu je od 10 do 16 sati u koncertnoj dvorani Muzičke škole. Svečani koncert nagrađenih učenika i orkestara održat će se u 18 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Poziv za dramsku sekciju »Nazora«

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« poziva zainteresirane za sudjelovanje u dramskoj sekciji. Poziv je namijenjen starijima od 12 godina, koji se mogu javiti u prostorijama ove udruge na Vijencu vojvode Radomira Putnika broj 26, ponedjeljkom i srijedom od 19 do 21 sat. Informacije se mogu dobiti svaki dan poslije 17 sati na telefon 025/ 416 -019.

Z. V.

Poziv za »Liru naivu 2013.«

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« Subotica upućuju poziv za jedanaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom »Lira naiva 2013.«.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u istoimenoj zbirci. Pokrajinski susret pjesnika »Lira naiva 2013.« bit će 25. svibnja 2013. godine u Subotici.

Pjesme i prijavu (s kraćim životopisom te fotografijom/portret) treba poslati do 1. svibnja 2013. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica, ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com. Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381 64 211 31 86.

TRIBINA »TAVANKUTSKI KRIŽOVI«

Učenici istraživali kulturno-vjersku baštinu svoga kraja

U organizaciji tavan-kut-skih udruga HKPD »Matija Gubec« i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame te OŠ »Matija Gubec« i župe Sree Isusovo u nedjelju, 10. ožujka, održana je tribina pod nazivom »Tavankutski križovi« kao program koji podržava projekt »Bunjevački put križa«. Tribina je tematizirala kulturno-povijesnu baštinu tavan-kutskog kraja, koja se odnosi na križeve krajputaše, a predstavila je projekt »Tavankutski križovi«, čiji su autori učenici OŠ »Matija Gubec« te njihov mentor, nastavnik *Zoran Đereg*.

Cilj projekta je ukazati na tradicionalne vrijednosti zavičaja, potrebu njihova bilježenja, istraživanja i obnavljanja. Moderatorica tribine *Ljubica Vuković Dulić* istaknula je značaj ove akcije koja je animirala osnovnoškolsku populaciju da na aktivan način upozna zavičaj i prezentira svoje spoznaje vršnjacima. Ravnateljica škole *Stanislava Stantić Prčić* je rekla kako je povod za izradu ovog projekta bilo sudjelovanje u Ekološkom kvizu »Lijepa naša« 2011. godine. Te je godine rad trebao biti u okviru slogana »Istražili smo – uradili smo – predlažemo«. Kako u dosadašnjim prezentacijama nije bila predstavljena sakralna spomenička baština rodila se ideja o predstavljanju tavan-kutskih križeva.

»Našim je učenicima bila čast sudjelovati na tribini o križevima krajputašima u okvi-

ru projekta 'Bunjevački put križa', kaže mentor projekta *Zoran Đereg*. »Ovom su prigodom prikazali njihov uradak na sličnu temu i time je, nakon dvije godine, ponovno aktualizirali. Smatramo da je ovaj rad samo početak jednog opsežnijeg rada na ovu temu. U samome radu smo predložili niz daljnjih smjernica. Spominjem sada samo neke: dopuniti i temeljito istražiti preostale križeve, tiskati publikaciju o križevima, izraditi mapu križeva, predložiti uređenje i obnovu pojedinih križeva, promovirati križeve krajputaše s jednom jasnom duhovnom odrednicom poput tavan-kutskog Puta križa, ali i kao svjevernu atraktivnu turističku ponudu sela. Kako bi se ovi i drugi ciljevi realizirali, ravnateljica naše škole *Stanislava Stantić Prčić* istaknula je potrebu povezivanja svih zainteresiranih tavan-

kutskih kulturnih institucija da se zajedničkim djelovanjem konkurira na natječaje za projekte ove vrste. Budući da se Tavankut nalazi u skupini od 10 sela koja su ušla u projekt pod nazivom Bogatstvo različitosti, tavan-kutski Put križa mogao bi zauzeti značajno mjesto i u turističkoj ponudi Tavankuta, prije svega mislim na vjerski turizam, ali i rekreativni turizam, pješačenje, biciklizam.

Sam projekt uz power-point prezentaciju predstavio je *Hrvoje Benčik*, učenik osmog

razreda. On je istaknuo kako su važni bili sljedeći ciljevi rada: saznati razloge podizanja križeva, locirati ih, fotografirati, evidentirati križeve, a kao vrlo važnu je istaknuo komunikaciju s mještanima.

Tijekom tribine govorilo se i o projektu i knjizi »Bunjevački put križa« *Tomislava Žigmanova* te o mogućnosti da se pomogne obnova Kopilovićevog križa na Somborskom putu, kao i raspela u Bajmoku.

I. D.

U NOVOM SADU OBILJEŽEN DAN ROĐENJA FRANJE ŠTEFANOVIĆA (1879.-1924.)

Spomen na tvorca dječje opere

»On je bio apsolutni gospodar, sveltadar u čijim su rukama bili moć i vlast, jednom riječju on je uvijek bio prvi«, kazao je *Petar Pifat*, predsjednik HKPD »Jelačić«, otvarajući svečanost upriličenu u čast petrovaradinskog učitelja, skladatelja i nastavnika *Franje Štefanovića*. HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina, sklanjajući prašinu sa sjećanja na ovog jedinstvenog tvorca dječje

opere, obilježilo je godišnjicu njegova rođenja dan ranije, u utorak 12. ožujka, prigodnim programom u amfiteatru SPENS-a u Novom Sadu.

Svečanost naziva »Franjo Štefanović – Kralj dječje opere« sve je nazočne na tren vratila u kraljevstvo najmlađih, pa je stoga i čast da otvore svečanost pripala onima prema kojima je Štefanović gajio veliku ljubav – a to su djeca. Dječji tamburaški

ansambl HKPD-a »Jelačić« pod ravnanjem prof. *Stevana Moše* izveo je narodne pjesme

OSJEČKI HNK GOSTOVAO U SUBOTICI S PREDSTAVOM »CIJENA SREĆE«

Drama o poratnoj tranziciji

Predstava »Cijena sreće« Emira Hadžihafizbegovića, koji potpisuje tekst i režiju ovog suvremenog dramskog djela, odigrana je u nedjelju u Subotici na daskama scene Jadran, u sklopu gostovanja osječkog Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici. Prijateljska suradnja dvaju kazališta darovala je Subotičanima prigodu uživanja u odličnoj predstavi, a dugi pljesak oduševljene publike zadržao je nekoliko minuta glumce nakon njezine izvedbe. Jer dramska priča o poratnom vremenu, u kojoj se prepliću dvije paralelne storije obiteljski povezanih glavnih aktera, nezaposlene medicinske sestre *Senke* i njezinog brata poduzetnika *Srdana*, više od sata vremena držala je pozornost prepunog gledališta.

U biti, glavni junak ovog komada je Senkin suprug *Kruno*, nezaposleni inženjer i ratni vojni invalid, čiji sinčić pati od teške srčane mane i

neophodna mu je skupa operacija u Švicarskoj. Uz pomoć dobrih ljudi, ponajviše bliskog prijatelja, ova obitelj branitelja, koji je poput mnogih zaboravljen od društva za koje se borio i ginuo, koja doslovno sastavlja kraj s krajem, ipak uspijeva prikupiti potreban iznos i spasiti život svoga djeteta i njihovoj sreći nema kraja. S druge strane, Senkin brat Srdan, imućni poduzetnik opterećen stigmom dezerterstva i bjekstva u Njemačku tijekom ratnih godina, ne nalazi da je potrebno pomoći djetetu svoje sestre, pritom bahato trošeći goleme svote na osobni provod. Njegova sreća godinama je bila bazirana na čistom materijalizmu, a naglo počinje nestajati odrastanjem njegovog sina *Matea*, revoltiranog mladića koji nedostatak izgubljenog identiteta pokušava pronaći u alkoholizmu i narkomaniji. Bahatom poduzetniku se u trenu raspadaju i biznis i obitelj, ostajući sam sa

svojom atraktivnom tajnicom *Rankom*, svojevrsnom personifikacijom savjesti svega što čini njegov aktualni život. Relativiziranje pojma sreće i njene filozofske definicije ogleda se u završnoj konstataciji prisjećanja na sve roditelje koji su izgubili djecu u nesretnom ratu iza nas. Iako sreća ne može imati cijenu, ona je ponekad za neke izuzetno previsoka.

»Gostovanje HNK iz Osijeka u Subotici s kazališnim komadom 'Cijena sreće' plod je naše dugogodišnje suradnje i uvijek rado dolazimo u sredinu koja zna cijiniti dramsku, kazališnu umjetnost«, rekao je za HR

intendant HNK iz Osijeka *Božidar Šnajder*. »Gledalište je bilo krcato, publika je odlično primila predstavu u čijoj priči svatko može prepoznati i dio neke svoje životne prošlosti i mislim kako je ovo djelo pristupačno svakom. Zanimljivost cijeloj priči daje i okolnost kako je ovo debitantska redateljska predstava Hadžihafizbegovića, a prvi dramski uradak glasovitog glumca s bogatim kazališnim i filmskim iskustvom, koje je tijekom rada prenosio i našim mladim glumcima, publika odlično prihvaća i već imamo rasprodanih nekoliko predstava unaprijed«.

D. P.

»Rukavice s prstima« i »Igrala bi dere«.

Franjo Štefanović je rođen u Petrovaradinu 1879. godine. Tijekom rada kao učitelj osnivao je i vodio pjevačke zborove, bio orguljaš u crkvama, a u Petrovaradinu je bio zborovoditelj Hrvatskog pjevačkog društva »Neven«. Povlačeći se iz kulturnog života svoga mjesta uputio se k svijetu bajki i na našu radost između ostalih stvorio jednu od najpoznatijih dječjih opera »Šumska kraljica«.

Ovu operu izvodili su đaci nekadašnje petrovaradinske škole »Vladimir Nazor«, gdje

je Štefanović svojedobno bio ravnatelj i u kojoj se i danas nalazi spomen ploča podignuta o stogodišnjici njegova rođenja. U sjećanje na to doba članovi zbora bivših učenika ove osnovne škole izveli su pjevanu izvedbu drugog prizora ove opere uz klavirsku pratnju prof. *Vesne Kesić-Krsmanović*.

Svoj dar Štefanoviću priredio je i dječji zbor »Bajicevi slavuji« iz Novog Sada koji su izveli drugi i posljednji prizor iz opere. Tamburaški ansambl HKPD »Jelačić« izveo je »Slavonski splet« i »Milkinu kuću«, a pjevački

zbor ovog društva izveo je »U slavu Svetog Srca«, »U kolo braćo«, »Vijenac pjesama«... Svoj doprinos svečanosti dao je i VIS »Tekije«.

»Svako kraljevstvo traži nasljednike. Ovaj večerašnji događaj dokaz je da kraljevstvo dječje opere na čijem je čelu naš Franjo Štefanović nije umrlo. Tu smo mi, njegovi nasljednici, simpatizeri, poštovatelji njegova lika i djela. Tu smo, ne zarad sebe, nego zarad ovog svijeta koji treba učiniti boljim. Neka nam dječji primjer u tome doista pomogne, jer nam i Sveto pismo kaže kako je takvih 'Kraljevstvo

nebesko'«, rekao je predsjednik udruge Petar Pifaf i time zahvalio svima koji su nazočili, uz uručenje zahvalnica svim sudionicima svečanosti.

Koncertu su nazočili *Valentina Šarčević*, opunomoćena ministrica ispred Veleposlanstva RH, *Mato Groznica*, podtajnik u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, *Petar Barbek* i *Josip Pokas*, prethodni predsjednici »Jelačića«, bliska rodbina Franje Štefanovića, predstavnicima OŠ »Jovan Dučić« iz Petrovaradina i mnogi drugi.

M. H.

HELENA SABLIĆ TOMIĆ ODRŽALA U SUBOTICI PREDAVANJE NA TEMU DOKOLICE

Utočište kreativnog zanosa

U brzom ritmu današnjice teško je naći prostora za dokolicu, ona postaje privilegij onih koji ne moraju brinuti o novcu i vremenu

Je li dokoličarenje obavljanje neke rutine u slobodnom vremenu, ili je to puno ekskluzivniji pojam? Je li dokolica moguća danas u vremenu trke za novcem, konzumerizma i medijske agresije? Koja je razlika između dokolice, besposlice i dosade?

Ovo su samo neka od pitanja o kojima je bilo riječi na predavanju na temu dokolice, koje je prošloga četvrtka, 7. ožujka, u subotičkom Omladinskom klubu »Skladište« održala *Helena Sablić Tomić*, sveučilišna profesorica, književna kritičarka, autorica desetak knjiga i udžbenika iz Hrvatske. Predavanje je organizirano u povodu izlaska 9. broja kultur-propagandnog lista »Karton« Fondacije »Danilo Kiš«, čija je tema broja upravo – dokolica.

PRIMJERI IZ KNJIŽEVNOSTI

Na početku svojega izlaganja Helena Sablić Tomić navela je nekoliko definicija dokolice, pokušavajući pojasniti značenje tog pojma vezanog za slobodno vrijeme. »Sadržaji slobodnog vremena mogu se kretati od pasivnog odmora preko pasivne razonode do usmjerenosti prema popularnim oblicima razonode kao što su: čita-

Vladan Čutura i Helena Sablić Tomić

nje, gledanje TV-a, slanje sms-poruka, pretraživanje interneta, komuniciranje na društvenim mrežama, sjedenje u kafićima, do kreativnog dokoličaranja koje pojedinca dovodi do unutarnjeg svijeta odmičući ga na taj način od 'okrutne' stvarnosti«, navela je predavačica iz Osijeka. Helena Sablić Tomić se fenomenom dokolice bavila u svojoj knjizi eseja »O strasti, čitanju i dokolici« i to na primjerima iz suvremene hrvatske proze. Navodeći neke od primjera, Sablić Tomić je spomenula *Edu Popovića*, koji je svoj prostor za dokolicu pronašao šetajući brdima Velebita, ili pak *Stanka Andrića*, koji to čini također odlaskom u prirodu, ali u slavonska polja koja mu otvaraju prostor za istraživačke radnje. *Senko Karuza* svoj kreativni bijeg od brze svakodnevice pronalazi u »sporum ritmu dana na otoku«, a ovom mediteranskom korpusu dokoličarenja možemo pridodati i kazalištarca *Božidara Viočića* koji svoje trenutke istinske dokolice ostvaruje u Trstenom, malom mjestu u blizini Dubrovnika.

Irena Vrkljan se u vlastite dokoličarske misli utopila u

svojem »Dnevniku zaboravljene mladosti«, dok *Andelko Mrkonjić* to čini u svojim »Pričama iz Supera« na jedan urbani način, bilježeći svakodnevne rituale gostiju toga kavanskog prostora.

DOKOLICA I BESPOSLICA?

Predavačica Helena Sablić Tomić naglasila je i razliku između pojmova dokolice i besposlice, koji se, kako tvrdi, često poistovjećuju. »Međutim, razlika među njima je velika. Obje ove kategorije neki su oblik slobodnog vremena, ali dok je besposlica vrijeme u kojem je čovjek slobodan od posla ili rada, dokolica je vrijeme u kojem je on slobodan za neposredno djelatno ostvarenje, za užitek, za stvaralašt-

tvo, za sebe samoga. Pa ako je slobodno vrijeme zapravo vrijeme slobode, onda je bit slobodnog vremena dosegnuta tek u dokolici i tek je dokolica pravo slobodno vrijeme, dok je to besposlica tek uvjetno«, navela je ona. U brzom ritmu 21. stoljeća teško je naći prostora za dokolicu kao »utočište kreativnog zanosa«, ona postaje privilegij onih koji ne moraju brinuti o novcu i vremenu.

»Na dokolicu se danas gleda kao na eksces, ona je ustvari izazov kojim se odupire letargiji, ona je bunt protiv opće kakofonije, ona zaustavlja prepuštanje medijskim agresijama. Onaj koji može ni u čemu prepoznati ugodu pa se u ritmu dana zaustaviti, pogledati prema oblacima slušajući vjetar kako se spušta niz krošnje, onaj koji će opaziti svjetlucajuća zrnca prašine uživajući u tišini vlastite sobe, taj zna kako se vrijeme mjeri isključivo vlastitim osjetima«, zaključila je Helena Sablić Tomić.

Predavanje Helene Sablić Tomić u Subotici organizirali su Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Danilo Kiš« i Zavod za kulturu vođanskih Hrvata. Moderator je bio *Vladan Čutura*, profesor hrvatskog jezika i komparativne književnosti.

D. B. P.

U BAČU ODRŽAN RADNI SASTANAK PREDSTAVNIKA UDRUGA PODUNAVSKIH ŠOKACA

I Šokci u zajedničkoj manifestaciji

U sklopu projekta »Šokci i baština« hrvatske udruge šokačkog Podunavlja ove će godine organizirati manifestaciju »Revija kulturnog stvaralaštva Šokaca u Bačkoj«

Radni sastanak hrvatskih udruga šokačkog Podunavlja održan je u Baču u ponedjeljak 11. ožujka. Iako najavljeni, na sastanku nisu sudjelovali predstavnici Generalnog konzulata RH u Subotici, a zbog prezauzetosti ni predstavnici HKUPD »Dukat« iz Vajske i HKUPD »Matoš« iz Plavne. Predstavnici HKUPD »Mostonga« iz Bača, HKPU »Zora« iz Vajske, KPZH »Šokadija« iz Sonte, UG »Urbani Šokci« iz Sombora, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora i HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega okupili su se u prostorijama domaćina i sudionika sastanka, UG »Tragovi Šokaca«. Teme su bile – analiza petgodišnje suradnje ovih udruga i planiranje nastavka aktivnosti u sklopu manifestacije »Šokci i baština«.

OŽIVJETI SURADNJU

Sastanak je otvorila predsjednica »Tragova Šokaca« *Stanka Čoban*. Uz pozdrav svima nazočnima, govorila je o manifestaciji »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. – 2008.«, koja je bila i početak tijesne suradnje hrvatskih udruga šokačkog Podunavlja. »U ovoj istoj 'Didinoj kući' prije pet godina smo se dogovorili o našoj međusobnoj suradnji, a tu se iznjedrio i naš zajednički projekt obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca iz franjevačke provin-

Sastanak u »Didinoj kući«

cije Bosne Srebrene na ove prostore. Nadam se da će nas to motivirati na oživljavanje već pomalo utihnule suradnje i da će nam biti najjači poticaj za nastavak zajedničkoga rada na novom projektu«, rekla je među ostalim Čoban. Predsjednica »Urbanih Šokaca« *Marija Šeremešić* govorila je o zajedničkom radu nakon prvog zajedničkog projekta koji, kako su se svi suglasili, nije bio na potrebnoj razini.

Predsjednik KPZH »Šokadija« *Zvonko Tadijan* kazao je kako su ove udruge prvim zajedničkim projektom pokazale da se mogu organizirati i uraditi pravu stvar.

»Kasnije, kako su se mijenjali odnosi u okruženju, osobito odnos politike prema kulturi, svi smo se pomalo umorili. Promijenili su se i ljudi u udrugama, pa smo i manifestaciju 'Šokci i baština' pomalo zanemarili. Solidno smo realizirali manifestaciju posvećenu narodnim nošnjama Šokaca 2011. godine, a u 2012. smo se na neki način

izgubili. Mislim kako je ideja o novoj zajedničkoj manifestaciji odlična. Neka to bude narodna manifestacija, koja neće pripadati elitnoj kulturi, nego će biti popularizacija onoga što mi radimo u svojim udrugama. Moramo dobro osmisliti ovu manifestaciju, jer moramo imati nešto vrlo kvalitetno, čime ćemo se predstaviti svima ostalima«, rekao je Tadijan.

KONCEPT I STRATEGIJA

Sastanku su nazočili i predstavnici hrvatskih institucija. Po riječima predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Darka Sarića Lukendića* za jednu ovakvu zajedničku manifestaciju u HNV-u bi se morala naći sredstva mimo natječaja, a svaka od udruga trebala bi ponuditi najbolje što ima. »Hoće li ta manifestacija biti predstavljana bačkih Šokaca u Zagrebu, ili će se održati na ovim prostorima, na vama je da procijenite. Manifestacija mora biti strateški dobro

osmišljena, mora imati koncepciju koja može trajati dulji niz godina i po svojim osnovnim značajkama mora postati prepoznatljiva«, rekao je Darko Sarić Lukendić.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* govorio je o mogućim koncepcijama zajedničke manifestacije, te o potrebi definiranja termina u kojem bi se održavala. Napomenuo je i koliko bi bilo potrebno jednu večer ove manifestacije posvetiti znamenitim Šokcima. Iz njegovih riječi spontano se nametnuo i naziv buduće manifestacije – »Revija kulturnog stvaralaštva Šokaca u Bačkoj«, prihvaćen aklamacijom. Na prijedlog Stanke Čoban, svi su se usuglasili da bi najprihvatljiviji termin za organizaciju ove manifestacije bio blagdan Male gospe, 8. rujna. Dogovoreno je i da se sljedeći radni sastanak, s jasno definiranim stavovima udruga, održi polovicom travnja u Sonti.

I. Andrašić

Foto: Augustin Juriga

IX. POSTAJA **Isus treći put pada pod težinom križa**

BUNJEVAČKI
PU
KRIZA

Umor Tvoj, Isuse, raste. Muke se ne smanjivaju. Rastu i one... Križ vuče stalno doli. Teret ne mali nosiš, pa Ti je opet past... Padali su i naši križovi i rušeni bili ko i ovaj pod Malom Bosnom. Svit još ni sad tuđu muku ne osti. Ljubim i sad, po treći put već zaredom, tu zemlju pod kolinom Ti blaženu! Ove smo se naše u Bačkoj mi, Bunjevci, naljubili pridosta, a nije sveta ko Tvoja! Napadali smo se i mi na kolina po njoj od rada, a nismo morali uvik...

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 15. do 21. ožujka

15. OŽUJKA 1851.

Rođen je *Titus Mačković*, glasoviti subotički arhitekt, graditelj i poduzetnik. Studirao je u Beču, Aachenu u Zürichu. Podigao je veliki broj najvažnijih gradskih objekata tijekom intenzivne urbanizacije Subotice, u vrijeme kada je punih osamnaest godina njezin gradonačelnik bio *Lazar Mamužić*.

15. OŽUJKA 1973.

U Zagrebu je umro književnik *Matija Poljaković*, dramski pisac i javni djelatnik bačkih Hrvata. Po ocjeni stručne kritike: »Kao nastavljatelj tradicije hrvatskog pučkog kazališta ostvario je dramski opus osobujnog obilježja. Međutim, autorovo zanimanje prevazilazi lokalne okvire i u obliku komedije, satire, pa i groteske, govori o općeljudskim problemima manjrom pronicljiva promatrača zbivanja, likova i karaktera iz malograđanske sredine«. U rukopisu mu je ostao roman »Ispovijest jednog luđaka«. Rođen je 23. studenoga 1909. u Subotici.

16. OŽUJKA 1912.

U Bajmoku je rođena glasovita kiparica *Ana Bešlić*. Nakon što pohađa akademije u Beogradu, Zagrebu, Grazu i Beču, postdiplomski studij okončala je u majstorskoj radionici *Tome Rosandića*. S prvim poratnim umjetničkim naraštajem kipara otvorila je nove putove i prostore suvremenim, modernim idejnim rješenjima, te je ostvarila značajan utjecaj na razvoj kiparstva u zemlji. Umrula je 27. veljače 2008.

16. OŽUJKA 1958.

Umro je *Ljudevit Lajčo Budanović*, svećenik u više bačkih župa, od 10. veljače 1923. administrator Bačke apostolske administrature, izravno podređene Vatikanu, za naslovnog biskupa cizamskog imenovan 28. veljače 1927. Biskupsko posvećenje prima 1. svibnja 1927. Pokraj zapaženog pastoralno-duhovnog rada, kao spisatelj zanima se za bunjevačku predaju, u čijem duhu stvara neka svoja djela, a razmatra i stanovita pravopisna pitanja. Ostavio je dubok trag u crkveno-pravnom uređenju crkvene pokrajine kojoj je bio na čelu, napose kao javni djelatnik bačkih Hrvata, za dobro kojih skrbi bez ostatka. Rođen je 27. ožujka 1873. u Bajmoku.

17. OŽUJKA 1847.

U Šandoru je rođen skladatelj, pijanist, publicist i liječnik dr. *Jovan Paču*. Poslije gimnazije studira medicinu u Pragu, a glazbu kod češkog skladatelja *Bedžiha Smetane*. Osim u Austro-Ugarskoj priređuje koncerte u Srbiji, Rusiji ... Skladao je za glasovir, zbor i kazališnu scenu. Objavio je više radova o glazbi. Umro je u Zagrebu 30. listopada 1902.

17. OŽUJKA 1995.

U Gradskoj knjižnici otvorena je izložba u povodu 125. obljetnice »Bunjevačkih i šokačkih novina«, koje je pokrenuo biskup *Ivan Antunović*.

18. OŽUJKA 1923.

Na parlamentarnim izborima za Skupštinu Kraljevine

Srba, Hrvata i Slovenaca u Beogradu izabrani su: mons. *Blaško Rajić* i dr. *Franjo Sudarević* (Bunjevačko-šokačka stranka), dr. *Jovan Radonić* i *Marko Jurić* (Narodna stranka), te dr. *Milan Sekulić* (Socijaldemokratska partija).

18. OŽUJKA 1991.

Puštanjem u rad glavne mjereno-regulacijske postaje na terenu, kao i one u samoj *Toplani*, proradio je subotički plinovod.

19. OŽUJKA 1870.

Pokrenute su »Bunjevačke i šokačke novine«. Nakladnik i odgovorni urednik bio je biskup *Ivan Antunović*. Zadnji broj tiskan je 12. prosinca 1872. Od trećeg broja novine dobivaju podlistak »Bunjevačku i šokačku vilu«, koja od 2. siječnja 1873. postaje samostalno glasilo. Isprva ju uređuje *Antunović*, a od 1875. do gašenja 18. rujna 1876. *Blaž Modrošić*.

19. OŽUJKA 1948.

Poslije višednevne rasprave Okružni narodni sud u Subotici izrekao je oštre kazne (višegodišnje robije) grupi na čelu sa svećenikom *Ivanom Kujundžićem* zbog navodne protunarodne, neprijateljske i proustaške djelatnosti. Istodobno je započeto suđenje grupi nastavnice *Marije Mare Čović*, koja je također prema sličnim optužbama osuđena na višegodišnju robiju.

20. OŽUJKA 1862.

Potaknuto brzim porastom pučanstva Subotice Gradsko

vijeće je zatražilo od poglavara franjevačkog reda da uz postojećih pet, osigura još nekoliko dušobrižnika, kateheta koji bi pastoralnu službu obavljali na dalmatinskom (hrvatskom) jeziku.

20. OŽUJKA 1920.

Ministarstvo unutrašnjih djela u Beogradu potvrdilo je izbor subotičke gradske uprave koju čine: podnačelnik dr. *Josip Prčić*, glavni odvjetnik dr. *Mirko Ivković Ivandekić*, savjetnik *Bogdan Dimitrijević* i drugi. Za gradonačelnika je nešto ranije postavljen dr. *Stipan Matijević*.

21. OŽUJKA 1895.

Rođen je *Zlatko Baloković*, glasoviti američki violinist hrvatskog podrijetla, koji između dva svjetska rata nastupa na glazbenim scenama diljem svih pet kontinenta. Počasnim građaninom Subotice proglašen je 4. prosinca 1946. godine prigodom prvog svog gostovanja u našem gradu. Koncertna dvorana u subotičkoj školi jedno vrijeme nosila je ime ovoga umjetnika.

21. OŽUJKA 1902.

Premинуo je *Ago Mamužić*, pravnik, glavni odvjetnik Gradskog poglavarstva, pisatelj, novinar, narodni djelatnik, pokretač i utemeljitelj više društava i novina. Jedan je od osnivača *Pučke kasine* 1878., bio je izdavač novina »*Bácskai ellenőr*« (»Bački revizor«). Rođen je 27. travnja 1844.

ŠTO VOLITE KUhati, PODIJELITE S NAMA!

Volim kreativne stvari

Naša ovoj tjedna sugovornica je *Željka Zelić*, mlada dama vedroga duha, uposlena kao prevoditeljica za hrvatski jezik u Gradskoj upravi. Završila je studij novinarstva u Zagrebu. Na upit bi li htjela podijeliti s nama neki recept i biti gošća u rubrici »Što volite kuhati, podijelite s nama«, oduševljeno je prihvatila. »Sviđa mi se rubrika, zato što je to na neki način prilika da se ljudi predstavljaju i upoznaju preko novina.«

Ugostila nas je u obiteljskoj kući u svome kutku na gornjem katu. Odmah se da primijetiti Željkinu privrženost pisanoj riječi, okružena je mnoštvom knjiga u kojima je neskrivenom željom uživa. Na radnom stolu u kutu lap top, oko detalji koji oslikavaju Željkin stil i osobnost. Vidi se kako je sve to s mjerom i ukusom posloženo.

Pozornost nam privlače police s mnoštvom malenih i malo većih kutijica. U njima

se krije prekrasan nakit, prekrasna bižuterija. I ne samo u kutijicama, nakit je uredno posložen u činijicama, gdje sve vrca od boja, oblika, staklići svjetlucaju, razne mašne, vrpce, lanci, sve je to dio Željkinе kreativne duše. Voli nakit, voli detalje, zato ga i kupuje, jer to čini njezinu garderobu potpunom.

Voli bižuteriju, prstenje, ogrlice, naušnice, sve su to skupa detalji koji prate nje-

zine kreacije. Radi se o haljinama i odjeći koju voli sebi kreirati. Uz osmijeh nam kaže: »Kad vidim materijal, već imam u glavi kreaciju što bi to i kako trebalo sašiti.« Nadalje nam priča.

»Pronalazim sebe u kreativnim stvarima, novinarstvo je dosta dinamično, no sve moje haljine sama sam kreirala. Ne bih da mi posao bude kreiranje, ali volim vidjeti plod svoga rada.«

Željku puno toga zanima i puno toga bi još voljela raditi i baviti se još po nečim. »Puno toga hoću, ali ne mogu sve, na koncu se te moje želje mogu pretočiti i u hobi.«

Osim svoje struke koju voli, zanima je psihologija, nutricionizam, voli pisati i čitati poeziju. Objavljen joj je roman »Bezdan«, u izdanju nakladničke djelatnosti »Hrvatske riječi«. Suraduje s mnogim hrvatskim institucijama. Vjerojatno joj je najduža suradnja sa »Zvonikom«, točno 18 godina. Ponosna je na to i dodaje: »Baš večeras idem, imamo sastanak u svezi s izlaskom novog broja 'Zvonika', tu je Uskrs...«

Po pitanju prehrane Željka ima svoj način. S obzirom da joj je mama kućanica, na svaki način gleda kćerki koja je uposlena izaći u susret, i kuha po njezinim pravilima. »Mama me svaki dan pita što bih jela.« Jer, kako Željka kaže, vikendom ona sebi spravlja hranu i pravi slastice. To je njezina obveza, slatka.

»Ja i mama smo se podijelile - ona slano, ja slatko, i to funkcionira, ja se ne miješam mami, niti ona meni.« Puno toga pametnog nam je priča-

DIJELIMO S VAMA DANAŠNJI RECEPT SA SLIKOM!

SACHER TORTA

Za biskvit:

140 g maslaca
160 g kristal šećera
1 vanilin šećer
180 g čokolade za kuhanje
120 g brašna
8 žumanjaka
8 bjelanjaka

Za premaz:

400 g domaćeg pekmeza od marelice s 3-4 žlice vode

Za glazuru:

125 g maslaca
200 g čokolade za kuhanje

Postupak izrade:

U višoj posudi dobro pjenasto umutite maslac, dodajte šećer i vanilin šećer, zatim otopljenu rashlađenu čokoladu, brašno, te jedan po jedan žumanjak. Bjelanjke posebno istucite u čvrsti snijeg, pa dodajte prethodno umućenoj smjesi. Sve skupa izlijte u okrugli kalup za pečenje s obročom kojega ste prethodno namazali maslacom i posuli brašnom (promjer kalupa 26 cm). Peći na 150-160 Celzijevih stupnjeva oko 45 minuta (čaćalicom provjeriti je li tijesto pečeno). Pečenu

15. ožujka 2013.

Piše i uređuje: Branka Dulić

tortu (skinuti nožem gornji sloj tj. koricu koja se stvara tijekom pečenja) kada se ohladi prerezati po sredini, potom sredinu, a nakon toga i cijelu tortu premazati domaćim

pekmezom od marelica (pekmez zajedno s vodom potrebno ugrijati na laganoj vatri dok se ne otopi). Nakon toga cijelu tortu preliti glazurom od čokolade.

Priprema glazure:

Maslac kuhati na niskoj temperaturi dok sva voda ne ispari (dok ne postane potpuno proziran), a potom ga ostaviti 2 – 3 minute da bi se talog slegnuo. Preliti ga u drugu posudu tako da nema taloga i u njega dodati kockice čokolade za kuhanje. Kada se čokolada istopi u vrućem maslacu, polagano je preliti preko cijele torte. Tortu staviti u hladnjak na 5-6 sati. Poslužiti uz tučeno vrhnje.

Miroslava. Pohvalila je svog brata i ispričala nam kako on umije kuhati, voli kuhati, kako u biti sve kuha. Ako treba slano ili slatko, on sve umije. Gostovao je u emisiji srpske televizije »Dodi na večeru« i pobijedio. Slučajnost je htjela da ga upoznamo, jer je baš došao u posjet sa svojom suprugom. Kad smo bolje razmislili, mogao bi biti gost naše rubrike, zašto da ne.

Recept koji Željka dijeli s nama je oprobao i hvaljen od mnogih, te se zato opredijelila za njega. Tortu smo kušali i toplo je preporučujemo. Radi se o čuvenoj Sacher torti.

la o prehrani, što jesti, kako jesti, čega se pridržavati, čega ne. Doista se da primijetiti

kako je ovo poglavlje posebno zanimljivo. Rado svoja znanja o ovome dijeli s drugima.

Bilo nam je drago čuti neke naputke o prehrani.

Željka ima i starijeg brata

JP SUBOTICA-TRANS

TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
tasutrans@gmail.com www.sutrans.rs

Prvosvibanjski program 27. 4.-2. 5. 2013.

Aranžman obuhvaća:
Prijevoz turističkim autobusom na danoj relaciji
Smještaj u hotelu u Münchenu na bazi 2x NO
Smještaj u hotelu u Garmisch-Partenkirchenu na bazi 1x NO
Pratitelj grupe - vodič
Lokalni vodič za Salzburg, München
Međunarodno zdravstveno osiguranje DDOR
Dodatno osiguranje prtljaga DDOR
Troškove organizacije

Cijena aranžmana: 235 eura

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-405, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

od 1991. sa vama

Poliklinika za vašu obitelj

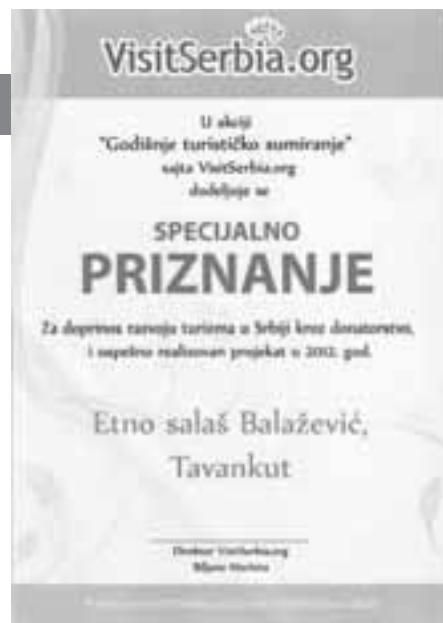
Priznanje Tavankutu za Etno salaš Balažević

Priznanja za najuspješnije u akciji Godišnje turističko sumiranje portal VisitSerbia.org je tijekom siječnja dodijelio četrnaest priznanja na Beogradskom sajmu turizma najznačajnijim projektima koji su se realizirali u 2012. godini. U različ-

tim kategorijama dodijeljena su priznanja onima koji su od članova komisije dobili najviše glasova. Priznanja za Novi turistički sadržaj u 2012. godini dobili su Aqua park Petrolend iz Bačkog Petrovca i Hotel Premier Aqua iz Banje Vrdnik, u kategoriji Novi sjaj

nagrađena je Novi stalni izložbeni postav na arheološkom nalazištu Belo Brdo u Vinči, kao i rekonstrukcija kompleksa Bedem i kula Mortilja u Novom Pazaru, u kategoriji Tehnoloških inovacija priznanje je uručeno hotelu Royal Spa u Banji Koviljači za uvođenje geotermalne energije i Android aplikaciji Srbija za mlade, u kategoriji Kreiranja novih turističkih proizvoda priznanja su uručena za projekt BikeBelgrade i Čarobno selo u općini Mionica. Priznanja su također dodijeljena i za projekt Discover south-east Serbia, turistički portal koji predstavlja turističku ponudu jugoistočne Srbije, kao i Zeleni pasoš Srbija – edukativni pasoš namijenjen turistima kroz koji se promovira održivi turizam (kategorija Ostalo). Za ove projekte je procijenjeno kako će imati najveći utjecaj na povećanje broja turista na destinacijama, kao i da podržavaju principe održivog turizma. Specijalna priznanja dodijeljena su za

Predsjednik HKUPD »Matija Gubec« *Ladislav Suknović* je povodom dobivenog priznanja izjavio: »Najnovije Specijalno priznanje za doprinos razvoju turizma u Srbiji kroz donatorstvo i uspješno realiziran projekt u 2012. godini 'Etno salaš Balažević', koje je HKPD 'Matija Gubec' iz Tavankuta dobilo na Sajmu turizma u Beogradu, potvrda je velikog potencijala kojeg Tavankut ima u razvoju ruralnog turizma. Nakon proglašenja 14 najspremnijih sela za razvoj ruralnog turizma u Vojvodini 2011. godine, u okviru projekta 'Bogatstvo različitosti', Tavankut je od svih sela napravio najveće pomake i realizirao ozbiljne projekte u cilju stvaranja povoljnih uvjeta turističkog razvoja i time postao lider seoskog turizma na teritoriju Grada Subotice. Ovo priznanje je utoliko značajnije jer je rezultat napornog i istrajnog rada tavankutskih entuzijasta, što je prepoznato od strane renomiranih turističkih organizacija u Srbiji. Etno salaš Balažević zaslužuje posebnu pozornost, kako zbog svoje povijesti tako i zbog velikih mogućnosti koje pruža u cilju privlačenja budućih turista. Nakon što se, prema planu, do 2014. godine okončaju svi potrebni radovi na obnovi ovoga zdanja mislim da će ovaj etno salaš postati svojevrsna turistička atrakcija.«

doprinos razvoju turizma kroz donatorstvo za etno salaš Balažević, koji se nalazi u vlasništvu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta, kao i za uređenje centralnog parka u Sjenici. Ovo su privatne donacije i lijep primjer kako se može pomoći razvitku određene sredine. Specijalno priznanje otišlo je i za Srpsku magaznu, turistički portal za promociju srpskih autentičnih proizvoda. Specijalno priznanje je dodijeljeno i za Rječnik za seoska domaćinstva – namijenjen domaćinima koji žele biti što bolji domaćini svojim gostima iz inozemstva.

I. D.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON:

++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN:

355-1023208-69
E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB:

www.hrvatskarijec.rs

TISAK:

»Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
u publikaciji Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Gibaračka tucijada

Za nedavnoga posjeta obitelji *Hornjak*, mojim Gibarčanima koji su već dva desetljeća u Osijeku, po ko zna koji puta pričamo o Gibarcu i prohujačima, lijepim vremenima. Da, prije je bilo bolje, suglasili smo se. A kako i ne bi, ta bili smo mlađi i živjeli smo u najljepšem selu na svijetu. Razgledamo i fotografije, *Živka* je donijela nekoliko punih kutija od košulja, a jedna mi zapinje za oko. Kaže, iz pedesetih je, bolje rečeno s konca četrdesetih, tamo 48. ili 49. Uskrs je, a oni idu s mise pa stali na Krstini. Svakom u ruci šareno jaje, a rijetki »sliker« je naišao baš kada je počelo tucanje. Naravno, poslije mise, a prije blagdansko ručka. A uspomene naviru.

CENTAR SELA

Krstina je, davno prije, bila centar sela. Tu je bila i crkva, na Lekinom guvnu, tu je bila i pekarnica, poslije je tu pekarnicu vodio *Duka Kolarević*. Tu je bila i mesnica majstora *Magića* iz Šida, djeda od doktora *Magića*, a tu je bio i dućan obitelji *Antić*. Na Krstini je bila i »živa voda«, jedina poznata onodobna društvena mreža, gdje su se

žene okupljale svakoga jutra, pretresale najnovije događaje i naprosto tračale. I još nešto, na Krstini je bila i čudna kamena gromada, u obliku nepravilne kocke, teška bar nekoliko tona, za koju se pretpostavljalo da potječe još od rimskoga vremena, na čega su ukazivali neki čudni, već dobro izbrisani reljefi. Taj su kamen gibarački momci gurali poput Sizifa, čas gore do *Živke* birtašice, čas dolje do *Krstine*, i nakon što smo protjerani još smo čuli za njega, no danas ga nigdje nema i nitko ga ne spominje. Tu je bilo i najveće seosko raskrižje, jer tu je prolazio put, valjda još od rimskoga vremena, koji je spajao Mursu (Osijek) i Sirmium (Mitrovicu). Mještani i danas nailaze na kamene kocke u ataru. Poslije je centar preseľen nešto sjevernije, jer tu je prolazio novi put, u velikom je šoru sagrađena nova crkva,

odmah do nje i škola, a nakon rata i Zadrugi dom. Ali da se vratimo Uskrsu.

ŠARANA JAJA

Uskrs je najveći kršćanski blagdan, a mi djeca, voljeli smo ga zbog čestitanja i darova i naravno, šaranih jaja. Sjećam se, ustajali smo rano, jer zec je rano donosio poklone u gnijezdo, i išli od kuće do kuće. Najprije kod strica *Pere*. On je uvijek sestri i meni davao po dvobanku, a nina *Manda* obvezno čokoladu, rijetkost u ono doba, i naravno jaje. I dok su im pokloni bili super, jaje je uvijek bilo »broća«, neoslikano i mjesničavo obojeno. Mama je jaja šarala voskom, ali nije baš bila vješta, ali kuća je bila na kraj sela pa su naša jaja uvijek bila najjača. Tetica je bila vještija od mame a bojila je i jaja u lukovici s otiscima prvog proljetnog cvijeta, a prava je umjetnica bila

teta *Živka Lekićeva* i tome jaju sam se uvijek rado vao. Svilois. Pa kad za Uskrs idemo na misu, ponesem naša i jaja od strine za tucanje, a svilois umotam u rupčić, da se ne razbije u džepu, i izvadim ga tek pred crkvom. Da se vidi.

Taj običaj, tucanja za Uskrs, dopratio nas je i u progonstvo.

I diljem Hrvatske naišao sam na pojam tucanja. Istina, nevezano za Uskrs već za suncokret. Kao novinar obilazio sam čitavu Slavoniju i bilježio događaje vezane za običaje, pa sam prije desetak godina, možda nešto manje, nazočio manifestaciji KUD-a »Seljačka sloga« u Šljivoševcima, koju su nazvali Suncokret mi urodio diko, a lokalni je pučki pjesnik dodao, milo janje, dođi na tucanje. Bilo je tu 7-8 KUD-ova iz okolice, a najljepše su pjevali domaćini, pa sam jednu snašu, moju vršnjakinju, zamolio za izjavu. Rekla je kako je to stari običaj u njihovom selu, kako se nekada, kada nije bilo kombajna, suncokret sjekao srpovima i tovario u zaprežna kola, a navečer bi prijatelji i rodbina došli na tucanje. Priručni alat je bio drveni štapić. Naravno, dolazili su momci i djevojke.

I da se ponovno vratimo Gibarcu i uskršnjem tucanju. Na fotografiji koju podastirem malo je njih danas među živima, više ih je pokojnih, ali za mlade čitatelje da kažemo da su tu, s desna na lijevo: *Živka Hornjak*, *Jela Šucina*, *Stanko Rezin*, *Jela Niketova*, *Marko Filin*, *Zlata Čolićeva*, *Ive Mandić*, *Mira Ugranova*, *Stipa Kolarić*, *Stipa Mališkov*, *Željko Žebić*, *Marica Fišerova* i *Mara Barišćeva*, *Marko Ivićev*, *Stipa Martinov*, *Tina Milašćev*, *Stipa Vinkov*, *Iva Mutavdžić*, *Šima Mandić* i *Grga Šucin*.

Slavko Žebić

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

POBIJEDILO ŠESTERO RECITATORA NA HRVATSKOM JEZIKU

Održana Zonska smotra recitatora u Subotici

Prošloga petka, 7. ožujka, u čitaonici Gradske knjižnice održana je Zonska smotra recitatora. Toga dana nastupilo je 90 najboljih recitatora iz općina: Apatin, Sombor, Bačka Topola, Kanjiža, Ada, Senta, Bečej, Mali Idoš i Subotica. Bio je to festival lijepog kazivanja stihova i svi koji vole poeziju mogli su uživati 'punim plućima'.

Na zonskoj smotri recitatora sudjelovalo je dvadeset šestero djece iz Subotice od kojih je čak sedmero recitiralo na hrvatskom jeziku. O ovom velikom uspjehu pisali smo u prošlom broju, ali rezultati su se nastavili nizati te je na Zonskoj smotri recitatora od njih sedmero čak šest osvojilo pravo sudjelovanja na višoj razini, na Pokrajinskoj smotri recitatora, koja će biti održana od 19. do 21. travnja u Sečnju.

Pobjednici mlađa skupina

tora uputiti čak 39 recitatora, što je nešto više od uobičajene kvote, a svoju su odluku prokomentirali time kako oni vrednuju kvalitetu, pa su zbog nje odlučili povećati broj nagrađene djece.

Hrvatska zajednica je, kako sam već navela, za ovu smotru kandidirala čak sedmero natjecatelja a gotovo su svi i prošli dalje. Pobjednici Zonske smotre recitatora koji su kazivali poeziju na hrvatskom jeziku su: Claudia Karan (Hrvatska čitaonica), Donna Karan (OŠ »Matko Vuković«) i Matea Rudinski (OŠ »Sveti Sava«) u prvoj kategoriji, Davorin Horvacki (Hrvatska čitaonica) i Petar Huska (Institut »Ivan Antunović«) u drugoj te Karla Rudić (Gimnazija »Svetožar Marković«) u trećoj skupini.

Ova vijest je za veselje i radost te čestitamo ponajprije samim recitatorima, ali i njihovim nastavnicima

koji su ih pripremali. Vjerujemo da će biti na visini zadatka i u travnju kada budu nastupali u Sečnju na Pokrajinskoj smotri. Želimo im puno sreće.

Pobjednici srednja skupina

No krenimo sve po redu. Pravila natjecanja na Zonskoj smotri recitatora su bila identična onima na Općinskoj smotri recitatora. Recitatori su bili podijeljeni u tri starosne skupine: mlađa (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole), srednja skupina (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole) i starija (srednjoškolci). Žiri je također bio tročlani, ove godine u sljedećem sastavu: Miodrag Petrović, glumac iz Novog Sada koji je i predsjedavao povjerenstvom, te profesorice Katalin Fazekaš iz Novog Sada i Katarina Čeliković iz Subotice.

Nakon višesatnog kazivanja poezije žiri je odlučio na Pokrajinsku smotru recita-

Pobjednici starija skupina

BOGATSTVO RAZLIČITOSTI

Raspisan međunarodni literarni, novinarski i likovni natječaj

Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavankuta organizira međunarodni nagradni, literarni, novinarski i likovni natječaj »Bogatstvo različitosti« za učenike osnovnih škola iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Mađarske kojim se želi potaknuti djecu na raspravu o temama suživota s drugima i drukčijima, te na razvijanje solidarnosti i povezivanje s vršnjacima iz različitih krajeva.

Tema novinarskog rada je »Kako nas različitosti obogaćuju«, a literarnoga i likovnog »Nijedan čovjek nije otok«.

Natječaj je otvoren do 10. travnja 2013. godine, a sve pristigle radove pažljivo će pročitati i vrednovati žiri koji će autore, autorice ili skupine autora, po tri najbolja rada u sve tri kategorije, nagraditi vrijednim nagradama 23. travnja 2013. godine, na Svjetski dan knjige i autorskih prava. Nagrade će biti podijeljene na svečanoj akademiji koja će biti održana u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu u 18 sati.

Upute za slanje radova

Svaki rad na poledini obvezatno mora sadržavati sljedeće podatke:

ime i prezime autora

razred

ime i kontakt podatke nastavnika (telefon, e-mail adresu)

ime i adresu škole

Literarni i novinarski radovi mogu biti pisati na jezicima zemalja sudionica natječaja, kao i jezicima nacionalnih manjina.

Radovi koji budu nepotpuno označeni ili ne budu sadržavali potrebne podatke, nažalost, neće biti uzeti u obzir.

Radove možete poslati poštom:

OŠ »Matija Gubec«

(za natječaj: »Bogatstvo različitosti«)

Marka Oreškovića 11a, 24214 Donji Tavankut ili na e-mail adresu: osmgubec@eunet.rs

Sutra uskrсне radionice na Dječjem odjelu Gradske knjižnice

Na Dječjem odjelu Gradske knjižnice u tijeku su pripreme za najveći kršćanski blagdan Uskrs.

Sutra od 9 i od 11 sati bit će održane dvije kreativne uskrсне radionice za djecu osnovnoškolskog uzrasta.

Po principu po kojem funkcioniraju i druge kreativne radionice, na ovom odjelu bit će organizirana i ova specijalna uskrсна radionica. Materijal za rad osigurava knjižnica, a gotove uratke djeca nose kući. Broj mjesta je ograničen, te na vrijeme treba rezervirati svoje mjesto. Cijena je nepromijenjena 150 dinara.

Informacije putem telefona: 024/ 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu.

Ne propustite ovu specijalnu kreativnu radionicu, probajte se u možda za vas novoj tehnici, uljepšajte sebi i svojim predstojeće velike blagdane. Dopustite si da iskažete svoju kreativnost i vještinu. Naučite nešto novo i zabavite se, poručuju iz Gradske knjižnice. Istodobno si možete posuditi i neku knjigu ili sudjelovati u kvizu za poticanje čitanja »Čitam i skitam«.

PETAK
15.3.2013.

06:10 Trenutak spoznaje (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 10:00 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 10:45 Vijesti iz kulture
 10:55 Skica za portret
 11:13 George Clark: Čudesne zamisli, dok. serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:39 Prkosna ljubav, telenovela
 13:26 Dr. Oz 2, talk-show
 14:06 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:35 Drugo mišljenje
 15:05 Znanstvena petica
 115:55 Lugarnica 22, serija
 16:45 Hrvatska uživo
 17:50 Putem europskih fondova
 18:10 Iza ekrana
 18:50 manjinski MOZAIK
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Ciklus filmova Krste Papića: Izabavitelj
 21:45 Počivali u miru, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:00 Vijesti iz kulture
 23:17 Filmski maraton: Kralj gubitnika, američki film
 00:57 Filmski maraton: Baskervilski pas, kanadski film (R)
 02:27 Dr. Oz 2, talk-show
 03:07 Reprizni program
 05:00 Skica za portret
 05:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
 05:25 George Clark: Čudesne zamisli, dokumentarna serija

05:25 Najava programa
 05:30 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav, telenovela
 07:00 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Nespretnjaković, crtani film
 --:-- Fleks: Veliko spremanje, crtani film
 --:-- Baltazar: Veseli most, crtani film
 07:30 Šaolinski paževi, crtana serija
 07:55 Teletubbies, animirana serija

08:20 Johnny i Johanna, serija za djecu
 08:45 Pseća ophodnja, serija za djecu i mlade
 09:10 Školski sat: "Povijest bolesti ili...kako pronaći pravi lijek?"
 10:00 Dolina sunca, serija
 10:45 Strani igrani film - hit
 12:50 Reprizni program
 13:15 Baskervilski pas, kanadski film
 14:45 Degraasi 1, serija
 15:10 Školski sat: "Povijest bolesti ili...kako pronaći pravi lijek?"
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Dolina sunca, serija
 17:20 Novi klinici s Beverly Hillsa 4, serija za mlade
 18:05 Briljanteen
 18:45 Crtani film
 19:00 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Nespretnjaković, crtani film
 --:-- Fleks: Veliko spremanje, crtani film
 --:-- Baltazar: Veseli most, crtani film
 19:30 Kriške sira 4, dokumentarna serija
 20:00 Tajne ljudskog uma, dokumentarna serija
 20:55 Knjiga ili život
 21:25 Opera box
 22:00 Markus Schirmer i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Nikše Bareze
 23:05 Lewis 5, mini-serija
 00:40 Retrovizor: Dr. House 8, serija
 01:25 Retrovizor: Ludi od ljubavi 2, serija
 02:10 Retrovizor: Seks i grad 5, humoristična serija
 02:35 Noćni glazbeni program

06:40 Animirani, crtana serija
 07:00 Monsuno, crtana serija
 07:25 TV izlog
 07:40 Kako vrijeme prolazi, serija R
 09:00 TV izlog
 09:15 Sila, serija R
 11:20 Zauvijek susjedi, R
 12:20 In magazin R
 13:00 Ninja ratnici, serija R
 13:30 Inspektor Rex, serija
 15:30 Ninja ratnici, serija
 16:00 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Lud, zbunjen, normalan
 21:05 K 1 World Cup GP final - Zagreb, prijenos
 23:30 Samo pucaj, igrani film
 01:20 Obdukcija izvanzemaljca, igrani film

03:05 Ezo TV, tarot show
 04:35 Cesta nade, igrani film
 06:20 Dnevnik Nove TV R
 07:10 Kraj programa

05.55 RTL Danas, (R)
 06.35 Ruža vjetrova, serija (R)
 07.25 Ben 10: Ultimate Alien
 07.50 Moji džepni ljubimci
 08.05 Yu-Gi-Oh!
 08.30 Virus attack
 08.45 TV prodaja
 09.00 Cobra 11, serija (R)
 10.00 Cobra 11, serija (R)
 11.00 TV prodaja
 11.25 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.45 Krv nije voda, serija (R)
 12.45 TV prodaja
 13.00 Ruža vjetrova, serija (R)
 13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 Cobra 11, akcijska serija
 15.55 Cobra 11, akcijska serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 21.10 Rambo 2, igrani film, akcijski
 23.05 Eurojackpot
 23.10 Dobar posao u Italiji, film, kriminalistički
 01.20 Ubojita zavjera - TV premijera, film, akcijski
 02.35 RTL Danas, (R)
 03.10 Kraj programa

SUBOTA
16.3.2013.

06:00 Drugo mišljenje (R)
 06:30 Najava programa
 06:50 Knjiga ili život
 07:20 Iza ekrana
 07:50 Hrvatska kronika BiH
 08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: The Last Challenge, američki film
 09:45 Tata mata: Devet, dokumentarna serija (R)
 10:20 Kućni ljubimci
 10:50 Vijesti iz kulture
 11:05 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Veterani mira, emisija
 13:20 Duhovni izazovi
 13:50 Prizma
 14:35 Eko zona
 15:05 Reporter: Milost, milost!
 16:00 Bjelokost, dok. film
 17:15 Znanstvene vijesti
 17:20 Kulturna baština:

Kneževi krčki
 17:35 Korizmena sjećanja, emisija pučke i predajne kulture
 18:05 Lijepom našom: Prelog
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 LOTO 7/39
 20:15 Do posljednjeg zбора
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Vijesti iz kulture
 22:40 Rat i mir, mini-serija
 00:25 Filmski maraton: Edison, američki film (R)
 02:00 Filmski maraton: The Last Challenge, američki film
 03:35 Bjelokost, dok. film
 04:25 Crvena kapela, dokumentarni film
 05:55 Skica za portret
 06:05 Lijepom našom: Prelog (1/2) (R)

04:40 Najava programa
 04:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
 05:30 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 06:15 Hamtaro, crtana serija
 06:40 Moj mali planet
 06:45 Wot wot's, crtana serija
 06:55 Matkova čudovišta, crtana serija
 07:10 Merlin 3, serija za djecu
 07:55 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Tajni jezik
 --:-- Danica i lisica turistika
 --:-- Tonko, Zvonko i prijatelji: Elvira, crtani film
 --:-- Brlug: Obrana

08:55 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - slalom (Ž), prijenos 1. vožnje
 09:55 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 1. vožnje
 11:10 Spotska popuna
 11:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - slalom (Ž), prijenos 2. vožnje
 12:10 Spotska popuna
 12:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 2. vožnje
 13:35 Holivudski safari, američki film
 15:30 Tajne ljudskog uma, dokumentarna serija
 16:20 Pozitivno
 16:50 Vanna, snimka koncerta
 17:55 Rukomet, SEHA Liga: Nexe - Izviđač, prijenos
 19:30 Kriške sira 4, dokumentarna serija
 20:00 Crvena kapela, dokumentarni film
 21:35 Koža u kojoj živim, španjolski film
 23:30 Retrovizor: Dr. House 8, serija

00:12 Retrovizor: Ludi od ljubavi 2, serija
 01:02 Retrovizor: Seks i grad 5, humoristična serija
 01:30 Noćni glazbeni program

07:10 In magazin R
 07:35 TV Izlog
 07:50 Angie, serija 2/9
 08:15 Okusi Hrvatske
 08:40 Zauvijek susjedi, R
 09:45 Animirani, crtana serija R
 10:10 Winx Club, crtana serija R
 10:35 Power Rangers Samurai, serija R
 11:00 Larin izbor, serija R
 13:00 Kako sam jeo gliste, igrani film
 14:35 Farma smijeha, film
 16:30 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Provjereno, R
 18:15 Lud, zbunjen, normalan
 18:45 Lud, zbunjen, normalan, serija R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Pritajena vatra, film
 22:05 Smrtonosna zona 2, igrani film
 23:55 Neograničena moć, igrani film
 02:10 Iskra, igrani film
 03:45 Ezo TV, tarot show
 05:15 Dnevnik Nove TV R
 06:05 Kraj programa

05:50 Bibin svijet, serija
 06:25 Yu-Gi-Oh!, (R)
 07:15 Virus attack
 07:35 Uvrnuti čupavci, animirana serija
 08:00 TV prodaja
 08:15 Učilica, kviz za djecu
 08:50 Galileo, emisija
 09:45 TV prodaja
 10:00 Boxboarders!, igrani film, komedija
 11:50 TV prodaja
 12:05 Zamjena, igrani film, komedija
 14:05 Oko delfina - TV premijera, film, drama
 16:10 Koledžicom po svijetu, prilično zabavna emisija
 17:15 Smrtonosnih 60
 17:50 Smrtonosnih 60
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, emisija
 20:00 Priča o mišu zvanom Despero, igrani film, animirani
 21:50 Svemoguća Evan, igrani film, komedija
 23:40 Nepozvani - TV premijera, film, horor
 01:20 Astro show, emisija uživo
 02:20 RTL Danas, (R)

02:55 Ubojita zavjera, igrani film, akcijski (R)
04:20 Kraj programa

**NEDJELJA
17.3.2013.**

HRT 1
07:05 Najava programa
07:25 Duhovni izazovi
08:00 Zlatna kinoteka: Rim, otvoreni grad - talijanski film
09:45 ni DA ni NE
10:35 Vijesti iz kulture
10:45 Biblija
10:55 Vrbovec: Misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 5, serija
16:30 Vrtlarica (R)
17:15 Igrani film
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:15 Odmori se, zaslužio si V - humoristična serija
21:55 Damin gambit, talk show
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:20 Počivali u miru, serija
00:05 Putem europskih fondova
00:25 Strani igrani film
02:10 Strani igrani film
04:30 Divlji u srcu 5, serija
05:20 Sve u 7!, kviz

HRT 2

05:20 Najava programa
05:25 Veterani mira, emisija
06:10 Normalan život, emisija
07:00 Moomini, crtana serija
07:25 Gradić Wakkaville, crtana serija
07:50 Završnica natjecanja
Vaclav Huml: Woo Hyung Kim (treća nagrada)
P.I.Čajkovski: Koncert za violinu i orkestar u D-duru
08:55 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
09:55 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 1. vožnje
11:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
12:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 2. vožnje
13:40 Do posljednjeg zbora

16:00 Olimp - emisija o sportu
16:55 Košarka, ABA Liga: Cedevisa - Cibona, prijenos
18:40 Športski prijenos ili snimka
19:00 Magazin LP
19:30 Kriške sira 5, dokumentarna serija
20:00 Zvezdani ratovi 5: Carstvo uzvraća udarac, američki film
22:05 Ciklus kulturnih filmova: Donesite mi glavu Alfreda Garcie, američki film
23:55 In Music Festival - Jarun: Archie Bronson Outfit, snimka koncerta
00:55 Retrovizor: Dr. House 8, serija
01:40 Retrovizor: Ludi od ljubavi 2, serija
02:25 Retrovizor: Seks i grad 5, humoristična serija
02:50 Noćni glazbeni program

nova

06:25 In magazin R
07:00 TV Izlog
07:15 Angie, serija 3/9
07:45 Okusi Hrvatske R
08:10 Zauvijek susjedi, R
08:40 Zauvijek susjedi, R
09:15 Ninja kornjače
09:40 Winx Club
10:05 Power Rangers Samurai
10:30 Larin izbor, serija R
12:30 Farma smijeha, film R
14:25 Ljubav iz snova, film
16:30 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
17:55 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:20 Smrtonosno oružje 4, igrani film
23:30 Pritajena vatra, film R
01:25 Neograničena moć, igrani film R
03:30 Smrtonosno oružje 4 igrani film R
05:25 Dnevnik Nove TV R
06:15 In magazin R (od petka)
06:40 Kraj programa

RTL

05:45 RTL Danas, (R)
06:20 Bibin svijet, serija (R)
06:55 Yu-Gi-Oh!, animirana serija (R)
08:10 Virus attack
08:30 Uvrnuti čupavci
09:00 TV prodaja
09:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
10:25 Koledžicom po svijetu, prilično zabavna emisija (R)

**HRT1 16.03.2013. 17:35
KORIZMENA SJEĆANJA,
emisija pučke i predajne
kulture**

GODINA PROIZVODNJE: 2007.
Što je ostalo sačuvano od nekadašnjih igara djece i mladih, dopuštenih tijekom korizme i kako su se tada uopće smjeli zabavljati? Kako se ljudi ponašaju tijekom korizme danas i koji su se novi oblici pučke pobožnosti tijekom zadnjeg desetljeća pojavili u selima zapadnog Srijema i okoliće Vinkovaca, doznajte u emisiji »Korizmena sjećanja«.

Naratorica: mr. sc. Miroslava Hadžihusejnović Valašek
Scenarij: mr. sc. Miroslava Hadžihusejnović Valašek i Aleksej Pavlovsky
Montaža: Nenad Vuković
Snimatelj: Dušan Vugrinec
Redatelj: Dražen Piškorić
Urednik: Aleksej Pavlovsky

11:30 Smrtonosnih 60, (R)
12:05 Smrtonosnih 60, (R)
12:45 TV prodaja
13:00 Priča o mišu zvanom Despero, igrani film, animirani (R)
14:50 Svemoguća Evan, igrani film, komedija (R)
16:40 Ljubav je na selu, dok. sapunica (R)
17:40 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo
20:00 Dobar posao u Italiji, film, kriminalistički
22:10 CSI: Miami, serija
23:05 CSI: Miami, serija
23:55 CSI: Miami, serija
00:45 Boxboarders!, igrani film, komedija (R)
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
03:55 Kraj programa

**PONEDJELJAK
18.3.2013.**

HRT 1

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:00 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
10:45 Vijesti iz kulture
10:54 Skica za portret
11:10 George Clark: Čudesne zamisli, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:39 Prkosna ljubav, telenovela
13:26 Dr. Oz 2, talk-show
14:06 Skica za portret

14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:33 Treća dob, emisija
15:05 Glas domovine
15:50 Sučevo novo ruho, serija (R)
16:31 Skica za portret
16:45 Hrvatska uživo
17:45 Kazalište u kući, humoristična serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički talk-show
22:15 Dnevnik 3
22:35 Vijesti iz kulture
22:52 Na rubu znanosti: Max Igan - Transhumanizam i korporatizam
23:45 Ludnica u Clevelandu 2, humoristična serija
00:05 Barun i mali, američki film (R)
01:40 Samohrani otac, serija
02:30 Lovci na natprirodno 5, serija
03:10 Dr. Oz 2, talk-show
03:50 Skica za portret
03:55 Jelovnici izgubljenog vremena: Ništa nježnije od mesa
04:15 Ljubi s ljubavlju, snimka koncerta (R)
05:25 George Clark: Čudesne zamisli, dok. serija

HRT 2

06:10 Najava programa
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Šaolinski paže
07:55 Teletubbies
08:20 Johnny i Johanna, serija
08:45 Amika, serija
09:10 Školski sat
09:58 Dolina sunca, serija

10:43 Ljubi s ljubavlju, snimka koncerta
11:53 Jelovnici izgubljenog vremena: Ništa nježnije od mesa
12:13 Nedjeljom u dva (R)
13:13 Barun i mali, američki film (R)
14:48 Degraasi 1, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Lijepom našom: Prelog
18:25 Generacija Y: Propuštene prilike i odluke
19:00 Crtani film
19:10 Mala TV:
19:40 Kriške sira 5, dokumentarna serija
20:10 Turistička klasa
20:45 Vojvotkinja, britanski film
22:35 Samohrani otac, serija
23:25 Zločinački umovi 6
00:10 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 6, serija
00:35 Lovci na natprirodno 5, serija
01:15 Retrovizor: Zaštitnica svjedoka 3, serija
02:00 Retrovizor: Ludi od ljubavi 2, serija
02:50 Retrovizor: Seks i grad 6, humoristična serija
03:18 Noćni glazbeni program

nova

06:35 Animanijaci
06:55 Monsuno, crtana serija
07:20 TV izlog
07:35 Kako vrijeme prolazi, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Inspektor Rex, serija R
10:10 Inspektor Rex, serija R
11:05 Larin izbor, serija R
12:05 In magazin vikend R
12:50 Zauvijek susjedi, R
13:20 Ninja ratnici, serija R

13:50 Inspektor Rex, serija
 15:50 Ninja ratnici, serija
 16:20 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Sila, serija
 22:00 Larin izbor, serija
 23:00 Večernje vijesti
 23:20 Mentalist, serija
 00:20 Duboko modro more, igrani film
 02:15 Sheena, kraljica džungle
 03:15 Mentalist, serija R
 04:00 Inspektor Rex, serija R
 04:45 Ezo TV, tarot show
 05:45 Dnevnik Nove TV R
 06:35 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
 06:55 Ben 10: Ultimate Alien
 07:20 Moji džepni ljubimci
 07:40 Yu-Gi-Oh!
 08:05 Virus attack
 08:20 TV prodaja
 08:35 Cobra 11, serija (R)
 09:30 Cobra 11, serija (R)
 10:30 TV prodaja
 10:45 Dobar posao u Italiji, film, kriminalistički (R)
 12:55 TV prodaja
 13:10 RTL Extra Magazin
 14:00 Krv nije voda, serija (R)
 15:00 Cobra 11, akcijska serija
 15:55 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:10 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:00 Sulejman Veličanstveni
 22:00 RTL Vijesti
 22:20 Ljupke kosti, igrani film, drama/ triler
 00:40 Dolazak, serija
 01:30 Dolazak, serija
 02:15 Astro show
 03:15 CSI: Miami, serija (R)
 04:00 CSI: Miami, serija (R)
 04:40 RTL Danas, (R)
 05:15 Kraj programa

UTORAK 19.3.2013.

06:08 Znanstvena petica
 06:38 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 10:00 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 10:45 Vijesti iz kulture
 10:54 Skica za portret
 11:10 George Clark: Čudesne

zamisli, dok. serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:39 Prkosna ljubav
 13:26 Dr. Oz 2, talk-show
 14:06 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:33 Među nama
 15:03 Najava programa
 15:05 Kulturna baština: Utvrde oko Benkovca
 15:20 Fotografija u Hrvatskoj
 15:50 Sučevo novo ruho, serija (R)
 16:31 Skica za portret
 16:45 Hrvatska uživo
 17:45 Kazalište u kući, humoristična serija
 18:20 8. kat, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Paravan
 21:05 Ciklus hrvatskog filma: Kamenita vrata
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:22 Pakleni Malone, američki film
 00:55 Ubojstvo među prijateljima, američki film (R)
 02:20 Samohrani otac, serija
 03:10 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 03:50 Lovci na natprirodno 5, serija
 04:30 Dr. Oz 2, talk-show
 05:10 Skica za portret
 05:25 George Clark: Čudesne zamisli, dok. serija

05:25 Najava programa
 05:30 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV:
 07:30 Šaolinski paževi
 07:55 Teletubbies
 08:20 Johnny i Johanna, serija
 08:45 Amika, serija za djecu
 09:10 Školski sat
 10:00 Dolina sunca, serija
 10:45 Vojvotkinja, britanski film
 13:20 Ubojstvo među prijateljima, američki film (R)
 14:45 Degrassi 1, serija
 15:10 Školski sat
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Dolina sunca, serija
 17:20 Damin gambit, talk show
 18:00 ni DA ni NE
 18:50 Crtani film
 19:00 Mala TV:
 19:30 Kriške sira 5, dokumentarna serija
 20:00 Na kraju dana, britanski film
 22:15 Samohrani otac, serija

23:05 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 23:45 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 6, serija
 00:05 Lovci na natprirodno 5, serija
 00:45 Retrovizor: Zaštitnica svjedoka 3, serija
 01:30 Retrovizor: TračERICA 3
 02:10 Retrovizor: Seks i grad 6, humoristična serija
 02:38 Noćni glazbeni program

06:45 Animanijaci, R
 07:10 Animanijaci
 07:35 Monsuno, crtana serija
 08:00 TV izlog
 08:15 Kako vrijeme prolazi, serija R
 09:35 TV izlog
 09:50 Sila, serija R
 11:05 Larin izbor, serija R
 12:05 In magazin R
 12:50 Zauvijek susjedi, R
 13:20 Ninja ratnici, serija R
 13:50 Inspektor Rex, serija
 15:50 Ninja ratnici, serija
 16:20 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Sila, serija 55/135
 22:00 Larin izbor, serija
 23:00 Večernje vijesti
 23:20 Mentalist, serija
 00:20 Trči, debeli, trči, film
 02:15 Sheena, kraljica džungle, serija
 03:15 Mentalist, serija R
 04:00 Inspektor Rex, serija R
 04:45 Ezo TV, tarot show
 05:45 Dnevnik Nove TV R
 06:35 Kraj programa

05:55 RTL Danas, (R)
 06:35 Ruža vjetrova, serija (R)
 07:20 Ben 10: Ultimate Alien
 07:45 Moji džepni ljubimci
 08:05 Yu-Gi-Oh!
 08:30 Virus attack
 08:45 TV prodaja
 09:00 Cobra 11, serija (R)
 10:00 Cobra 11, serija (R)
 11:00 TV prodaja
 11:25 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11:45 Krv nije voda, serija (R)
 12:45 TV prodaja
 12:55 Ruža vjetrova, serija (R)
 13:55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15:00 Cobra 11, akcijska serija
 15:55 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas

19:10 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:00 Sulejman Veličanstveni
 22:00 RTL Vijesti
 22:20 Peh do daske, film, romantična komedija
 00:20 Ljupke kosti, igrani film, drama/ triler (R)
 02:35 Astro show
 03:35 Dolazak, serija (R)
 04:15 Dolazak, serija (R)
 04:55 RTL Danas, (R)
 05:35 Kraj programa

SRIJEDA 20.3.2013.

06:08 Među nama
 06:38 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 10:45 Vijesti iz kulture
 10:54 Skica za portret
 11:10 George Clark: Čudesne zamisli, dok serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:39 Prkosna ljubav
 13:26 Dr. Oz 2, talk-show
 14:06 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:33 Riječ i život, religijski program
 15:03 Najava programa
 15:05 Indeks, emisija
 15:50 Sučevo novo ruho, serija (R)
 16:31 Skica za portret
 16:45 Hrvatska uživo
 17:45 Kazalište u kući, humoristična serija
 18:20 8. kat, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 LOTO 7/39
 20:15 U potrazi za Markom Polom, dok. serija
 21:10 Globalno sijelo
 21:40 Horizonti, vanjsko politički magazin
 22:35 Dnevnik 3
 22:55 Vijesti iz kulture
 23:12 Drugi format
 00:00 Ludnica u Clevelandu 2, humoristična serija
 00:20 La vie apres l'amour, kanadski film
 02:15 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 02:55 Lovci na natprirodno 5, serija
 03:35 Dr. Oz 2, talk-show
 04:15 Skica za portret
 04:20 Jelovnici izgubljenog vremena:
 04:40 Drugi format

05:25 George Clark: Čudesne zamisli, dok. serija

05:25 Najava programa
 05:30 Vrtovi svijeta 1, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV:
 07:30 Šaolinski paževi
 07:55 Teletubbies
 08:20 Johnny i Johanna, serija
 08:45 Amika, serija za djecu
 09:10 Školski sat
 10:00 Dolina sunca, serija
 10:45 Ciklus hrvatskog filma: Kamenita vrata, hrvatski film
 12:25 Eko zona (R)
 13:05 La vie apres l'amour, kanadski film
 14:45 Degrassi 1, serija
 15:10 Školski sat
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Dolina sunca, serija
 17:20 Mala TV:
 17:55 Vaterpolo, EL: Jug - ?, prijenos
 19:30 Kriške sira 5, dokumentarna serija
 20:00 Nadstojnik, američki film
 21:30 Top Gear 14, dokumentarna serija
 22:20 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 23:05 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 6, serija
 23:30 Lovci na natprirodno 5, serija
 00:15 Retrovizor: Zaštitnica svjedoka 3, serija
 01:00 Retrovizor: TračERICA 3, serija
 01:45 Retrovizor: Seks i grad 6, humoristična serija
 02:10 Noćni glazbeni program

06:45 Animanijaci
 07:10 Animanijaci
 07:35 Monsuno, crtana serija
 08:00 TV izlog
 08:15 Kako vrijeme prolazi, serija R
 09:35 TV izlog
 09:50 Sila, serija R
 11:05 Larin izbor, serija R
 12:05 In magazin R
 12:50 Zauvijek susjedi, R
 13:20 Ninja ratnici, serija R
 13:50 Inspektor Rex, serija
 15:50 Ninja ratnici, serija
 16:20 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Sila, serija
 22:00 Larin izbor, serija

23:00 Večernje Vijesti
23:20 Mentalist, serija
00:20 Divlja igra 2, igrani film
02:10 Sheena, kraljica džungle, serija
03:10 Mentalist, serija R
03:55 Inspektor Rex, serija R
04:55 Ezo TV, tarot show
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
06.30 Ruža vjetrova, serija (R)
07.20 Ben 10: Ultimate Alien
07.45 Moji džepni ljubimci
08.00 Yu-Gi-Oh!
08.25 Virus attack
08.55 Cobra 11, serija (R)
09.55 Cobra 11, serija (R)
10.55 TV prodaja
11.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.40 Krv nije voda, serija (R)
12.55 Ruža vjetrova, serija (R)
13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti
22.20 Kost, serija
23.15 Kost, serija
00.10 Peh do daske, film, (R)
02.00 Astro show
03.00 RTL Danas, (R)
03.40 Kraj programa

ČETVRTAK 21.3.2013.

06:08 Riječ i život
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
10:00 Vrtovi svijeta 1
10:54 Skica za portret
11:10 dokumentarni programi stila života (dom i dizajn)
12:00 Dnevnik 1
12:39 Prkosna ljubav
13:26 Dr. Oz 2, talk-show
14:06 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:33 Trenutak spoznaje
15:05 Pozitivno
15:50 Sučevo novo ruho, (R)
16:31 Skica za portret
16:45 Hrvatska uživo
17:45 Kazalište u kući, serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Oči u oči, dok.film
20:50 Spektr, unutrašnje politički magazin
21:40 Paralele, vanjsko politička emisija
22:10 Pola ure kulture
22:50 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:27 The Patriot, američki film
01:00 Prozor u dvorište, američki film (R)
02:26 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija

03:06 Lovci na natprirodno 5, serija
03:46 Dr. Oz 2, talk-show
04:26 Skica za portret
04:30 Jelovnici izgubljenog vremena
04:50 Pola ure kulture
05:20 dokumentarni programi stila života (dom i dizajn)

05:25 Najava programa
05:30 Vrtovi svijeta 1
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Šaolinski paževi
07:55 Teletubbies
08:20 Johnny i Johanna, serija
08:45 Amika, serija za djecu
09:10 Školski sat
09:58 Dolina sunca, serija
10:45 Nadstojnik, američki film
12:10 Na rubu znanosti: Transhumanizam i korporatizam
13:20 Prozor u dvorište, američki film (R)
14:46 Degrassi 1, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 U potrazi za Markom Polom, dok. serija
18:10 Globalno sijelo
18:35 Mala TV:
19:10 Nogomet - kvalifikacije za SP 2014. - emisija uoči nogometne utakmice Hrvatska - Srbija
20:00 Divlja meta, britanski film

21:40 Nove avanture stare Christine 5, serija
22:05 Nove avanture stare Christine 5, serija
22:30 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
23:15 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 6, serija
23:40 Lovci na natprirodno 5, serija
00:20 Retrovizor: Zaštitnica svjedoka 3, serija
01:05 Retrovizor: Tračnica 3
01:45 Retrovizor: Seks i grad 6, humoristična serija
02:10 Noćni glazbeni program

06:45 Animanijaci
07:10 Animanijaci
07:35 Monsuno, crtana serija
08:00 TV izlog
08:15 Kako vrijeme prolazi, serija R
09:50 Sila, serija R
11:05 Larin izbor, serija R
12:05 In magazin R
12:50 Zauvijek susjedi, R
13:20 Ninja ratnici, serija R
13:50 Inspektor Rex, serija
15:50 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
22:00 Provjereno
23:05 Večernje Vijesti
23:25 Mentalist, serija
00:25 Astonautova žena, film

02:25 Sheena, kraljica džungle, serija
03:20 Mentalist, serija R
04:00 Inspektor Rex, serija R
04:45 Ezo TV, tarot show
05:45 Lud, zbunjen, normalan R
06:20 Dnevnik Nove TV R
07:10 Kraj programa

05.55 RTL Danas, (R)
06.35 Ruža vjetrova, serija (R)
07.25 Ben 10: Ultimate Alien
07.50 Moji džepni ljubimci
08.05 Yu-Gi-Oh!
08.30 Virus attack
09.00 Cobra 11, serija (R)
10.00 Cobra 11, serija (R)
11.00 TV prodaja
11.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.05 Krv nije voda, serija (R)
13.00 Ruža vjetrova, serija
13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.05 RTL Vijesti
22.30 CSI: NY, serija
23.20 CSI: NY, serija
00.10 Kost, serija (R)
01.05 Kost, serija (R)
01.55 Astro show, emisija uživo
02.55 RTL Danas, (R)
03.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorokom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorokom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorokom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

Generalka uz pobjedu od 4 - 2

SONTA – U posljednjoj pripremnoj utakmici prije početka proljetnog dijela Međuopćinske nogometne lige Sombor, Dinamo je ugostio ekipu Jedinstva iz Ribareva. Utakmica protiv ne tako jakog po znanju, ali vrlo borbenog protivnika poslužila je treneru Tadijanu za provjeru mogućnosti nogometaša koji su u prethodnim susretima imali manju minutažu u igri. Početna inicijativa pripala je gostima, ne zadugo. Sončani su nakon desetak minuta nametnuli gostima svoju već prepoznatljivu igru. Srednji red pojačao je pritisak, stvo-

ren je veliki broj prigoda, no rezultat je ostao nepromijenjen sve do 35. minute. Tada su Dinamovi navijači zapljeskali pravom euro-zgoditku. S udaljenosti od tridesetak metara bljesnula je desnica Marka Vidakovića i lopta je završila u gornjem lijevom kutu gostujućeg vratara za prednost od 1-0. Za 2-0 Tadijan je realizirao opravdano dosuđen jedanaesaterac. U drugom poluvremenu na teren su istrčale i sve pričuve. U tom razdoblju gosti su dva puta svladali Dinamova vratara, ali je s druge strane i pričuvni igrač Karajkov u dva navrata atraktivnim udarcima zatresao mrežu Jedinstva. »Prezadovoljan sam današnjom utakmicom. Lakši protivnik od prethodnih omogućio mi je isprobavanje novih varijanti, uz maksimalno opterećenje nogometaša koji su do sada imali manju minutažu u igri. Rezultat nam nije bio u prvom planu, bitnije mi je što je ova utakmica pokazala kako imamo 18 – 19 igrača na koje u svakom momentu mogu najozbiljnije računati«, rekao je poslije utakmice trener Željko Tadijan.

I. A.

Zrinjski 1932 – Subotica

SUBOTICA – Prvi susret proljetnog nastavka prvenstva Gradske nogometne lige NK Zrinjski 1932 odigrat će u subotu 16. ožujka od 15,30 sati na domaćem terenu u Aleksandrovu. Protivnik »plavo-bijelima« bit će favorizirana momčad Subotice, lider tablice.

PLIVANJE

Prvenstvo Srbije

NOVI SAD – Proteklog vikenda plivači Spartaka su nastupili u Novom Sadu na prvenstvu Srbije za pionire i mlađe pionire i

na međunarodnom plivačkom mitingu u Hodmezovasarhelyu (Mađarska).

Plivači Spartaka su i ove godine bili uspješni zauzevši treće mjesto ekipno u konkurenciji mladih pionira ispred ekipa Vojvodine i Novog Sada. Najuspješniji plivač Spartaka je bio Novak Savić koji je osvojio 4 zlatne medalje (50 slobodno, 100 slobodno, 100 leđno i 200 leđno), dok je muška štafeta 4 x 50 slobodno u sastavu: Savić, Hajagoš, Radanović, Kaloserović zauzela 3. mjesto. Plivač Spartaka Andrej Barna nastupio je na međunarodnom mitingu u Mađarskoj gdje je u disciplini 200 metara slobodno zauzeo 2. mjesto u apsolutnoj kategoriji s vremenom 1,58,33 što je ujedno i norma za odlazak na Olimpijske igre mladih koje će se održati u srpnju u Utrechtu (Nizozemska). Pored Andreja Barne prije mjesec dana u disciplini 200 metara delfin normu je isplivao i Filip Hunjadi.

ODBOJKA

Golubice u polufinalu

PANČEVO – Gostujućom pobjedom protiv Dinama (3-2) odbojkašice Spartaka izborile su plasman u polufinale doigravanja za naslov prvaka ženske Superlige. Najbolje u redovima »golubica« bile su Helić i Olujić s 18 odnosno 13 osvojenih poena.

HOKEJ I KLIZANJE

Nastavak sezone

SUBOTICA – Iako ledene plohe više nema na Gradskom klizalištu, hokejaši Spartaka nastavljaju sezonu igrajući susrete na gostujućim terenima. Kadetska momčad U17 igrala je prijateljske susrete u Sarajevu, dok su selekcije U14 i U12 nastupile u Budimpešti i Segedinu u susretima prvenstvenih doigravanja.

Temeljem članka 20.i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br 135/04, 36/09) i članka 44. Odluke o gradskoj upravi Grada Subotica, (»Sl. list grada Subotica« br.6/2010), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj,

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: PODNO SKLADIŠTE S PRATEĆIM OBJEKTIMA na katastarskoj parceli 37032 ko Donji Grad, Investitora »Granolis« DOO Novi Sad, Narodnog fronta br. 55.

Javni uvid po podnesenom zahtjevu osiguran je od 15.3.2013 do 4.4.2013. godine u prostorijama Gradske uprave - Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10-12 sati.

Javna prezentacija i rasprava po podnesenom zahtjevu nositelja projekta bit će održana 5. travnja 2013. godine u prostorijama Stare gradske kuće, soba 226 II. kat s početkom u 12 sati.

Stvaranje novih šampionki

Treneri Zoran Ivanović i Nada Drakulić godinama stručno rade s najmlađim vježbačicama

Konsolidiranjem redova i stvaranjem novog sportskog kolektiva pod nazivom Sokolsko društvo Spartak, prema riječima glavnog trenera i nekadašnjeg subotičkog olimpijca *Zorana Ivanovića*, otvara se na ovim prostorima lijepa perspektiva ženske gimnastike u bliskoj budućnosti u kojoj se već mogu očekivati i prvi, ozbiljniji sportski rezultati. Lijep povod da se posveti malo više prostora jednom od najvažnijih baznih sportova, koji je zbilja neopravdano uvijek u sjeni tzv. velikih i atraktivnih sportova poput nogometa, košarke ili tenisa.

ZORAN IVANOVIĆ, trener

»Naše djevojčice do osam godina već treću godinu uzastopno su prvakinja Pionirske lige Srbije, što samo potvrđuje kako ima stručnog sluha i volje za rad na duge staze, ali bi s druge strane trebalo malo više povesti računa o razvoju i unapređivanju uvjeta za rad u dvorani u kojoj male gimnastičarke svakodnevno

marljivo treniraju. Suvremena gimnastika se strelovito razvija, osobito po pitanju tehničke infrastrukture, a mi još uvijek vježbamo na nekim spravama na kojima sam se ja spremao za Olimpijadu u Munchenu 1972. godine. Istina je kako su drugi sportovi mnogo više atraktivniji i imaju konkretnog marketinškog prostora za konstantno ulaganje, ali opet mislim kako bi gimnastika, kao temeljiti bazni sport, uz plivanje i atletiku, trebala imati malo drugačiji tretman u današnjem društvu, jer se iz njenih redova najprije regrutiraju sportaši za sve druge sportove. Bavljenjem gimnastikom u najranijem djetinjstvu dobiva se pravilno držanje, korekcija ostalih dijelova tijela, a konačno i medicina će imati manje posla ukoliko se djeca budu pravilno razvijala. Na svu sreću Vojvodina prednjači u gimnastičkom sportu u Srbiji, osobito u ženskoj konkurenciji, gdje se uz Novi Sad, koji je svojevrsna perjanica, ističu i centri u Senti, Srijemskoj Mitrovici,

Zrenjaninu i konačno u našem gradu koji je već desetljećima u samom vrhu, osobito kada je u pitanju rad s najmlađim natjecateljicama. Ove sezone izvodimo jednu posve novu, mladu generaciju i učinit ćemo sve kako bi ponovno osvojili primat najboljih u državi i nastavili kontinuitet uspješnosti«, rekao nam je trener i vrstan gimnastički pedagog Zoran Ivanović.

MARIJA ALAPOVIĆ, gimnastičarka

Osmogodišnja gimnastičarka Sokolskog društva Spartak *Marija Alapović* već četiri godine se aktivno bavi ovim lijepim bazičnim sportom, a prvi rezultati najljepša su nagrada za golemi uloženi trud.

»Mnogo mi se sviđa ovaj sport, i nije mi teško svakodnevno učiti nove gimnastičke elemente i raditi sve što nas uči naš trener Zoran Ivanović. Najviše volim vježbati na gredi zbog zvijezdi i u parteru zbog skokova i salta. Treninzi su ponekad teški, ali

se sve to da izdržati u velikoj ljubavi prema gimnastici. Osvojena zlatna medalja na Finalu državnog prvenstva u parteru i još nekoliko pobjedničkih postolja najljepša su mi nagrada za moje bavljenje sportom koji toliko volim. Trenutačno se pripremamo za nastup na natjecanju tzv. Prve selekcije i voljela bih jednoga dana postati državna reprezentativka i nastupati na velikim natjecanjima«, rekla nam je mala vježbačica *Marija Alapović*, prekinuvši na trenutak trening.

NADA DRAKULIĆ, trener

Na pitanje kada je optimalno vrijeme za početak bavljenja ženskom gimnastikom, trener *Nada Drakulić* ističe:

»Smatramo kako je žensko dijete u dobi od tri i pol do četiri godine već spremno za početak bavljenja gimnastikom, s time što naša djeca u natjecateljski pogon ulaze već sa šest godina starosti. Naravno, potrebno je najmanje godinu, godinu i pol kontinuiranog rada i vježbanja tijekom kojeg se male gimnastičarke navikavaju na osnove treninga i natjecateljske discipline bez koje niti ne može biti ozbiljnih rezultata i sportskih dostignuća. Zahvaljujući svojim predispozicijama u ranijem uzrastu djevojčice brže stasavaju i sportski sazrijevaju nego dječaci, ali je i njihov natjecateljski vijek znatno kraći i najčešće traje negdje do puberteta. Također, zbog svoje ranije zrelosti mislim kako je mnogo lakše raditi s djevojčicama nego s dječacima u ovom starosnom uzrastu do deset godina«, zaključila je priču o Sokolskom društvu Spartak trener *Nada Drakulić*.

POGLED S TRIBINA

Tenzije

Tjedan dana je ostalo do novog povijesnog susreta prvih susjeda, Hrvatske i Srbije, koji će se odigrati sljedećeg petka u Zagrebu. A sljedeća sedmica donijet će još više podizanje ionako velike tenzije koja prati ovaj kvalifikacijski susret skupine za plasman na sljedeće Svjetsko prvenstvo u Brazilu 2014. godine. Tenzije sve većih razmjera u medijskim opservacijama i prognozama jakosnih mogućnosti dva velika rivala. Ogljed na Maksimiru budi sjećanja na sličan povijesni duel koji se odigrao prije 14 godina (1999.), kada su gosti uspjeli ostati neporaženi (2-2) i s osvojenim bodom potvrditi plasman na Euro 2000 u Belgiji i Nizozemskoj, jedino veliko natjecanje (uz SP u Južnoj Africi 2010.) na kojemu od osamostaljenja Hrvatska nije sudjelovala. Iako je prošlo mnogo godina, kod nogometnih zaljubljenika s obje strane još uvijek su bistra sjećanja na fantastičan susret u kojemu je bilo svega što čini ovaj momčadski sport jedinstvenim u odnosu na sve druge. No, što je mnogo važnije, taj prvi povijesni susret završio se bez ikakvih incidenata, što bi moralo biti imperativ i za ovaj drugi povijesni duel na istom stadionu. Osobito zato što je UEFA rigorozno zaprijetila ozbiljnim sankcijama nacionalnim nogometnim savezima Srbije i Hrvatske, ukoliko bude bilo problematičnih događanja na susretima u njihovim glavnim gradovima. Odlukom da se zabrani gostovanje i nazočnost na stadionu navijačima gostujućih timova, učinjen je veliki korak prema prvoj liniji obrane od mogućih incidenata.

Sve ostalo je u nogama igrača na obje strane, pa neka u fer igri na terenu pokažu tko je trenutačno bolji.

A tenzije neka ostave po strani...

D. P.

NOGOMET

Poraz Hajduka

Istrijani su se ponovno pokazali neugodnim gostima na Poljudu, nanevši još jedan poraz Hajduku (2-1). Dinamo je neodlučenim rezultatom protiv Osijeka (0-0) još više uvećao bodovnu prednost.

Ostali rezultati 23. kola: Lokomotiva – Zadar 4:1, Split – Zagreb 4:1, Rijeka – Inter 2:1, Slaven – Cibalia 0:2

Tablica: Dinamo 51, Hajduk, Lokomotiva 39, Split, Rijeka 37, Slaven 32, Osijek 29, Istra 1961 26, Cibalia, Zadar 23, Zagreb 22, Inter 20

KOŠARKA

Tri pobjede

Zadrani su konačno zabilježili pobjedu (Radnički 75:68), Cedevita prekinula seriju neuspjeha (Krka 63:62), a uspješna je bila i Cibona (Olimpija 74:62). Jedini neuspješni

hrvatski predstavnik u 24. kolu ABA lige bio je Split, koji je uvjerljivo poražen od Budućnosti 66:47. Zadar i Split se i dalje nalaze u opasnoj zoni ispadanja iz Regionalne košarkaške lige.

SKIJANJE

Kostelić prvi u Kranjskoj Gori

Pobjedom u slalomskejoj utrci Svjetskog kupa voženoj prošle nedjelje u Kranjskoj Gori, najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić zabilježio je 26 pobjedu u karijeri i 58 pobjedničko postolje. Ovom pobjedom upisao je svoje ime među deset najuspješnijih skijaša svih vremena.

TENIS

Čilić u 3. kolu Indian Wellsa

Najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić s uspjehom je započeo nastup na ATP turniru iz Masters serije 1000, pobijedivši Španjolca Ramosa (7:6, 6:2) u 2. kolu turnira u Indian Wellsu.

HOKEJ

Medvjedi bez polufinala

Hrvatski prvak Medveščak nije uspio izboriti sedmi susret pred svojim gledateljima nakon poraza u Salzburgu i konačnim skorom od 2-4 u seriji protiv RB Salzburga oprostili su se od plasmana u polufinale doigravanja za prvaka EBEL lige. Zanimljivo, tri susreta Medvjedi su izgubili u produžecima nakon neodlučenih rezultata u regularnom dijelu.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Proizivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište i podrum kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – spremala, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme

ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170 i 024-525-373.

Predajem sate: engleskog jezika, AutoCAD-a, ArchiCAD-a, 3Ds Max Desing-a. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem Nintendo Wii za 100 eura + 2 igrice. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem dva kauča i dvije fotelje, može i pojedinačno, usisavač Vox 1400W, žensku bundu od nerca boj 44. Tel.: 024/557-531 i 061/231-19-14.

U najljepšem dijelu Kertvaroša prodajem dio obiteljske kuće, poseban ulaz, cca 64m². Potrebna adaptacija. Cijena 14.000 eura. Postoji struja, voda, kanalizacija, mogućnost priključka na plin. Tel.: 024-572-875, 063/8838747.

Prodajem umjetničku sliku »Sofa« – ulje na platnu akademskog slikara Tilića. Cijena 1.500 eura. Tel.: 065 429 4097.

Povoljno izdajem veliko dvorište pogodno za parkiranje kamiona, većih vozila pa čak i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici, čuvano 0-24 h. Tel.: 064/9640745.

Prodajem stambeno poslovni prostor u strogom centru Subotice – Petra Drapšina 2, u površini od cca 48 m². Tel.: 063/75-44-440.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen tehnology. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496.

Prodaju se tvornički univerzalni skoro nov cirkular, nov el. šporet s ravnom pločom HANSA, ZOB, spavaća starinska bunjevačka soba i oprema, nošnje, trpezarijski stol, stolice, tepih i sl. i moderna venčanica. Tel.: 060053570 ili 024-532570.

Prodajem bilijar stol – karambol iz 1875. godine, antikvit, veoma očuvan s 3 x 3 kugle od original slonovače. Rezervna čoja iz Amerike. Od 1983. godine uopće nekoristišten, za 3500 eura. Tel.: 024-572-875 ili 063-8838747.

Izdaje se dvosobni namješten stan na Proizivci. Tel.: 069 - 2887213.

Prodajem priručnike za pripremu državne mature u RH i to: matematika, hrvatski, engleski, te biologija, fizika, kemija. Zvati 063 - 8820654.

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peč, priključak na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Izdaje se dvosobni namješteni stan u Subotici, na Proizivci, Blaška Rajića 30. Tel.: 024 4566-950.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² – 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

ČESTITAMO: ROĐENJE JOSIPE KUTUZOV

Tamburaško slavlje tek će uslijediti

Obitelj dobro poznatog glazbenika *Branka Kutuzova*, člana sastava Hajo, dobila je novog člana. Kćer *Josipa* rodila se 20. veljače, te sada Kutozovi imaju šesteročlanu obitelj. Najstarija kćer je *Martina* s 12 godina, *Marko* ima 8, *Anđela* 5 godina i kako sazajemo, željno su iščekivali rođenje male sestriće.

Majka *Bojana* otkriva nam kako je sve s trudnoćom i porodom prošlo u redu:

»Ovaj, četvrti put je dragi Bog dao da porođaj prođe brže i lakše nego ranije. Izgleda da se i beba žurila da što prije bude s nama. Podršku mi je dao suprug, nakon izlaska iz bolnice došla mi je i mama pomoći, no ni *Martina* više nije mala pa je savjesno sudjelovala. Sada baš uživamo u šestero«, kaže radosna *Bojana*.

Otac *Branko* kaže kako su sva djeca jedva čekala izlazak majke i bebe iz bolnice:

»Nisu mogli dočekati, divno su je prihvatili, tako se i ophode prema bebi. Uskoro slijedi krštenje, 17. ožujka u Velikoj crkvi pod vodstvom našeg župnika vlč. *Beretića*. Pozvali smo rodbinu, kolege i prijatelje. Dva dana kasnije je *Josipin* imendan. Zbog korizme klasičnog slavlja nije bilo, no bit će poslije, održat ćemo na muški način uz kolege, tamburaški«, najavljuje *Branko* koji s troje djece, uza svih obveza s vrtićem, školom i glazbenom školom nije ni imao prostora za odsustvo. Ali, dojam iz doma Kutuzovih je da im je svaki novi dan s malom *Josipom* svojevrsno slavlje.

N. Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Firme zabadavad a gaće na lizing

Faljen Isus
čeljadi moja,
ja evo uvati-
jo malo vrimenta pa
sidim u ambetušu i
gledam priko u ovu
našu zadrugu što
su je već osam puta
prodali i mislim se
koliko je tu svita
radilo i kruc zara-
đivalo, no ne kažem, bilo je i

kadgod lopova, al su joj sad ovi škulovani došli do glave. Nikoji dan sam čuo da čedu je ovi našim »paorima« i da nečedu podilit akcije ovima što su je stvorili jel ova bosnjačka zadruga nije na tuđoj zemlji opravljena nego je zemlja kupovana. Baš sam bisan ne samo zato što mi je tu otac radijo cijo vik, već zato što se ti »naši« svađali za Agrokombinat i podilili akcije zato što su tamo glavešine radile a ovima koji su radili i gradili će to malo sirotinje uzet zabadavad. Znae šta mi smeta? E sad ću Vam kazat.

To mi smeta što su to ljudi brez duše, oni se izdogovaraje, posli odu u crkvu pomole se i njima je oprošteno, a mi što nemamo već ni kruva na astalu niko se ne sekira. Čeljadi moja niki dan sam vidio ženu od osamdeset godina ispid pateke priko od bolnice plače i drži škatulju od lika, nema novaca da kupi običan lik, ne skup. Naišo jedan momak i platijo joj lik, ja sam moro zaplakat šta da Vam kažem. Pitam se samo dokleg ćete grabit, kad će vam bit dosta novaca i kad ćete svatit da je dobrotu i ljudskost puno važnija od novaca, zemlje, kuća. Puno veći neg što tribaje jednoj familiji, skupi limuzina skoji-

Piše: Branko Ivković

ma se samo ludirate i dogod natrčete.

Ta obist nije od Boga, to je od Nepre, a Nepro ne zaboravite uvijek dođa rad svojeg.

Čeljadi moja, ja sam se rešijo bacit u biznis. Otiću na staračku pecu u kupit ću

gaća i kojikakve druge ženske robe i prodavat na lizing. Šta mislite možda to i bude kako dobar poso. Ta ovaj narod je već i vako skroz opljačkan i ide gole gujce, pa će bar kad ide u goste jel kod doktora kupit nove gaće jel mider, a ja na salašu se mož »mlatit« i gologuz i u dugačkoj košulji ko kadgod. Šta vi o tome mislite? Ja ću otić lipo i registrovat firmu, sve po zakonu molim lipo i ima da tražim i poticaj, to vam je ono što dajedu kad se otvara kaka nova firma, gazda dobije novce sirotinja mu radi za svaku treću platu a on novce nemora ni vratit.

Ta baš sam uvijek bez sriće, da sam kaki stranac ovi naši bi mi dali još i zato što sam investitor i to u jevrima i vodili bi me na užne i večere po cijoj državi i slikovali na televiziji furtom po pet puta na dan. No bolje je vako onda bi moro i ime firme dat kako stranjko a to nebi, ja bi najviše volijo da se zove »Lizing Gujca« to je naprikladnije mislim zbog izdavanja gaća, a gaće zna se na gujcu iđu a ne valjda na drugo misto.

Sad vas lipo pozdravljam i budite mi dobri i lipi i poštteni ko što i sam jesam. Pozdravlja vas Vaš Branko Ivković iz Ivković šora. To vam je jedan šor prija Trljaze.

Bać-Iva ni ne zna koliko je njegovima lipo

Reko bać-Iva da više neće ni palit televiziju, već mu dodijalo i slušati i gledat ve što mislu da su veći vladari od vladara. I ne može sam sebe rastolmačit kako to u zadnje vrime isto divanu sve televizije, a prija se znalo šta će kazat državna, a šta privatne. Al opet, ne da mu vrug mira, izdržo samo do ponediljka. Pa, kad je je već zapalijo, veli neće gledat nji, stiso puce i pribacijo na štaciju iz matrne. Kad no, sam sebe ne može virovat, ukupno beštelovan i lipo divani jedan od vladara iz ve države u koje živi. I tako se lipo zadivanijo, a naj što ga koišta pita ne bi ga prikinijo, ta gost je. Ni trepnijo ni, škobi se ko friška mlada i divani da oni jako volju i pazu bać-Ivine, pa eno i trukuju knjige za njeve škulare što uču na matnomu jeziku. I još kaže da ti isti bać-Ivini izmišljaju koišta i da tako samo pravu zla tamo di ga više ni nema. »Eto, vidiš, reko ti ja da će sve dojt na svoje, samo triba malo vrimenta«, veli njegove. »Ta idi, čoveče, u vomu što on divani, ne vidim ja ni sriće, ni pameti. Ošo priko, pa misli da vamo niko ne gleda i sluša njevu televiziju. A ko zna, možda su mu i veći od njega rekli da mora tako divanit«, veli njegova. I ona počela ko da je išla u škulu kod njegovoga dade. Lipo kazala, a nikoga ni uvridila. Bać-Iva više ni zno šta će je odvratit, pa je samo malo jače dunijo kroz nos, otmijio televiziju i zapalijo radijon. Kad tamo, razdivanili se njegovi. I gle čuda, divanu se i oni od noga od čega su se divanili on i njegova. Ona oma izašla za poslim, pa ga sad niko ne prikida, na miru može slušati sve što vi divanu. I bome, divanu sasvim drugače neg što je divanijo naj vladar. Po njima ispada da naj laže ko ker, da još ni počo ni divan, evo već deset, pa će projt još i vraganajst godina dok te knjige ne budu natrukovane. Ispada da bać-Ivini od toga divanu sami sa sobom, da ji vladari baš ni ne slušu. A bać-Ivini se najviše iznenadili što je još reko da će država zaposlit ne što će se starat da se na njegovomu jeziku piše kako triba, a oni nemu pojma otoga. Bać-Iva se svaj zbludijo, sam sebe ne može rastolmačit kako se to tako može divanit i na radijonu i na televizije. E, šta bi sad do da je sve vo čo dada, pa da ga onda pita. Ne viruje ni da bi on tako štogoda razumijo, a baš svašta znade. Ni ni opazijo da su njegovi pristali divanit i da se dalje ništa švabura, toliko se zaštodiro od voga što je čo. I samo je jako duvo kroz nos, ko da će dušu ispušcat. U tomu njegova unide i prominji štaciju na radijonu. Našla je nikaku svirku iz njevi mlađi dana i to ga je malo smirilo. »Bože dragi, vo je već priviše. Jedni divanu vako, drugi nako. Srce mi kaže da bi tribo virovat našima, ne bi bilo lipo od nji da nam lažu, a opet nikako ne možem razumit kako bi, opet, vlast mogla baš tako lagat, ni od nji ne bi bilo lipo. A jedni lažu, dvi istine nema«, veli on njegove, svaj pun čemera. »Ne znam ni ja, samo vidim da mlađa već osmu godinu uči naš matni jezik, a sve vrime imade knjige natrukovane u matrne. Pa jel kod zdravi očiju ne vidiš da je svima vladarima samo do vladanja, a ne do ni kojima vladu? I ni malo ne izbiru kako će. A dok je taki ko što si ti, najlakše će nas u sve ubedit priko televizije i radijona«, veli njegova i otide metnit kafu. Navadili se popit u vo vrime.

Piše: Ivan Andrašić

15. ožujka 2013.

Logau: Najteža je borba boriti se protiv sebe, a najljepša pobjeda pobijediti samoga sebe.

Wilde: Život je previše važna stvar da bi se o njemu govorilo ozbiljno.

Lao Ce: Kad budete zadovoljni s onim što jeste, bez usporedbe i natjecanja, svi će vas cijeniti.

Bit će čaja!

Fabijan Šovagović

Koje je godine i gdje rođen poznati hrvatski glumac Fabijan Šovagović?

Kada je diplomirao na Akademiji kazališne umjetnosti u Zagrebu?

U kojim je kazalištima bio član stalnog glumišta?

Kako se zove putujući teatar u kojem je godinama glumio?

Koje su neke od njegovih najpoznatijih uloga?

Kako se zovu njegovi sin i kćer, poznati hrvatski glumci?

Koje je sve nagrade dobio za svoju glumu?

Kada je i gdje umro Fabijan Šovagović?

Rođen je 4. siječnja 1932. godine u Ladmirevcima.
Diplomirao je 1957. godine.
U Gavelli i HNK-u.
Teatar u gostima.
Prosjaci i sinovi, Kuda idu divlje svinje, Sokol ga nije volio, Bukla Begović.
Filip i Anja.
Zlatne arene u Puli, nagradu Stenijinog pozorja.
Umro je u Zagrebu 1. siječnja 2001. godine.

- Halo, policija. Pomagajte, dvije žene se tuku zbog mene.

- I što mi sada da radimo?

- Intervenirajte. Ružnija pobjeđuje.

Došla žena u posjet mužu u zatvor, pa ga upita:

- Kako se osjećaš dragi?

- Kao kod kuće – odgovori muž.

- Baš se radujem, a kako to misliš?

- Pa ovako: jelo je neukusno, odjeća mi je neispeglana, nema seksa, a ne smijem ni izlaziti!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadordev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**365 ODLOŽENO
DANA PLAĆANJE!**

**VIKEND AKCIJA
U KTC-U**

**čekovima građana,
u jednakim mjesečnim**

15.3. - 18.3.2013. ratama, na cijeli asortiman

Pjeskavice, ćevapi 1 kg

~~417.90din~~ **389.90din**

**SUPER
CIJENA**

Brašno t-500 1kg

~~55.90din~~ **51.90din**

Krumpir 1kg

~~45.90din~~ **42.90din**

Jabuka Ajdared 1kg, 1 klasa

~~66.90din~~ **63.90din**

**SUPER
CIJENA**

Grašak 1kg

~~139.90din~~ **125.90din**

**Multi sola duo pack
+ čaša gratis**

~~245.90din~~ **219.90din**

Lav pivo 0.5 litre

~~61.00din~~ **52.90din**

Njamb čoko 260g

~~116.90din~~ **94.90din**

Merix Lavanda & patchouli 3kg

~~559.90din~~ **419.90din**

**-25%
POPUSTA**

**SUPER
CIJENA**

SVAKE SRIJEDE

-15% NA BUELU TEHNIKU,

MALE KUĆANSKE APARATE I TELEVIZORE

NAKLADNIČKA DJELATNOST NIU »HRVATSKA RIJEČ«

